
**AȘEZAREA DIN PERIOADA TIMPURIE A EPOCII FIERULUI
DE LA NICULIȚEL–CORNET, JUD. TULCEA.
CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DIN ANUL 2000**

**Sorin-Cristian Ailincăi* , Florin Topoleanu* ,
Florian Mihail* , Mihai Constantinescu** ,
Simina Rafailă-Stanc*** , Oliver Livanov******

Dedicăm acest articol memoriei lui Gavrilă Simion

Abstract: *The paper presents the Early Iron Age discoveries resulted in the archaeological excavations carried out in the year 2000 at the Niculițel–Cornet site. During this campaign, 126 archaeological complexes were researched (most of them being deposit pits) and a considerably large quantity of pottery, clay objects, a bronze bracelet, animal and stone hard materials were discovered, which are here analyzed. Lacking the proper objects that could give us a more precise chronology, the settlement from Niculițel–Cornet can be largely dated between the 10th-9th c. BC. Until now we have only one carbon dating extracted from the Cas-7 complex, which indicates a dating of 2730± 35 BP.*

Rezumat: *Articolul prezintă descoperirile hallstattiene timpurii rezultate în urma campaniei arheologice întreprinse în anul 2000 în situl de la Niculițel–Cornet. Cu această ocazie au fost cercetate 126 de complexe arheologice (în cea mai mare parte gropi) și a fost descoperită o cantitate destul de mare de ceramică, dar și obiecte din lut, o brățară din bronz, materii dure animale sau piatră, care sunt analizate cu această ocazie. În lipsa unor obiecte care să se preteze la o cronologie mai restrânsă, așezarea de la Niculițel–Cornet poate fi datată în linii mari în intervalul sec. X–IX a.Chr. Până în prezent deținem doar o analiză ¹⁴C, din complexul Cas-7, care indică o datare de 2730± 35 BP.*

Keywords: *Romania, Dobrogea, Early Iron Age, Babadag culture, Niculițel.*

Cuvinte cheie: *România, Dobrogea, perioada timpurie a epocii fierului, cultura Babadag, Niculițel.*

INTRODUCERE

Situl de la Niculițel–Cornet a fost cercetat cu ocazia unor săpături arheologice preventive întreprinse în anii 1988¹ și 2000, fiind scoase la iveală numeroase vestigii ce datau mai ales din perioada timpurie a epocii fierului, dar și din alte epoci istorice.

Articolul de față are ca scop prezentarea și analiza datelor referitoare la locuirea hallstattiană obținute în urma cercetărilor efectuate în vara anului 2000. Investigațiile din acest an au avut o amploare asemănătoare cu cele din anul 1988 și s-au desfășurat

* Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Progresului, 32, 820009, Tulcea, România.

** Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”, București, România.

*** Universitatea „Alexandru I. Cuza”, Facultatea de Biologie, Iași.

**** Prospecțiuni SA, București, România.

¹ Jugănaru, Topoleanu 1994; Topoleanu, Jugănaru 1995; Ailincăi *et alii* 2016.

sub coordonarea arheologilor Florin Topoleanu (iunie-iulie) și Gavrilă Simion (august-septembrie).

DESCRIEREA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE

Contractul încheiat cu firma ce executa lucrările pentru instalarea conductei de gaz metan preciza cercetarea suprafețelor aflate până la 9 m în stânga și în dreapta acesteia. Inițial s-a executat o descărcare de sarcină arheologică a zonei sudice prin 13 secțiuni numerotate de la 1-13² și patru casete paralele cu traseul conductei. Zona de N era mai puțin accesibilă săpăturilor arheologice din cauza cantităților imense de pământ excavate. Din acest motiv, secțiunile au fost trasate de data aceasta perpendicular în spațiile lăsate libere și au fost numerotate cu litere de la A la L. Datorită cercetării concomitente a mai multor secțiuni, pentru a evita eventualele confuzii, autorii cercetării au preferat numerotarea separată a complexelor din fiecare secțiune.

Secțiunea 1 (S 1) (Fig. 1) a avut ca scop sondarea zonei pentru a observa concentrația complexelor arheologice. Aceasta avea dimensiunile de 20 × 1,5 m (30 mp), pe suprafața sa fiind descoperite câteva fragmente ceramice atipice, care însă nu pot fi puse în legătură cu niciun complex arheologic.

Casetele 1-4 (Cas. 1-4) au fost trasate în continuarea S 1. Acestea au fost numerotate de la 1 la 4, fiecare din ele fiind compuse din patru casete mai mici cu dimensiunile de 2 × 2 m notate cu litere de la A la D. Pe suprafața cercetată (64 mp) au fost identificate mai multe complexe arheologice din prima epocă a fierului, după cum urmează:

- cx. Cas-1* – a fost cercetată parțial în Cas. 1-A, fiind prinsă în profil pe o lungime de 1,40 m. Pereții săi au fost săpați aproape vertical până la adâncimea de 0,60 m (Pl. 1/1). Complexul conținea puține fragmente ceramice, din care am putut înregistra doar o strachină și un vas de bucătărie (Pl. 1/2-3).
- cx. Cas-2* – a fost cercetată parțial în Cas. 1-B, fiind prinsă în profil pe o lungime de 1,70 m. Pereții sunt ușor arcuiți spre exterior, iar adâncimea este de 0,40 m (Pl. 1/4). De aici provin mai multe fragmente de străchini și vase bitronconice (Pl. 1/5-12).
- cx. Cas-3* – cercetată parțial în Cas. 1-C, avea pereții verticali până la adâncimea de 1,05 m (Pl. 1/13). Din umplutura sa provine doar un fragment de ceașcă (Pl. 1/14).
- cx. Cas-4* – avea dimensiuni mai reduse decât precedentă, forma sa era probabil ovală, iar pereții au fost săpați oblic spre interior până la adâncimea de 0,40 m (Pl. 1/15). De aici provin un topor din piatră cu gaură transversală pentru fixarea cozii (Pl. 1/16), precum și mai multe fragmente ceramice (Pl. 1/17-27).

² Spre deosebire de cele efectuate în 1988, care au fost numerotate cu cifre romane, de la I-VI.

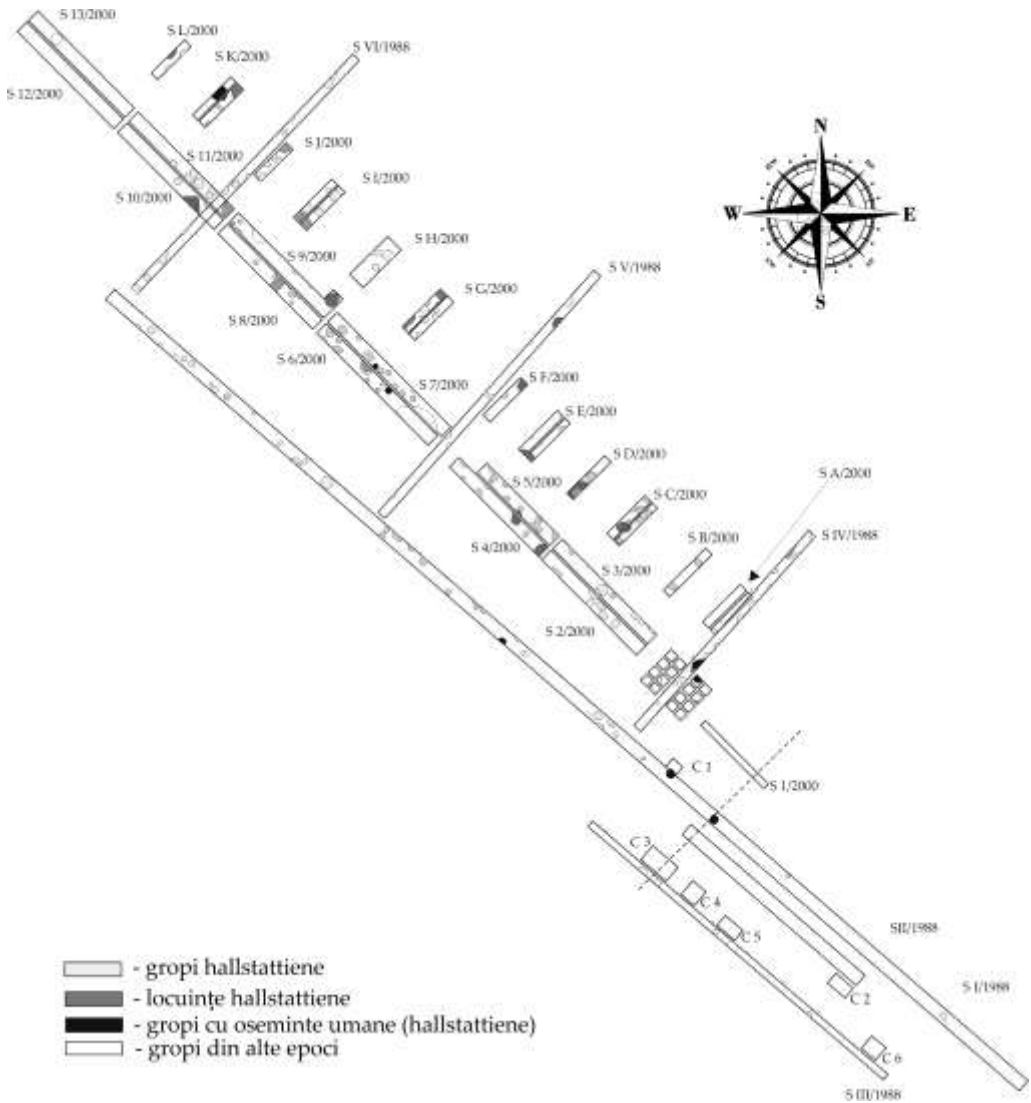

Fig. 1. Planul cercetărilor arheologice de la Niculițel–Cornet (1988, 2000) / The plan of the excavations from Niculițel–Cornet (1988, 2000).

- cx. Cas-5 – a fost cercetată integral în Cas. 4-B. Aceasta avea o formă ovală cu dimensiunile de $1,05 \times 80$ m, pereții fiind săpați vertical până la adâncimea de 0,50 m (Pl. 2/13). În interiorul său au fost descoperite fragmente ceramice de la vase bitronconice (Pl. 2/15, 18, 20-21), un vas de bucătărie (Pl. 2/14) și trei cești (Pl. 2/16-17, 19).
- cx. Cas-6 – a fost cercetată parțial în Cas. 4-B, forma sa fiind imposibil de reconstituit. Pereții au fost săpați oblic spre interior până la adâncimea de 0,70 m (Pl. 2/26).

Din acest complex provin fragmente de la trei vase bitronconice (Pl. 2/22-24) și o ceașcă (Pl. 2/25).

cx. Cas-7 – a fost cercetată parțial în Cas. 4-C (Pl. 3/9), avea o formă neregulată în plan și părea tronconică în profil. Adâncimea de la nivelul antic de călcare era de 0,70 m, diametrul pe direcția E-V de 1,80 m, iar pe direcția N-S de 1,60 m. Pe fundul gropii au fost descoperite resturi osteologice umane, aflate parțial în conexiune anatomică, de la trei indivizi³. În extremitatea nordică a complexului, osemintele erau acoperite de un strat de fragmente ceramice (Pl. 3/10-16) și cenușă.

Secțiunea 2 (S 2) a fost trasată pe direcția SE-NV, avea dimensiunile de 30 × 3 m, iar suprafața sa (90 mp) a fost împărțită în carouri de 2 × 3 m, numerotarea lor făcându-se de la SE. Această împărțire a perimetrului cercetat este valabilă pentru toate secțiunile până la inclusiv S 13.

cx. S 2-1 – a fost cercetată integral în c. 4-5. Aceasta avea o formă ovală cu dimensiunile de 2 × 1,60 m, pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la o adâncime de 0,80 m. Din acest complex provin fragmente de la două cești (Pl. 4/4, 6) și o strachină (Pl. 4/5).

cx. S 2-2 – cercetată integral în c. 6-7, avea o formă ovală cu dimensiunile de 2,10 × 1,45 m. Pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,85 m (Pl. 4/7). În interiorul complexului au fost descoperite fragmente de la trei vase de bucătărie (Pl. 4/9-11).

cx. S 2-3 – a fost cercetată în totalitate în c. 7-8. Aceasta avea o formă ovală cu dimensiunile de 2,20 × 1,30 m. Pereții sunt înclinați oblic spre exterior, iar adâncimea este de 0,65 m (Pl. 4/12). Din pământul de umplutură provin o ceașcă aproape întreagă (Pl. 4/14), un fragment de vas bitronconic (Pl. 4/15) și unul de la o strachină (Pl. 4/16).

cx. S 2-4 – avea probabil o formă ovală și a fost cercetată parțial în c. 8-9. Pereții săi sunt înclinați ușor spre interior, până la adâncimea maximă de 0,85 m (Pl. 5/1). Complexul conținea mai multe fragmente ceramice din care am putut identifica două vase bitronconice (Pl. 5/2, 4) și un vas de bucătărie (Pl. 5/3).

cx. S 2-5 – a fost cercetată în c. 8-9, S 2-3, avea o formă ovală, cu dimensiunile de 2,70 × 2,10 m. Pereții au fost săpați neregulat până la adâncimea de 1,40 m (Pl. 5/5). De aici provin mai multe fragmente ceramice de la o ceașcă (Pl. 5/8), un vas de bucătărie (Pl. 5/9), un vas bitronconic (Pl. 5/7) și o cană (Pl. 5/6).

cx. S 2-6 – surprinsă parțial în profilul estic, în c. 13-14, avea probabil o formă ovală. Pereții au fost săpați oblic spre interior, până la o adâncime de 0,45 m (Pl. 5/10). Complexul conținea fragmente ceramice ce proveneau de la străchini (Pl. 5/11-13), vase de bucătărie (Pl. 5/15) și un vas bitronconic (Pl. 5/14).

Secțiunea 3 (S 3) (Fig. 1) – a fost trasată paralel cu S 2, fiind separată de aceasta de un martor stratigrafic gros de 0,50 m, împărțirea suprafeței în carouri și numerotarea acestora fiind similară. În profilul vestic, în c. 1-4, au fost identificate și cercetate parțial cinci gropi, după cum urmează:

³ Constantinescu, Mirițoiu 2008.

- cx. S 3-1 – cercetată doar în mică parte, avea pereții săpați relativ vertical până la o adâncime de 0,70 m. Conținea doar puține fragmente ceramice atipice.
- cx. S 3-2 – avea probabil o formă ovală în plan, pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 1,10 m (Pl. 5/16). Aici au fost descoperite mai multe fragmente ceramice, din care am putut identifica o strachină (Pl. 5/18) și un vas bitronconic (Pl. 5/17).
- cx. S 3-3 – avea în plan probabil o formă ovală, pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,85 m (Pl. 6/1). Din această groapă am putut înregistra o lamă din silex (Pl. 6/3), două fragmente de străchini (Pl. 6/2, 5) și unul de vas de bucătărie (Pl. 6/4).
- cx. S 3-4 – forma sa este greu de presupus, pereții fiind săpați oblic spre exterior până la o adâncime de 1,10 m (Pl. 6/6). De aici am putut înregistra un fragment de topor (Pl. 6/7), o strachină (Pl. 6/9) și o ceașcă (Pl. 6/8).
- cx. S 3-5 – a fost tăiată de gr. 4, forma sa în plan fiind greu de reconstituit. Pereții par a fi fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de cca. 1,10 m (Pl. 6/6). Din pământul de umplutură am înregistrat o ceașcă (Pl. 6/13), două fragmente ce aparțin probabil unui singur vas bitronconic (Pl. 6/11-12) și o strachină (Pl. 6/10).
- cx. S 3-6 – a fost cercetată integral în c. 7, avea o formă ovală cu dimensiunile de 1,35 × 1,05 m, pereții fiind săpați neregulat până la 0,55 m (Pl. 6/14). Conținea fragmente de la patru străchini (Pl. 6/15, 17-19) și un vas bitronconic (Pl. 6/16).
- cx. S 3-7 – a fost cercetată integral în c. 8-9 și avea o formă aproximativ circulară cu diametrul de 2,70 m, fiind tăiată de gr. 5/S II. Pereții săi erau săpați aproximativ vertical până la o adâncime de cca. 1 m (Pl. 7/1). Complexul conținea o cantitate mare de ceramică din care am putut identifica cești (Pl. 7/5, 7, 17, 19-20), vase bitronconice (Pl. 7/8, 10, 13, 21-23), străchini (Pl. 7/2-4, 6, 14, 16) și vase de bucătărie (Pl. 7/11-12). Tot din acest complex provine și un fragment de topor din piatră (Pl. 7/15).
- cx. S 3-8 – a fost cercetată parțial în c. 14, avea probabil o formă ovală, iar pereții au fost săpați oblic spre exterior până la o adâncime de 0,80 m. Din interiorul său au fost înregistrate fragmente ceramice de la o ceașcă (Pl. 6/26), două strachini (Pl. 6/23-24) și două vase de bucătărie (Pl. 6/21-22).

Secțiunea 4 (S 4) (Fig. 1) a fost trasată în continuarea S 2 și avea dimensiunile de 28 × 3 m (84 mp).

- cx. S 4-1 – a fost identificată și cercetată parțial în c. 1. Forma sa este greu de reconstituit, iar pereții au fost săpați oblic spre interior până la adâncimea de cca. 0,40 m (Pl. 8/1). Din porțiunea cercetată provin numeroase fragmente ceramice de la vase bitronconice (Pl. 8/2, 4-5, 9, 11, 13-14, 18, 22-23), cești (Pl. 8/3, 20-21, 25), străchini (Pl. 8/6-8, 12, 15-17, 19) și vase de bucătărie (Pl. 8/10, 26). În pământul ce o umplea au fost semnalate numeroase bucăți de chirpic puternic arse.
- cx. S 4-2 – cercetată integral în c. 3, avea o formă ovală cu dimensiunile de 1,55 × 1,20 m. Pereții săi au fost săpați vertical până la 0,45 m (Pl. 9/1). Din acest complex provin trei fragmente de străchini (Pl. 9/2, 4-5), o ceașcă (Pl. 9/3) și o parte a unui vas de bucătărie (Pl. 9/6).
- cx. S 4-3 – a fost cercetată integral în S IV-V, avea o formă ovală alungită cu dimensiunile de 3,20 × 2 m. Dimensiunile sale mari sunt argumente pentru a o considera o locuință de tip bordei. Pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de cca.

0,50 m (Pl. 9/7). În umplutura acestui complex a fost descoperită o cantitate mare de ceramică (Pl. 9/8-20), oase și bucăți de chirpici.

- cx. S 4-4 – a fost cercetată parțial în c. 9-11, avea probabil o formă ovală, iar pereții au fost săpați neregulat până la o adâncime de cca. 0,70 m (Pl. 10/1). Din umplutura acestei gropi am putut înregistra fragmente de cești (Pl. 10/4, 9), vase bitronconice (Pl. 10/7-8) și străchini (Pl. 10/2-6).
- cx. S 4-5 – cercetată integral pe suprafața S IV-V, c. 10-11, avea o formă ovală în plan cu dimensiunile de 1,70 × 1,30 m. Pereții săi au fost săpați neuniform până la adâncimea de 0,70 m (Pl. 10/10). Conține puține fragmente ceramice atipice.
- cx. S 4-6 – a fost cercetată parțial în c. 13-14, pereții săi au fost săpați aproximativ vertical până la adâncimea de 0,55 m (Pl. 10/11). Groapa conținea un bogat material ceramic, din care am putut identifica cești (Pl. 10/16-17, 21, 23), vase bitronconice (Pl. 10/18, 22), străchini (Pl. 10/12-13) și un vas de bucătărie (Pl. 10/14). Aceștia li se adaugă un frecător/percutor (Pl. 10/19).

Secțiunea 5 (S 5) (Fig. 1) a fost trasată în continuarea S 3 și avea dimensiunile de 25 × 3 m (75 mp).

- cx. S 5-1 – a fost cercetată parțial în c. 1, forma sa fiind imposibil de reconstituit. Pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,75 m. În pământul de umplură de culoare neagră s-a putut observa o lentilă de depunere de culoare gălbuie (Pl. 11/1). Din complex provin trei fragmente de cești (Pl. 11/2-3, 5) și două de străchini (Pl. 11/4, 6).
- cx. S 5-2 – a fost cercetată integral în c. 2-3. Aceasta avea o formă ovală cu dimensiunile de 1,30 × 1,10 m. Profilul său avea formă trapezoidală cu baza mare în jos, iar adâncimea era de 0,40 m (Pl. 11/7). Din acest complex au fost înregistrate patru fragmente de străchini (Pl. 11/8-11).
- cx. S 5-3 – cercetată aproape integral în c. 3-4, avea o formă ovală, iar pereții săi au fost săpați neuniform până la o adâncime de 0,90 m. În partea inferioară a fost observată o lentilă de cenușă în care se aflau multe fragmente ceramice și bucăți de chirpici (Pl. 11/12). Complexul conținea o cantitate mare de ceramică (Pl. 11/13-19; 12/1-16; 13/1-9; 1-2, 4-8) și un frecător din piatră (Pl. 14/3).
- cx. S 5-4 – avea probabil o formă ovală și a fost cercetată parțial în c. 3-4. Pereții ai fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,85 m, iar fundul este rotunjit (Pl. 15/1). Din acest complex am înregistrat un fragment de ceașcă (Pl. 15/2), unul de vas bitronconic (Pl. 15/7) și patru de străchini (Pl. 15/3-6).
- cx. S 5-5 – avea o formă aproximativ circulară cu diametrul de 1,20 m. Groapa a fost cercetată exhaustiv în c. 5-6, pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,60 m (Pl. 15/8). Conținutul era bogat în fragmente ceramice din care am putut identifica cești (Pl. 15/9-11), vase bitronconice (Pl. 15/12), străchini (Pl. 15/13-15) și vase de bucătărie (Pl. 15/16-18).
- cx. S 5-6 – cercetată parțial în c. 7-8, avea probabil o formă ovală. Pereții săi au fost săpați neuniform până la o adâncime de aproximativ 1 m. Groapa era umplută cu bucăți de chirpic amestecate cu cenușă (Pl. 15/19).
- cx. S 5-7 – a fost cercetată aproape în totalitate în c. 9. Aceasta avea o formă aproape circulară cu diametrul de 1,30 m, pereții fiind săpați oblic spre exterior până la adâncimea de

cca. 1,15 m iar fundul era rotunjit (Pl. 15/20). Din acest complex provin două fragmente de străchini (Pl. 15/21-22).

- cx. S 5-8 – a fost cercetată integral în c. 10-11, forma sa în plan fiind ovală cu dimensiunile de 1,60 × 1,75 m. În profil aceasta are forma unui trapez cu baza mare în jos, adâncimea sa fiind de 0,70 m (Pl. 15/23). De aici provin un fragment de ceașcă (Pl. 15/24) și unul de strachină (Pl. 15/25).
- cx. S 5-9 – a fost cercetată parțial în c. 11, forma sa fiind greu de reconstituit; pereții săi au fost săpați oblic spre interior până la o adâncime de 0,40 m. Complexul a fost suprapus parțial de cx. S5-10 (Pl. 16/1) și conținea puține fragmente ceramice, din care am putut înregistra doar un vas de bucătărie (Pl. 16/1).
- cx. S 5-10 – cercetată parțial în c. 10-11, tăia cx. S 5-9. Forma este imposibil de reconstituit, pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,40 m (Pl. 16/1). Din interiorul său am putut înregistra două fragmente de străchini (Pl. 16/3-4).

Secțiunea 6 (S 6) (Fig. 1) – a avut inițial dimensiunile de 36 × 3 m, fiind prelungită ulterior cu încă 2 m, în final totalizând o suprafață de 114 mp.

- cx. S 6-1 – a fost cercetată parțial în c. 6-7. Avea o formă aproape circulară, cu diametrul pe direcția N-S de 1,55 m, culoarea pământului ce o umplea era maronie-închisă. În profil, pereții erau aproape drepecți, adâncimea de la nivelul ei de săpare era de 0,75 m. Pe fundul gropii au fost descoperite scheletele incomplete a doi indivizi, depuși în poziție chircită, pe partea dreaptă, cu mâinile duse spre bărbie (Pl. 16/5). În interiorul gropii au fost descoperite puține fragmente ceramice atipice.
- cx. S 6-2 – a fost cercetată integral în c. 7-8. Aceasta avea o formă aproape circulară cu diametrul de 1,05 m. Pereții săi au fost săpați vertical până la adâncimea de 1,10 m (Pl. 16/9). Din pământul ce o umplea am putut înregistra trei fragmente de la vase de bucătărie (Pl. 16/10-12) și unul de la o ceașcă (Pl. 16/13).
- cx. S 6-3 – cercetată parțial în c. 7-8, avea probabil o formă ovală și se prezenta sub forma unei alveolări adânci de 0,30 m (Pl. 16/14). De aici provin două fragmente de străchini (Pl. 16/15-16), două de vase bitronconice (Pl. 16/17-18) și o fusaiolă (Pl. 16/19).
- cx. S 6-4 – avea o formă circulară cu diametrul de 1,10 m, pereții fiind săpați vertical până la o adâncime de cca. 0,80 m (Pl. 17/1). Din acest complex au fost înregistrate două străchini (Pl. 17/3, 5), două cești (Pl. 17/4, 6) și un fragment de vas bitronconic (Pl. 17/2).
- cx. S 6-5 – avea dimensiuni mai mari decât cele precedente, fiind cercetată parțial în c. 8-11. Pereții verticali au fost săpați în două trepte până la adâncimea de 1,20 m (Pl. 17/7). Din materialul arheologic descoperit în interiorul său am putut identifica două cești (Pl. 17/8-9), trei vase de bucătărie (Pl. 17/10, 13, 15), unul bitronconic (Pl. 17/11) și două străchini (Pl. 17/12, 14).
- cx. S 6-6 – a fost cercetată parțial în c. 13-14. Aceasta avea o formă ovală cu dimensiunile de 2,40 × 1,20 m. Pereții au fost săpați vertical până la adâncimea de 0,50 m (Pl. 17/16). Conținea puține fragmente ceramice atipice.
- cx. S 6-7 – a fost cercetată aproape în totalitate în c. 14-15 și avea probabil o formă ovală. Pereții acesteia au fost săpați oblic spre interior până la adâncimea de 0,80 m (Pl.

17/17). Conținea puține fragmente ceramice atipice, oase de animale și fragmente mici de chirpici.

- cx. S 6-8 – a fost cercetată integral în c. 15-16, având o formă ovală în plan cu dimensiunile de 2,10 × 1,70 m. Pereții gropii au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 1,10 m (Pl. 17/18). Din pământul ce o umplea am putut înregistra fragmente de la o strachină (Pl. 18/1), un vas de bucătărie (Pl. 18/2), o ceașcă (Pl. 18/4) și un vas bitronconic (Pl. 18/3).
- cx. S 6-9 – a fost identificată parțial în c. 15-16, forma sa fiind imposibil de reconstituit. Pereții au fost săpați drept până la o adâncime de cca. 0,30 m (Pl. 17/19). În interiorul său am putut identifica fragmente de la un vas bitronconic (Pl. 18/5).

Secțiunea 7 (S 7) (Fig. 1) – a fost trasată paralel cu S 6, având aceleași dimensiuni. Pe suprafața sa (114 mp) au fost cercetate zece complexe ce pot fi atribuite primei epoci a fierului.

- cx. S 7-1 – a fost cercetată integral în c. 4 și avea o formă circulară în plan cu diametrul de 1,30 m. Pereții săi au fost săpați aproximativ vertical până la adâncimea de 1,20 m (Pl. 18/6). Complexul conținea numeroase fragmente ceramice ce proveneau de la patru vase bitronconice (Pl. 18/7-9, 11) și o strachină (Pl. 18/10).
- cx. S 7-2 – a fost cercetată parțial în c. 4-5, fiind prinsă în profil pe o lungime de 1,50 m. Pereții au fost săpați neuniform până la o adâncime de 0,80 m (Pl. 19/3). Groapa conținea puține fragmente ceramice (Pl. 19/4), oase și bucăți de chirpici.
- cx. S 7-3 – a fost cercetată aproape integral în c. 5-6. Aceasta avea probabil o formă circulară în plan cu diametrul de 1,50 m. Profilul său are forma unui trapez cu baza mare în jos, adâncimea fiind de cca. 0,80 m (Pl. 18/12). Din interiorul acestui complex provin fragmente de la străchini (Pl. 18/16, 18; 19/2), un vas de bucătărie (Pl. 19/1), un vas bitronconic (Pl. 18/17) și trei cești (Pl. 18/13-15).
- cx. S 7-4 – a fost surprinsă și cercetată integral pe suprafața c. 6-7. Aceasta avea o formă aproape circulară cu diametrul de 1,40 m. Pereții au fost săpați aproape vertical până la o adâncime de 1,10 m (Pl. 19/5). Din acest complex provin fragmente de la cești (Pl. 18/7, 9), un capac de pixidă (Pl. 18/12), două vase de bucătărie (Pl. 18/13-14), un vas bitronconic (Pl. 18/6) și două străchini (Pl. 18/8, 11). Un loc aparte îl ocupă un mic topor din piatră (Pl. 18/10).
- cx. S 7-5 – avea o formă aproximativ circulară cu diametrul de 1,20 m și a fost cercetată integral pe suprafața c. 8. Pereții au fost săpați ușor oblic spre interior până la adâncimea de 1,20 m (Pl. 19/15). Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice.
- cx. S 7-6 – a fost cercetată integral în c. 9. Aceasta avea o formă aproximativ circulară cu diametrul de 1,30 m. Pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 1,20 m (Pl. 19/16). Din acest complex provin două cești aproape întregi (Pl. 19/17-18), un fragment de vas bitronconic (Pl. 19/19) și două străchini (Pl. 19/20-21).
- cx. S 7-7 – a fost cercetată aproape integral în c. 9-10. Avea o formă aproximativ circulară în plan și tronconică în secțiune, adâncimea ei fiind de 1,20 m. Diametrul părții superioare era de 0,80 m iar cel al părții inferioare de 1,10 m. Pe fundul gropii se afla un braț uman aflat în conexiune anatomică, alături de care se afla o piatră de dimensiuni mari (Pl. 20/1). Complexul conținea puține resturi ceramice atipice.

- cx. S 7-8 – avea o formă neregulată, fiind cercetată în cea mai mare parte în c. 11. Pereții au fost săpați vertical până la adâncimea de 1,20 m (Pl. 20/2). De aici provin fragmente ceramice de la o străchină (Pl. 20/3) și trei vase de bucătărie (Pl. 20/4-6).
- cx. S 7-9 – a fost cercetată integral în c. 13. Groapa avea o formă ovală cu dimensiunile de 1,30 × 1 m. Pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la o adâncime de 1 m (Pl. 20/7). De aici provin fragmente de ceașcă (Pl. 20/8-9) și altele de la vase de bucătărie (Pl. 20/10, 12) sau bitronconice (Pl. 20/11).
- cx. S 7-10 – avea o formă neregulată cu dimensiunile pe diagonală de 2 × 1,60 m. Pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la o adâncime de 1,40 m (Pl. 20/15). Din interiorul complexului am înregistrat un fragment de topor din piatră (Pl. 20/16) și două cești (Pl. 20/13-14).

Secțiunea 8 (S 8) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 30 × 3 m, iar pe suprafața sa (90 mp) au fost cercetate șapte complexe arheologice hallstattiene.

- cx. S 8-1 – a fost cercetată integral în c. 4. Avea o formă ovală cu dimensiunile de 0,90 × 0,70 m. Pereții au fost săpați aproximativ vertical până la adâncimea de 0,50 m (Pl. 20/20). Din acest complex au fost înregistrate fragmente de la un vas bitronconic (Pl. 20/21), o străchină (Pl. 20/22) și un vas de bucătărie (Pl. 20/23).
- cx. S 8-2 – a fost cercetată parțial în c. 4, fiind prinsă în profil pe o lungime de 1,10 m. Pereții au fost săpați oblic spre interior până la o adâncime de 0,60 m (Pl. 20/14). Conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.
- cx. S 8-3 – avea dimensiuni mai mari (1,80 × 1,35 m) și o formă ovală, fiind cercetată aproape în întregime în c. 4-5. Pereții săi au fost săpați vertical până la adâncimea de 0,40 m (Pl. 21/1). Conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.
- cx. S 8-4 – a fost cercetată parțial în c. 5-6. Aceasta avea probabil o formă ovală, pereții fiind săpați vertical până la adâncimea de 0,30 m (Pl. 21/1). Din complex am putut înregistra fragmente de la două străchini (Pl. 21/4-5), un vas bitronconic (Pl. 21/2) și o ceașcă (Pl. 21/3).
- cx. S 8-5 – avea o formă ovală, alungită, cu o lățime maximă de 2,30 m. Pereții au fost săpați ușor oblic spre interior până la adâncimea de 0,50 m (Pl. 21/6). Numeroasele bucăți de chirpici ars descoperite aici, precum și dimensiunile relativ mari pentru o groapă, reprezintă argumente pentru a încadra acest complex în categoria locuințelor. Tot de aici provin mai multe fragmente ceramice decorate prin imprimare și incizie (Pl. 21/7-11).
- cx. S 8-6 – are o formă aproximativ circulară, cu diametrul de 0,90 m. Profilul este trapezoidal, iar adâncimea măsoară 0,70 m (Pl. 21/12). Complexul a fost cercetat integral în c. 7-8, de aici provenind un frecător (Pl. 21/18), dar și o cantitate mare de ceramică (Pl. 21/13-17, 19-22; 22/1-9).
- cx. S 8-7 – cercetată integral în c. 10, avea o formă aproximativ circulară cu diametrul de 1,25 m. Pereții au fost săpați oblic spre exterior, colțurile inferioare fiind rotunjite. Adâncimea de la nivelul de săpare este de 0,90 m (Pl. 22/10). Complexul conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.

Secțiunea 9 (S 9) (Fig. 1) – a fost trasată paralel cu S 8, având aceleași dimensiuni. În dreptul c. 1-2 a fost deschisă o casetă cu dimensiunile de 33×3 m pentru cercetarea integrală a gr. 1, suprafața totală a secțiunii fiind de 99 mp.

- cx. S 9-1 – prinsă inițial doar parțial în profilul c. 1-2, a fost ulterior cercetată în totalitate datorită numărului mare de vase întregi descoperite aici. Complexul poate fi considerat o locuință de formă ovală cu dimensiunile de $3,20 \times 2,55$ m. Pereții au fost săpați vertical, până la adâncimea de 0,40 m (Pl. 24/1). În interiorul său se aflau mai multe vase întregi sau sparte pe loc (Pl. 24/2-10; 25/1-5), o cantitate mare de chirpici cu imprimeuri de nuiele și oase de animale. În partea de E se afla o suprafață puternic arsă ce poate fi considerată vatra acestei locuințe (Pl. 24/1).
- cx. S 9-2 – a fost cercetată parțial, fiind prinsă în profilul c. 4 pe o lungime de 1,90 m. Pereții săi au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,50 m (Pl. 23/17). Groapa conținea puține fragmente ceramice din care am putut înregistra o toartă de ceașcă (Pl. 23/19), un vas bitronconic (Pl. 23/20) și unul de bucătărie (Pl. 23/18).
- cx. S 9-3 – cercetată parțial, pe același aliniament cu precedenta, în c. 6-7, avea pereții săpați neuniform până la adâncimea de 0,80 m (Pl. 25/6). În umplutura sa au fost descoperite puține fragmente ceramice (Pl. 25/7-9).
- cx. S 9-5 – a fost cercetată parțial în c. 13-14, avea probabil o formă ovală, fiind prinsă în profil pe o lungime de 1,90 m. Pereții au fost săpați ușor oblic până la adâncimea de 0,60 m (Pl. 25/10). Complexul conținea multe fragmente ceramice din care am putut înregistra vase de bucătărie (Pl. 25/14), vase bitronconice (Pl. 25/11; 26/1-2) și străchini (Pl. 25/12-13; 26/3).
- cx. S 9-6 – avea o formă aproape circulară cu diametrul de 1,05 m, fiind cercetată integral în c. 14-15. Profilul este trapezoidal, iar adâncimea ajunge la 0,70 m (Pl. 26/4). Conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.
- cx. S 9-7 – cercetată integral în c. 15, avea o formă circulară cu diametrul de 0,90 m. Profilul are forma unui trapez cu baza mare în jos, iar adâncimea ajunge la 0,60 m (Pl. 26/5). Conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.

Secțiunea 10 (S 10) (Fig. 1) – a fost trasată în continuarea S 8 și avea dimensiunile de 30×3 m (90 mp). În primele trei carouri ale S 10 și 11 am identificat traseul S VI/1988.

- cx. S 10-1 – reprezintă partea necercetată a gr. 67/S VI/1988, al cărei inventar (Pl. 26/6) se întregește cu o fusaiolă (Pl. 26/9), un fragment de strachină (Pl. 26/7) și unul de la o ceașcă (Pl. 26/8).
- cx. S 10-2 – a fost cercetată parțial în c. 3-5, fiind prinsă în profil pe o lungime de 5,40 m. Pereții săi au fost săpați vertical în trepte, forma sa în plan e posibil să fi fost rectangulară (Pl. 26/10). În interiorul său au fost descoperite numeroase bucăți de chirpici cu imprimeuri de nuiele, care reprezintă în opinia noastră urmele suprastructurii. Tot aici a fost înregistrată o cantitate mare de ceramică (Pl. 26/11-23).
- cx. S 10-3 – a fost cercetată integral în c. 7. Aceasta avea o formă aproape circulară cu diametrul de 1,70 m. Pereții au fost săpați neregulat până la adâncimea de 1 m (Pl. 27/1). De aici

provin fragmente ceramice de la cești (Pl. 27/2, 6, 8), vase bitronconice (Pl. 27/4, 7), o strachină (Pl. 27/5) și un vas de bucătărie (Pl. 27/3).

Secțiunea 11 (S 11) – a fost trasată paralel cu S 10, în continuarea S 11, dimensiunile sale fiind de 30 × 3 m (90 mp).

cx. S 11-1 – a fost cercetată parțial în c. 1-2, forma sa fiind greu de reconstituit. Pereții săi au fost săpați aproximativ vertical până la adâncimea de 0,90 m. Complexul conținea numeroase bucăți de chirpici cu imprimeuri de nuiete, fapt care coroborat cu dimensiunile mai mari pot fi argumente pentru a-l considera o locuință (Pl. 27/9). Tot de aici am putut înregistra fragmente ceramice de la cești (Pl. 27/10, 12-13, 16, 23), străchini (Pl. 27/11, 14, 17, 19-20), vase de bucătărie (Pl. 27/21-22, 24) și bitronconice (Pl. 27/18, 25-26).

cx. S 11-2 – avea probabil o formă circulară cu diametrul de 1,75 m, pereții săi fiind săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,60 m. Groapa era tăiată de gr. 2 (Pl. 28/1) și conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.

cx. S 11-3 – avea o formă circulară cu diametrul de 1,45 m, pereții săi fiind săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,65 m (Pl. 28/1). Complexul conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.

cx. S 11-4 – a fost cercetată integral în c. 5-6 și avea o formă ovală cu dimensiunile de 2,30 × 1,90 m. Pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,70 m (Pl. 28/2). Complexul conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.

cx. S 11-5 – a fost cercetată parțial în c. 6-7 și avea probabil o formă ovală cu dimensiunile de 2,45 × 1,30 m. Pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,65 m (Pl. 28/3). Complexul conținea o cantitate mică de material arheologic atipic.

cx. S 11-6 – a fost cercetată integral în c. 6-7, avea o formă ovală cu dimensiunile de 2,30 × 1,65 m, o adâncime de cca. 0,50 m și tăia în mică parte *cx. S 11-5* (Pl. 28/3). De aici provin două fragmente de vase bitronconice (Pl. 28/4, 6) și unul de la un vas grosier (Pl. 28/5).

cx. S 11-7 – a fost cercetată în mare parte în c. 8-9 și avea probabil o formă circulară cu diametrul de 1,50 m și adâncimea de cca. 1 m (Pl. 28/7). Din acest complex provin mai multe fragmente de cești (Pl. 28/11-14), străchini (Pl. 28/9-10, 15) și de la un vas bitronconic (Pl. 28/8).

În continuarea **S 10-11**, pe aceeași direcție și având aceleași dimensiuni au mai fost cercetate S 12-13 (însurând 180 mp) a căror limită atinge marginea platoului. Pe suprafața acestora nu a mai fost descoperită decât o groapă ce poate fi atribuită culturii Gumelnița, fragmente ceramice hallstattiene fiind descoperite doar izolat (Pl. 28/19-20; 29/1-4).

Așa cum am menționat la începutul descrierii cercetărilor, în partea de N a traseului conductei cercetarea pe suprafețe mai mari a fost imposibilă din cauza cantităților uriașe de pământ excavat depuse aici. Din acest motiv, secțiunile au fost trasate perpendicular pe direcția S 1–13. Coordonatorul cercetărilor din acest sector, G. Simion, a notat suprafețele cercetate de domnia sa cu litere de la A la L.

Secțiunea A (S A) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 4×12 m, un martor stratigrafic lat de 0,40 m separând aceasta suprafață (48 mp) în două părți notate cu A 1 și A 2. Secțiunea a fost împărțită în 12 carouri cu dimensiunile de 2×2 m, numerotarea lor (ca și în cazurile ce urmează) făcându-se de la SV spre NE.

Pe suprafața S A1 am putut identifica parțial traseul S IV/1988, singurul complex ce a fost identificat aici fiind notat cu *cx. S A-1* (Pl. 29/5). Aceasta a fost cercetată parțial în c. 1 al S A1, forma sa fiind imposibil de reconstituit. Pereții însă se pare că au fost săpați aproximativ vertical până la o adâncime de aproximativ 0,65 m. De aici au putut fi înregistrate mai multe fragmente de cești (Pl. 29/7, 12), vase de bucătărie (Pl. 29/6, 11) și străchini (Pl. 29/8, 10).

Secțiunea B (S B) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 12×2 m, pe suprafața sa (24 mp) fiind identificate două grupuri hallstattiene.

cx. S B-1 – a fost cercetată parțial în c. 5-6. Aceasta avea probabil o formă ovală, pereții fiind săpați aproape vertical până la adâncimea de 0,70 m (Pl. 30/1). Din acest complex au fost înregistrate mai multe fragmente de vase bitronconice (Pl. 30/2-3) și străchini (Pl. 30/4-7).

cx. S B-2 – cercetată integral în c. 1, avea o formă circulară cu diametrul de 1,75 m. Pereții au fost săpați în parte vertical sau ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,65 m (Pl. 30/8). Din materialul arheologic descoperit aici am putut înregistra fragmente de la două vase de bucătărie (Pl. 30/89, 11), un vas bitronconic (Pl. 30/812) și o ceașcă (Pl. 30/10).

Secțiunea C (S C) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 4×12 m (48 mp), un martor stratigrafic separând suprafața în două zone notate cu S C 1 și S C 2. Cercetările au identificat o concentrație mare de complexe arheologice.

cx. S C-1 – cercetată integral în c. 4-5, avea o formă ovală cu dimensiunile de $3,40 \times 2,10$ m, iar pereții săi au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,80 m (Pl. 30/13). Complexul, care ar putea reprezenta urmele unui bordei, conținea o cantitate mare de material arheologic (Pl. 30/14-21; 31/1-16; 32/1-12).

cx. S C-2 – a fost cercetată parțial în S C 1, c. 2-3, fiind prinsă în profil pe o lungime de 2,10 m. Forma sa este greu de reconstituit, pereții fiind săpați neregulat până la o adâncime de 1,20 m (Pl. 33/1). Complexul conținea un frecător (Pl. 33/11) dar și fragmente ceramice, dintre care am putut identifica fragmente de ceașcă (Pl. 33/3, 5-6, 8-9, 12), un vas bitronconic (Pl. 33/2), străchini (Pl. 33/7, 13), un capac de pixidă (Pl. 33/4) și un vas de bucătărie (Pl. 33/10).

cx. S C-3 – a fost cercetată aproape integral în S A 1, c. 2. Aceasta avea probabil o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,70 m. Pereții săi au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,60 m (Pl. 33/14). Groapa conținea fragmente ceramice atipice.

cx. S C-4 – a fost cercetată parțial în S A 1, c. 1. Forma sa este greu de presupus, pereții fiind săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,80 m (Pl. 33/15). De aici au fost recuperate fragmente ceramice ce proveneau de la străchini (Pl. 33/18-22), o ceașcă (Pl. 33/17) și vase bitronconice (Pl. 33/16, 23).

cx. S C-5 – cercetată integral în S C 2, c. 6, avea o formă circulară cu diametrul de 1,35 m. Pereții săi au fost săpați oblic până la adâncimea de 0,55 m (Pl. 34/1). Din acest

complex am putut identifica fragmente de la două vase bitronconice (Pl. 34/2, 6), unul de bucătărie (Pl. 34/5) și două cești (Pl. 34/3-4).

- cx. S C-6 – a fost cercetată parțial în S C 2, c. 2-3. Aceasta avea probabil o formă aproape circulară, cu dimensiunile de 1,90 × 1,80 m, pereții au fost săpați oblic spre exterior până la 1 m, partea inferioară fiind rotunjită (Pl. 34/9). Complexul conținea o cantitate mare de ceramică (Pl. 34/7-8, 10-12; 35/1-12).
- cx. S C-7 – cercetată parțial în S C 2 c. 1-2, avea o formă ovală cu dimensiunile de 1,60 × 1,40 m. Pereții au fost săpați aproape vertical în partea superioară, lărgindu-se spre bază. Adâncimea gropii este de 1,10 m (Pl. 36/1). Complexul conținea o cantitate mare de ceramică, din care am putut înregistra vase bitronconice (Pl. 36/2, 7-8), cești (Pl. 36/3-5), străchini (Pl. 36/6, 12-14, 16-17), un fragment de capac de pixidă (Pl. 36/11) și vase de bucătărie (Pl. 36/9-10, 15).

Secțiunea D (S D) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 2 × 12 m (24 mp), pe suprafața sa fiind cercetate trei complexe de locuire hallstattiene.

- cx. S D-1 – a fost primul complex identificat pe suprafața acestei secțiuni, ocupând parțial c. 3 și în totalitate c. 1-2. Pereții săi au fost săpați oblic spre interior până la o adâncime de 0,60 m (Pl. 37/1). Din interiorul amenajării provin numeroase fragmente de lut ars cu imprimeuri de nuiele, ceea ce coroborat cu dimensiunile probabil mari ne facem să credem că a fost cercetată o parte a unei locuințe de tip bordei a cărei podea era pe alocuri lutuită. Din acest complex au putut fi identificate mai multe fragmente ceramice de la cești (Pl. 37/3, 12), vase bitronconice (Pl. 37/6-7, 9, 11, 13, 15), străchini (Pl. 37/2, 5, 8) și vase grosiere (Pl. 37/4, 15).
- cx. S D-2 – a apărut în plan după demontarea podelei locuinței descrise mai sus; aceasta a fost cercetată parțial și avea probabil o formă ovală. Pereții au fost săpați oblic spre interior până la adâncimea de 0,80 m de la nivelul podelei care o astupa (Pl. 37/1). Fragmentele ceramice descoperite aici provin de la vase bitronconice (Pl. 38/1-3, 5, 7-8), vase grosiere (Pl. 38/4, 9) și o strachină (Pl. 38/6).
- cx. S D-3 – a fost cercetată parțial în c. 3-4. Aceasta avea probabil o formă circulară cu diametrul de 2,30 m, pereții fiind săpați oblic spre interior până la adâncimea de cca. 0,90 m (Pl. 38/10). Fragmentele ceramice descoperite aici provin de la străchini (Pl. 38/11, 15), vase bitronconice (Pl. 38/16-17) și cești (Pl. 38/14, 18).

Secțiunea E (S E) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 4 × 12 m (48 mp), un martor stratigrafic separa suprafața în două zone notate cu E 1 și E 2. În acest perimetru au fost cercetate parțial cinci complexe hallstattiene.

- cx. S E-1 – a fost cercetată parțial în c. 1 al S E 1-2 și reprezintă probabil doar o mică parte dintr-o amenajare de dimensiuni mari, probabil o locuință. În profilul obținut, se poate observa că pereții au fost săpați vertical până la o adâncime de 0,70 m (Pl. 39/1). Această presupunere este susținută și de numeroasele bucăți de chirpici cu imprimeuri de nuiele descoperite aici, alături de numeroase fragmente ceramice (Pl. 39/2-27).
- cx. S E-2 – a fost cercetată parțial în S E 1, c. 2-3. Aceasta avea probabil o formă ovală, pereții săi fiind săpați ușor oblic spre exterior, până la o adâncime de 0,60 m (Pl. 40/1). Din

acest complex am putut înregistra fragmente ceramice de la străchini (Pl. 40/5-6), vase bitronconice (Pl. 40/2, 4) și o ceașcă (Pl. 40/3).

- cx. S E-3* – cercetată parțial în S E 1, c. 5-6, forma sa este greu de reconstituit, iar pereții au fost săpați aproape vertical până la o adâncime de 0,80 m (Pl. 40/7). De aici provin mai multe fragmente ceramice de la o ceașcă (Pl. 40/11), trei vase bitronconice (Pl. 40/9, 13-14), două străchini (Pl. 40/8, 12) și un vas grosier (Pl. 40/10).
- cx. S E-4* – a fost săpată parțial în S E 2, c. 2-3, forma ei în plan fiind imposibil de reconstituit. Profilul obținut are forma unui trapez cu baza mare în jos, iar adâncimea era de 0,70 m (Pl. 40/15). De aici provin mai multe fragmente ceramice de la un vas bitronconic (Pl. 40/17), două cești (Pl. 40/22-23) și cinci străchini (Pl. 40/16, 18-21).
- cx. S E-5* – cercetată doar parțial în c. 6 al S E 2, avea pereții săpați oblic spre exterior până la o adâncime de 1,25 m (Pl. 40/24). Complexul conținea puțin material arheologic atipic.

Secțiunea F (S F) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 12 × 2 m, pe suprafața sa (24 mp), fiind cercetate parțial trei amenajări de locuit hallstattiene.

- cx. S F-1* – a fost cercetată parțial în c. 1, forma sa este greu de reconstituit. În profilul obținut se poate observa că pereții au fost săpați oblic spre exterior până la o adâncime de cca. 1 m (Pl. 41/1). În umplutura acestei gropi a fost descoperit un fragment de corn de cerb, fragmente ceramice de la cești (Pl. 41/3-4), un vas bitronconic (Pl. 41/5) și unul de bucătărie (Pl. 41/6).
- cx. S F-2* – a fost prinsă în profil pe o lungime de 1,40 m și avea probabil o formă rotundă sau ovală. Pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,50 m (Pl. 41/7). Din acest complex provin fragmente ceramice de la un vas de bucătărie (Pl. 41/9), o ceașcă (Pl. 41/11), un vas bitronconic de mici dimensiuni (Pl. 41/8) și două străchini (Pl. 41/10, 12).
- cx. S F-3* – a fost cercetată parțial în c. 5-6, avea pereții săpați oblic spre exterior până la adâncimea de cca. 0,70 m. Deși forma și dimensiunile reale sunt imposibil de reconstituit, cantitatea mare de chirpici descoperită aici poate fi un argument pentru a considera acest complex o locuință (Pl. 41/13). Din acest complex provin și un număr mare de fragmente ceramice (Pl. 41/17-22; 42/1-2, 5-16), un mâner din os (Pl. 41/16), un frecător/percutor și un topor din piatră (Pl. 41/14-15), o fusaiolă (Pl. 42/3) și un colan din bronz (Pl. 41/4).

Secțiunea G (S G) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 12 × 4 m (48 mp), un martor stratigrafic separând suprafața în două zone notate cu G 1 și G 2. În acest perimetru au fost cercetate integral sau parțial nouă complexe hallstattiene.

- cx. S G-1* – a fost cercetată parțial în c. 1-2 al S G 2, forma sa fiind imposibil de reconstituit. Pereții săpați ușor oblic atingeau o adâncime de 0,40 m (Pl. 43/1). Umplutura acestui complex constă în cenușă amestecată cu numeroase fragmente de chirpic cu imprimeuri de nuiele, probabil resturile suprastructurii unei locuințe. Din ceramica recoltată de aici am putut înregistra fragmente de la două cești (Pl. 43/4, 10), străchini (Pl. 43/3, 5-6, 8, 11) și un vas bitronconic (Pl. 43/9). Alături de acestea se afla și un frecător/percutor din piatră (Pl. 43/2).

- cx. S G-2 – a fost cercetată integral în c. 3 al S G 1-2. Aceasta avea o formă ovală cu dimensiunile de 1,85 × 1,60 m. Pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 1 m, partea inferioară a gropii fiind rotunjită (Pl. 43/19). Din acest complex provin numeroase fragmente ceramice de la cești (Pl. 43/13, 22, 26, 28-29), vase bitronconice (Pl. 43/12, 14, 17, 20, 25, 30) și străchini (Pl. 43/15-16, 23). Alături de acestea au fost descoperite și două frecătoare/percutoare din piatră (Pl. 43/18, 24).
- cx. S G-3 – avea o formă neregulată și a fost cercetată în cea mai mare parte în S G 2, c. 3-4. Pereții săi au fost săpați oblic spre interior până la adâncimea de 0,60 m (Pl. 44/1). Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice, chirpici și oase de animale.
- cx. S G-4 – cercetată parțial în S G 2, c. 4-5, tăia parțial gr. 3 (Pl. 44/1). Pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,90 m. Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice, chirpici și oase de animale.
- cx. S G-5 – se prezenta sub forma unei alveolări adânci de 0,25 m, cercetată parțial în c. 5 al S G 2 (Pl. 44/2). Complexul nu conținea material arheologic.
- cx. S G-6 – cercetată parțial în S G 2, c. 6, se prezenta sub forma unei alveolări adânci de 0,50 m, care nu conținea material arheologic (Pl. 44/3).
- cx. S G-7 – a fost cercetată aproape integral în S G 1, c. 4-5, avea probabil o formă ovală. Pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,40 m (Pl. 44/4). Din acest complex am putut înregistra fragmente de la o ceașcă (Pl. 44/5), un vas bitronconic (Pl. 44/7) și o strachină (Pl. 44/6).
- cx. S G-8 – cercetată parțial în S G 1, c. 4, avea probabil o formă ovală în plan. Pereții săi au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea maximă de 1,20 m (Pl. 44/8). Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice.
- cx. S G-9 – cercetată parțial în S G 1, c. 9, avea probabil o formă ovală în plan, pereții fiind săpați aproape vertical până la adâncimea de cca. 1 m (Pl. 44/9). Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice.

Secțiunea H (S H) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 12 × 4 m (48 mp). Pe suprafața sa au fost cercetate integral două gropi hallstattiene.

- cx. S H-1 – avea o formă circulară cu diametrul de 1,60 m și a fost cercetată în S H 1, c. 3. Pereții gropii au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,45 m (Pl. 44/10). Din acest complex au fost înregistrate fragmente de la două vase bitronconice (Pl. 44/11, 13-14) și o strachină (Pl. 44/12).
- cx. S H-2 – a fost parțial distrusă de un șanț modern care a fost prins pe suprafața secțiunii. Complexul avea o formă circulară cu diametrul de 2,30 m. Pereții săi au fost săpați ușor oblic spre interior până la o adâncime de 0,65 m (Pl. 44/15). Din acest complex provin fragmente de la cinci cești (Pl. 44/16, 19-20, 22-23), un vas bitronconic (Pl. 44/17) și două străchini (Pl. 44/18, 21).

Secțiunea I (S I) (Fig. 548/1) – avea dimensiunile de 12 × 4 m (48 mp), un martor stratigrafic separând suprafața în două zone notate cu I 1 și I 2. În acest perimetru au fost cercetate integral sau parțial trei complexe hallstattiene.

- cx. S I-1* – a fost cercetată parțial în S I 1 și S I 2, în c. 1-3, făcând parte dintr-o amenajare (probabil locuință) de dimensiuni mari. În profilul obținut pe martorul stratigrafic se poate observa săparea unor trepte, adâncimea maximă a complexului fiind de 0,60 m. În cursul cercetării am înregistrat o cantitate mare de cenușă și bucăți de chirpici ce proveneau probabil de la suprastructură (Pl. 45/1). Fragmentele ceramice descoperite aici proveneau de la cești (Pl. 45/2-3, 5, 7), vase bitronconice (Pl. 45/8, 10), o strachină (Pl. 45/6) și vase de bucatărie (Pl. 45/9, 11).
- cx. S I-3* – a fost cercetată aproape integral în S I 1, 5-6 și avea probabil o formă circulară cu diametrul de 2,50 m (Pl. 45/12). Pereții săi au fost săpați aproape vertical până la o adâncime de 0,70 m. Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice și bucăți de chirpici.
- cx. S I-4* – a fost cercetată integral în S I 1, c. 3, având o formă ovală cu dimensiunile de 1,90 × 1,60 m. Pereții au fost săpați aproape vertical până la o adâncime de 0,80 m (Pl. 45/13). Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice.

Secțiunea J (S J) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 10 × 2 m (20 mp), pe suprafața sa fiind cercetate parțial cinci complexe arheologice din prima epocă a fierului.

- cx. S J-1* – a fost identificată în c. 1, forma sa fiind imposibil de reconstituit. Pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la o adâncime de 0,80 m (Pl. 45/14). De aici provin câteva fragmente de la vase bitronconice (Pl. 45/17-18), o ceașcă (Pl. 45/16) și o strachină (Pl. 45/15).
- cx. S J-2* – a fost cercetată parțial în c. 1, forma sa fiind greu de reconstituit. Pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,60 m (Pl. 46/1). Din interiorul său am putut identifica un fragmente de la un vas de bucatărie (Pl. 46/2) și de la unul bitronconic (Pl. 46/3).
- cx. S J-3* – avea probabil o formă ovală și a fost cercetată parțial în c. 2-3. În profil se observă că pereții săi au fost săpați neregulat până la o adâncime de 0,90 m (Pl. 46/4). De aici provin mai multe fragmente ceramice de la o ceașcă (Pl. 46/5), vase bitronconice (Pl. 46/6-8), o strachină (Pl. 46/11) și vase de bucatărie (Pl. 46/13-14), precum și un frecător din piatră (Pl. 46/9) și o greutate din același material (Pl. 46/10).
- cx. S J-4* – cercetată parțial în c. 3-4, a fost prinsă în profil pe o lungime de 2,10 m. Pereții au fost săpați ușor oblic spre exterior până la adâncimea de 0,70 m (Pl. 46/15). Complexul conținea puține fragmente ceramice atipice, chirpici și oase de animale.
- cx. S J-5* – a fost cercetată parțial în c. 5-6, remarcându-se printr-o aglomerație de chirpici arși, ceea ce ne îngăduie să presupunem că acest complex reprezintă probabil o parte a unei locuințe. Pereții săi au fost săpați aproximativ vertical până la o adâncime de 0,50 m (Pl. 46/16). Dintre numeroasele fragmente ceramice descoperite am putut identifica părți ale unor cești (Pl. 46/19, 22), vase bitronconice (Pl. 46/20, 23, 25-28, 30; 47/2), vase de bucatărie (Pl. 46/24; 47/1) și străchini (Pl. 46/17-18, 21, 29).
- cx. S J-6* – avea probabil o formă ovală și a fost cercetată doar parțial în c. 3-4. Pereții săpați aproape vertical au fost rotunjiți în partea inferioară, adâncimea maximă fiind de 0,80 m (Pl. 47/3). Cantitatea de ceramică descoperită aici este impresionantă, fragmentele

provenind de la cești (Pl. 47/5, 11, 13-15; 48/4, 6, 8, 10, 13-16), vase bitronconice (Pl. 47/4, 6-10, 12), vase de bucătărie (Pl. 48/5, 7, 9) și străchini (Pl. 47/16-17; 48/12).

Secțiunea K (S K) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 12 × 4 m (48 mp), un martor stratigrafic separând suprafața în două zone notate cu K 1 și K 2. În acest perimetru au fost cercetate integral sau parțial patru complexe hallstattiene.

- cx. S K-1 – a fost cercetată parțial în c. 1, pereții săi fiind săpați oblic spre interior până la adâncimea de cca. 0,30 m (Pl. 48/17). De aici provin fragmente ceramice de la un vas de bucătărie (Pl. 48/22), unul bitronconic (Pl. 48/21) și trei străchini (Pl. 48/18-20).
- cx. S K-2 – se afla lângă gr. 1, fiind cercetată integral. Complexul avea o formă ovală cu dimensiunile de 0,90 × 0,65 m, pereții fiind săpați oblic spre interior până la adâncimea de 0,25 m (Pl. 49/1). În pământul de umplutură au fost descoperite puține fragmente ceramice de la două cești (Pl. 49/2, 4) și un vas bitronconic (Pl. 49/3).
- cx. S K-3 – a fost cercetată parțial în S K 1, c. 3. Avea o formă alungită, pereții fiind săpați vertical până la adâncimea de 0,40 m (Pl. 49/5). Din umplutura sa provin numeroase fragmente ceramice de la o ceașcă (Pl. 49/8), un vas bitronconic (Pl. 49/7), șapte străchini (Pl. 49/6, 10-15) și un vas de bucătărie (Pl. 49/9).
- cx. S K-4 – cercetată în c. 4 și 5 ale S K 1-2, aceasta avea o formă aproximativ circulară cu diametrul de 3,40 m. Datorită dimensiunilor mari, cât și a numeroaselor resturi de suprastructură ce păstrau urme de ardere, putem considera că este vorba despre o locuință de tip bordei. Aceasta era săpată în solul steril până la o adâncime de 0,70 m, cu pereții relativ drepecți (Pl. 49/16). Pe fundul locuinței, spre centrul acesteia a fost observat un craniu uman în jurul căruia se aflau mai multe oase ce provin de la 4 indivizi⁴. Din umplutura sa am putut înregistra fragmente de vase bitronconice (Pl. 49/17-18, 21, 26), o ceașcă (Pl. 49/24), străchini (Pl. 49/19-20, 25) și vase de bucătărie (Pl. 49/22-23).
- cx. S K-5 – a fost cercetată parțial în c. 5-6 ale S K 1, pereții săi fiind săpați ușor oblic spre interior până la o adâncime de cca. 0,60 m (Pl. 50/1). În partea superioară se afla un strat de cenușă amestecat cu chirpici ce provenea probabil de la suprastructura unei locuințe. În pământul de umplutură au fost descoperite numeroase fragmente ceramice ce provin de la cești (Pl. 50/7, 9, 11), vase bitronconice (Pl. 50/2, 10, 13), vase de bucătărie (Pl. 50/3, 5) și străchini (Pl. 50/4, 6, 8, 12).

Secțiunea L (S L) (Fig. 1) – avea dimensiunile de 10 × 2 m (20 mp), pe suprafața sa fiind cercetate parțial trei complexe din prima epocă a fierului.

- cx. S L-1 – a fost cercetată parțial în c. 2, pereții au fost săpați oblic, neregulat, până la adâncimea de cca. 1 m (Pl. 50/14). Din acest complex provin mai multe fragmente ceramice de la cești (Pl. 50/15-17; 51/2), vase bitronconice (Pl. 50/19; 51/3), un vas de bucătărie (Pl. 51/1) și două străchini (Pl. 50/18; 51/5), cărora li se adaugă și o fusaiolă (Pl. 51/4).
- cx. S L-2 – a fost cercetată parțial în c. 4-5, fiind prinsă în profil pe o lungime de 1,90 m. Pereții au fost săpați oblic spre exterior până la adâncimea de 0,70 m, partea inferioară lărgindu-se accentuat (Pl. 51/6). Pe fundul gropii se afla un cap de bovideu, iar în

⁴ Constantinescu, Mirițoiu 2008; Ailincăi 2008a.

pământul de umplutură au fost descoperite numeroase fragmente ceramice ce proveneau de la cești (Pl. 51/11, 14-15), vase bitronconice (Pl. 51/9-10, 12, 17) și de bucătărie (Pl. 51/7, 16) și de la un capac (Pl. 51/13).

cx. S L-3 – cercetată parțial în c. 3-5, a fost prinsă în profil pe o lungime de 3,60 m, pereții fiind săpați aproape vertical până la adâncimea de 0,80 m (Pl. 51/18). Complexul conținea o cantitate mare de cenușă și chirpic, partea cercetată fiind probabil o porțiune dintr-o locuință. Materialul ceramic descoperit aici este atipic.

DESPRE COMPLEXELE ARHEOLOGICE

Cercetările arheologice de salvare întreprinse în vara anului 2000 au însumat o suprafață de 1610 mp. Secțiunile trasate, descrise mai sus au fost trasate de o parte și de alta a șanțului săpat pentru instalarea conductei de gaz metan. Spre deosebire de cercetările din 1988, secțiunile trasate paralel au înlesnit dezvelirea unor suprafețe mai compacte care oricum sunt insuficiente pentru a surprinde modul de organizare a sitului. Au fost cercetate 126 de complexe arheologice, trei dintre acestea fiind deja cercetate parțial anterior. Doar 42 de amenajări preistorice (33,33%) au fost săpate integral, procentajul fiind asemătat cu cel din campania 1988.

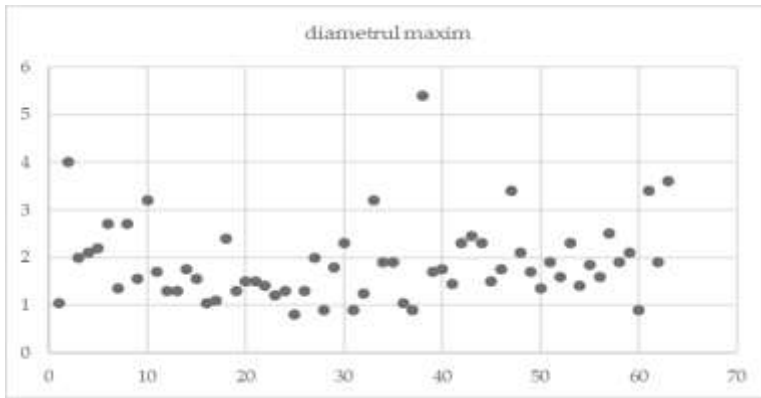
Formă și dimensiuni

Toate complexele identificate și descrise mai sus au fost amenajări adâncite în sol, gropi sau locuințe. Datorită cercetării parțiale este foarte greu să aproximăm forma multor complexe. Totuși, în multe cazuri acestea aveau o formă aproximativ circulară (Pl. 7/1; 11/7; 15/8, 20; 16/9; 17/1, 17; 18/6; 19/5, 15-16; 21/12; 22/10; 26/4-5; 28/1, 7; 33/14; 34/1, 9; 36/8; 38/10; 43/19; 44/2, 8, 10; 45/12-13; 46/4; 49/16; 50/14), ovală (Pl. 3/9; 4/3, 7, 12; 5/1, 5, 26; 6/14, 20; 9/1, 7; 10/1, 10; 12/18; 15/1, 19, 23; 16/5, 14; 17/16, 18; 20/1, 7, 15, 20; 30/1, 13; 36/1; 43/1; 44/1, 4; 47/3; 49/5) și chiar rectangulară (Pl. 26/10).

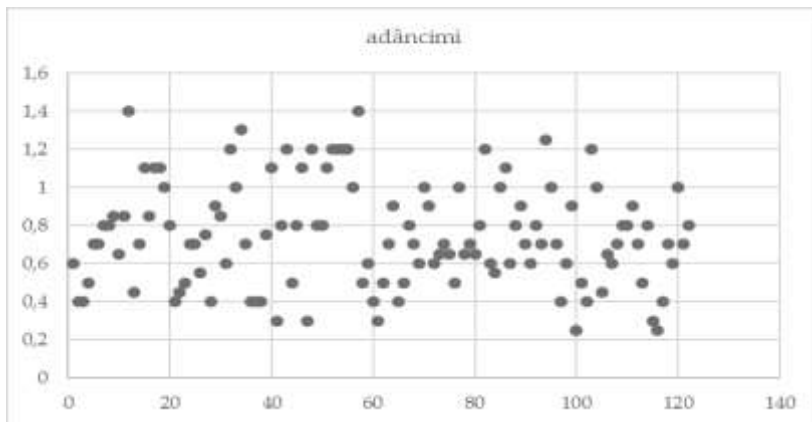
În privința dimensiunilor, cea mai mare parte a complexelor au un diametru maxim cuprins între 1-2 m. Spre deosebire de campania 1988, se poate observa o creștere a numărului amenajărilor cu un diametru mai mare de 2 m sau chiar 3 m (Grafic 1). Multe dintre acestea conțineau și resturi de pereți ceea ce indică o creștere a numărului de posibile locuințe înspre nordul sitului, zona mai apropiată de apă.

Adâncimile la care au fost săpate gropile variază între 0,25 și 1,40 m, cele mai multe fiind sub 0,80 m (Grafic 2), situația fiind oarecum comparabilă cu cea înregistrată în campania din anul 1988⁵.

⁵ Ailincăi *et alii* 2016, 246-247.

Grafic 1. Diametrul maxim al complexelor cercetate la Niculișel–Cornet în campania 2000 / *Maximum diameters of structures researched at Niculișel–Cornet during 2000 campaign.*

Grafic 2. Adâncimile complexelor cercetate la Niculișel–Cornet în campania 2000 / *Depths of structures researched at Niculișel–Cornet during 2000 campaign.*

Utilitate

Cercetarea parțială a celor mai multe din complexe îngreunează și posibilitățile de interpretare a posibilei lor utilități. Fără îndoială cele mai multe dintre acestea sunt gropi amenajate cu intenții diverse, de la gropi de provizii, menajere sau pentru extragerea de pământ galben. O parte dintre acestea au fost folosite și în scop funerar (Pl. 16/5; 20/1).

Există o serie de amenajări de dimensiuni sensibil mai mari, care probabil reprezintă resturile unor locuințe de tip bordei. În acest sens amintim cx. S 6-5 (Pl. 17/7), cx. S 9-1 (Pl. 24/1), cx. S 10-2 (Pl. 26/10), cx. S D-1 (Pl. 37/1) sau cx. S I-1 (Pl. 45/1). Singura locuință săpată integral este cx. S 9-1 (Pl. 24/1). Aceasta avea formă ovală și dimensiuni reduse (3,20 × 2,55 m). În partea de NE a fost identificată o mică vatră, iar

în zona sudică mai multe vase întregi și întregibile (Fig. 24/2-4, 6-10; 25/1-2). Interesant este că în niciunul din cazuri nu au fost consemnate gropi de par, ceea ce implică o suprastructură destul de rudimentară, la fel ca și în alte situri ale culturii Babadag⁶. Complexele S 10-2, S D-1 și S I-1 indică posibilitatea existenței unor locuințe de dimensiuni mai mari, de formă circulară sau rectangulară.

Complexele cu oseminte umane

O parte din complexe arheologice cercetate în campania 2000 conțineau oseminte umane: Cas-7, S 6-1, S 7-7, S K-1. Osemintele aflate în diferite stadii de reprezentare (schelete întregi în conexiune anatomică, oase izolate, părți din schelete) proveneau de la 10 indivizi de ambele sexe și vârste diferite (Tabel 1).

Nu o să insistăm asupra acestor descoperiri care au mai fost analizate și cu alte ocazii⁷. Trebuie totuși să atragem atenția asupra faptului că aceste descoperiri „macabre” sunt comune în siturile de la începutul epocii fierului la Dunărea de Jos și nu numai. Complexele în care au fost descoperite resturile umane nu se concentrează într-o anumită zonă a sitului și sunt răspândite aleatoriu în toată zona cercetată. Acestea au forme și dimensiuni diferite. Astfel, complexele Cas-7 și S K-1 au dimensiuni specifice unor locuințe, în schimb S 6-1 și S 7-7 sunt gropi de dimensiuni relativ reduse.

Tabel 1.

Complex	Individ	Sex	Vârstă	Stare de reprezentare	Observații
Cas-7	1	F	25-30 ani	conexiune parțială, incomplet	urme cifoasă secundară și scolioză
	2	F	14 ani	conexiune parțială, incomplet	hiperostoza porotică, cribra orbitalia
	3	?	Infans I	parțial	-
S 6-1	1	M	13-14 ani	complet, conexiune anatomică	-
	2	F	14 ani	complet, conexiune anatomică	urme de violență perimortem
S 7-7	1	?	?	braț în conexiune anatomică	-
S K-1	1	?	Infans II	-	-
	2	F	25-30 ani	-	-
	3	F?	?	craniu	-
	4	?	Adult	fragment craniu	-

⁶ Ailincăi 2013a; Ailincăi 2013b.

⁷ Jugănar, Topoleanu 1995; Ailincăi 2008a; Ailincăi 2008b; Ailincăi 2015.

Așa cum am mai afirmat și în alte rânduri⁸, aceste descoperiri sunt dovada unui rit și ritual funerar foarte complex și greu de reconstituit, care implica expunerea și descompunerea cadavrelor, acestea înregistrând de multe ori și dovezi de manipulare.

MATERIALUL ARHEOLOGIC

Materialul arheologic rezultat din situl de la Niculițel–Cornet, campania 2000, însumează 899 de obiecte. Dintre acestea 867 sunt recipiente ceramice (cele mai multe fragmentare), 3 obiecte din silex, 19 din piatră șlefuită, 6 fusaiole, un obiect din os și unul din bronz. Lotul prezentat și analizat cu această ocazie este cu mult mai numeros față de cel din campania 1988⁹ și este cel mai important lot de artefacte publicat până în prezent dintr-o așezare a culturii Babadag¹⁰.

Ceramica

O proporție covârșitoare în cadrul materialului arheologic este reprezentată de ceramică. Această categorie este reprezentată de 868 de exemplare, în cea mai mare parte fragmentare. În reprezentarea grafică am căutat ilustrarea părților componente reprezentative pentru fiecare tip ceramic.

Tipuri de vase

Din punct de vedere tipologic, putem observa prezența principalelor categorii ceramice specifice olăriei Babadag: A. Vase bitronconice; B. Căni; C. Cești; D. Pixide; E. Străchini; F. Vase de bucătărie; G. Strecurători; J. Capace¹¹.

Categoriile A-B – vasele bitronconice și cănilile sunt asemănătoare ca formă (258 de exemplare), cea de a doua categorie diferind printr-un grad scăzut de simetrie și prezența unei toarte care unește buza de cele mai multe ori de umărul vasului. De cele mai multe ori, în absența toartei este foarte dificil să atribuim fragmentele ceramice uneia din cele două categorii.

Fragmentele de vase bitronconice arată varietatea acestei categorii, atât din punct de vedere al formelor, cât și al dimensiunilor. În ciuda stării fragmentare accentuate există și o serie de recipiente din *categoria A* care pot fi atribuite tipurilor A₁-II.3-2 (Pl. 24/3; 31/1), A₁-III.3-1 (Pl. 7/8), A₃-III.5-1 (Pl. 5/2, 17; 38/16), A₂-IV.2-1 (Pl. 41/18) sau A₂-IV.3-2 (Pl. 20/18; 41/8). Singurele căni întregi, descoperite la Niculițel–Cornet, sunt de dimensiuni mici și aparțin tipurilor B₁-IV.2-2 (Pl. 9/12) și B₃-IV.3-1 (Pl.

⁸ Ailincăi 2008a; Ailincăi 2015; Ailincăi 2016.

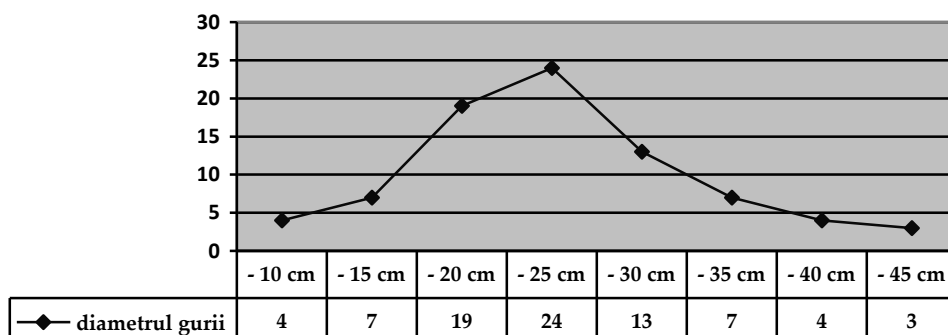
⁹ Ailincăi *et alii* 2016, 248 și urm.

¹⁰ A se vedea și Sîrbu, Ailincăi, Simion 2008 sau Ailincăi 2013b.

¹¹ În descrierea tipurilor de vase, accesorii și decor vom folosi tipologia din Ailincăi 2011.

20/17), în vreme ce un alt fragment indică și existența unor astfel de vase de dimensiuni foarte mari (Pl. 4/15).

Din lotul analizat, în 80 de cazuri au fost înregistrate fragmente din partea superioară, pe baza cărora am putut calcula diametrul gurii. Valorile obținute indică o frecvență crescută a vaselor cu o deschidere cuprinsă între 15-25 cm (Grafic 3).

Grafic 3. Frecvența diametrului gurii la recipientele din categoria A / *Frequency of rim diameter for class A vessels.*

O bună parte din aceste recipiente aveau în zona umărului sau a diametrului maxim proeminențe calotiforme sau conice (tip I – Pl. 2/2, 24; 3/13; 5/4, 7, 14; 6/11; 7/22; 8/2, 11, 21; 9/12; 10/17; 11/13-14, 16, 19; 13/1, 3; 15/12; 19/6; 22/6, 14; 24/3; 29/16, 18; 30/16; 34/2, 6, 11; 36/2; 37/6, 11; 38/5; 39/17; 41/18; 46/8, 23; 48/21; 42/1-2, 11; 45/18; 47/2, 10; 50/13; 51/3, 10); ori cu profil oval dispuse orizontal (tip II – Pl. 18/7) sau vertical (tip III – Pl. 22/13; 38/1; 39/6). Alte exemplare aveau dispuse pe umăr sau pe diametrul maxim benzi aplicate (tip III – Pl. 8/14; 12/1; 26/22; 29/17; 39/8; 46/3, 27; 47/7; 49/7, 17; 51/9), dar și torți semicirculare (tip III – Pl. 1/23; 10/16; 12/1, 3; 25/5; 28/1, 19; 29/1; 31/3; 39/15; 42/15; 47/4, 6; 51/17).

Cea mai mare parte dintre aceste recipiente au fost decorate (167 exemplare – 64,73%) cu motive diverse realizate în mai multe tehnici. Cele mai multe recipiente au fost decorate cu motive realizate numai prin imprimare sau combinate cu alte motive, incizate sau puncte (tip I.1 – Pl. 11/13; 37/6; 38/5; 39/6; 42/1; 46/8; tip II.A.1 – Pl. 2/2; 28/8; 34/12; 51/12; tip II.A.2 – 18/4; 25/9; 29/16; tip II.A.4 – Pl. 1/10; 2/18, 23; 3/4, 13, 15; 5/14; 8/4; 16/17; 19/19; 22/6; 26/2; 27/4; 28/6; 38/2; 41/8; 46/3, 23, 26; 39/17; 45/10; 46/28; 47/2; 50/10; tip II.B.1 – Pl. 8/9; 10/17; tip II.B.2 – Pl. 18/5; tip II.B.3 – 2/10; 17/2; 45/17; tip IV – Pl. 10/8; 36/7; 37/9; 46/20, 27; 47/7; tip V – Pl. 1/9; 2/22; tip VI.A – Pl. 2/9; 3/12; 4/15; 9/13; 10/7; 22/14, 16; 26/16; 30/16; 31/3; 33/2; 35/3; 38/17; 39/8, 23; 42/5-6, 30; 43/14; 44/11;

46/5; 47/8; 51/9 sau motive care nu au putut fi atribuite unui anumit tip – Pl. 2/24; 5/4; 12/3; 42/15; 51/3). Alte fragmente ceramice păstrează benzi de decor realizate exclusiv prin incizie, combinate uneori cu șiruri de puncte (tip I.A.2 – Pl. 28/18; 40/17; tip II.A.1 – Pl. 8/13-14; 39/22; tip II.A.2 – Pl. 30/15; 35/12; tip II.B.1 – Pl. 9/14; 16/6; 21/14; 22/4; 27/7; 30/18; 36/8; 37/13; 42/13; 44/14; 50/19; tip II.B.2 – 1/11; 3/6; 6/11-12, 25; 7/21; 10/22; 18/8; 19/6; 20/19; 21/16; 30/14; 34/2; 39/18, 25; 40/13-14; 41/5; 44/13, 17; 45/8; 46/6; 47/4, 10, 12; 48/21; 49/3, 17; 50/2; tip III.A.1 – Pl. 49/7; tip V – Pl. 7/23; 38/3; tip VIA – Pl. 12/1; 26/14, 22; 29/13; 40/9; tip VI.C – Pl. 47/9; benzi care nu au putut fi atribuite unui anumit tip – Pl. 34/6; 37/11; 40/4; 42/2, 11; 51/10), caneluri (tip II.A.1 – Pl. 1/5; 18/11; 20/17; 50/17) sau numai șiruri de puncte (tip I – Pl. 3/20; 4/6; 5/7; 7/10, 22; 8/2, 11; 9/12; 11/14, 16; 15/12; 18/3; 22/11; 29/18; 31/4, 6; 36/2; 45/18; 49/21).

Categoria C – ceștile sunt reprezentate de 205 exemplare, în cea mai mare parte fragmentare, care pot fi atribuite subcategoriilor C₁, C₂, C₃ și C₄.

Subcategoriei cu două toarte (C₁) îi pot fi atribuite mai multe exemplare încadrate de noi în tipurile C₁-IV-1.1 (Pl. 19/18), C₁-IV-2.3 (Pl. 17/6; 24/6-7; 25/2), C₁-IV-3.2 (Pl. 3/10) și C₁-IV-4.1 (Pl. 2/16).

Subcategoriei C₂ îi putem atribui mai multe exemplare ce pot fi încadrate în tipurile C₂-IV.2.1 (Pl. 2/19, 25; 4/14; 6/26; 18/14; 19/17; 21/7; 22/4; 24/9-10; 27/6; 33/12; 43/29; 44/20; 45/5; 50/7), C₂-IV.2.5 (Pl. 18/14), C₂-IV.3-2 (Pl. 20/17) sau C₂-IV.4-2 (Pl. 46/2). Mai slab reprezentate sunt subcategoriile C₃ (tip C₃-IV-1 – Pl. 6/13; 18/13; 20/14; 29/2; 36/4; tip C₃-IV-3 – Pl. 22/12) și C₄-IV (tip C₄-IV – Pl. 22/8; 50/11).

Cele mai multe din exemplare ce pot fi atribuite categoriilor C₁ și C₂ aveau una sau două toarte de tip I, iar în zona diamentrului maxim una sau mai multe proeminente de tip I (Pl. 1/21; 3/10, 16; 4/4, 14; 6/8; 9/3; 11/5; 12/2; 15/24; 17/4, 6; 18/14-15; 19/17-18; 21/8, 11; 22/4; 24/6-7, 9-10; 25/2; 27/6, 16, 18; 29/19, 22; 33/3, 6; 34/3; 39/20; 41/4; 43/4, 13; 44/16; 46/5, 19; 47/15; 48/4; 49/4; 50/10) sau III (Pl. 3/18; 8/20; 36/3; 43/2).

Cea mai mare parte a acestora au fost ornamentate cu benzi de decor executate exclusiv prin incizie (tip I.1 – Pl. 26/8; 48/15; tip I.2 – Pl. 22/14; 24/9; 26/12; 27/16; 37/12; 39/27; 44/23; 33/8; 39/27; 43/22, 28; tip II.A.1 – Pl. 1/18, 21; 6/26; 7/19; 10/20; 16/13; 12/4; 24/10; 34/7; 38/14; 42/12; 43/13; 47/11; 49/8; 50/7; tip II.B.1 – 2/25; 7/17-18; 10/9; 11/2, 5; 15/24; 17/4; 19/17; 20/9; 21/9; 22/15; 27/8; 29/7; 31/2; 38/18; 39/5; 40/23; 44/16, 20; 45/2; 47/5; 48/4, 10; 49/2, 24; 50/17; 51/2, 14; tip II.B.2 – Pl. 21/8; 34/3; tip III.A.1 – Pl. 26/21; 30/10; tip III.C – Pl. 44/19; tip VI.A – Pl. 29/20). Alte exemplare aveau și motive imprimate aflate de multe ori în combinație cu alte elemente realizate în alte tehnici (tip I.1 – Pl. 2/19; 3/16; 10/21; 19/7; 22/4; 27/10; tip I.2 – Pl. 9/10; tip II.A.1 – Pl. 21/7; 43/4; tip II.A.2 – Pl. 38/13; tip II.A.4 – Pl. 30/21; 34/4; 41/7; 42/7; tip II.B.1 – Pl. 1/19; 18/15; tip III.B – Pl. 10/4; 22/19; tip VI.A – Pl. 3/1, 10; 19/18; 41/4, 11); în vreme ce altele au fost decorate prin șiruri de puncte (tip I.1 – Pl. 1/14; 3/18; 4/4; 7/20; 8/20; 9/3; 12/2; 17/6, 9;

20/13; 22/16; 24/7; 27/18; 28/11; 29/19; 30/17; 33/3, 6; 41/20; 46/19; 50/16) sau caneluri (tip II.A.1 – Pl. 5/6; 6/8; 8/25; 18/14; 21/11; 26/11; 27/6; 29/14-15, 22; 34/8; 43/26; 44/5; 45/3; 48/16; tip II.A.4 – Pl. 2/16; 45/16).

Categoria D – pixidele sunt reprezentate de trei fragmente din capace conice, cu apucătoare de formă tronconică (tip A – Pl. 19/12; 33/4; 36/11), asemănătoare cu cele descoperite în așezarea eponimă, mai ales în nivelurile superioare¹², dar și în așezările de la Garvăn–*Mlăjitul Florilor*¹³, Luncavița–*Valea Joiței*¹⁴ sau Țibrinu–*La lac*¹⁵.

Categoria E – străchinile sunt reprezentate de 267 de exemplare, în cea mai mare parte fragmentare. În privința formelor, cele mai frecvente sunt cele cu deschiderea restricționată (subcategoria E₁ – Pl. 1/3, 7, 12, 20; 2/1, 4, 6, 8, 11-12; 3/5, 14, 21; 4/3, 5, 13; 5/12-13, 18; 6/2, 9-10, 15, 17-19, 23-24; 7/2-4, 6, 14, 16; 8/6-7, 12, 16-17, 19; 9/2, 5-4, 8-9, 16, 18; 10/2-3, 5-6, 12-13, 15; 11/6, 8-11; 12/7, 9, 15; 13/2, 4-6, 8-9; 14/4-7; 15/3-4, 21, 25; 16/3, 16; 17/3, 12, 14; 18/1, 16, 18; 19/2, 4, 8, 11, 20; 21/4-5, 15, 21-22; 21/20; 22/2-3, 5-8, 15, 17; 25/4, 8; 26/3, 7; 27/5, 11, 14, 17, 19-20; 28/9-10, 15-17; 29/8; 30/4-5, 7; 31/9-10, 12-16; 32/1; 33/7, 13, 19, 21-22; 35/5-6, 8-10; 36/12, 14; 37/2, 5, 8; 36/17; 38/11, 15; 39/2, 7, 10-14, 16; 40/5, 8, 12, 16, 18-19, 21; 41/12, 21; 42/8, 10; 43/3, 5, 7-8, 11, 15-16, 23; 44/6, 18, 21; 45/6; 46/11, 17-18; 48/1, 18-20; 49/6, 11-12, 14-15, 19-20; 50/4, 6, 12, 18; 51/5), dar sunt înregistrate și străchini cu deschiderea nerestricționată (sucategoriile E₂ și E₃ – Pl. 1/6; 2/3, 5; 3/8; 4/2; 5/11; 8/8, 15; 11/1; 12/14, 16; 15/13-14; 16/4, 15; 17/5; 18/10; 19/21; 22/1-2, 7, 9; 25/12-13; 26/20; 30/6; 31/8, 11; 33/18; 35/7; 36/6, 13; 42/6; 43/6, 21; 45/15; 46/21, 29; 47/16-17; 48/11-12; 49/13, 25; 50/8).

Există o serie de recipiente din această categorie care prezintă în zona diametrului maxim sau sub acesta proeminențe de tip I (Pl. 8/6; 8/19; 28/17; 40/12; 42/10; 50/4, 6), II (Pl. 18/16; 19/1; 30/4) sau III (Pl. 5/12; 7/16; 13/6; 20/22; 21/20; 22/2; 29/8; 31/10, 15; 33/13; 45/6).

O parte dintre acestea au fost ornamentate mai ales prin caneluri oblice realizate pe margine (tip II.A.1 – Pl. 1/12; 3/21; 4/5; 6/17; 9/9, 16; 10/12; 11/6, 8; 12/15; 13/4, 9; 14/5-6; 15/3-4; 17/14; 21/21; 22/8; 27/11, 14, 19; 28/8, 16; 29/10; 30/5, 7; 31/9; 33/18, 21; 35/8-9; 38/15; 39/10; 40/16, 19; 41/10; 43/11, 23; 48/1; 49/15, 19; 50/18). Alte exemplare prezentau benzi de decor de tip I.1 (Pl. 6/18), II.A.1 (Pl. 40/21; 44/18; 49/11), II.A.2 (Pl. 6/9), II.A.4 (Pl. 2/12; 8/12), V (Pl. 43/8) realizate prin incizie sau imprimare pe diametrul maxim sau margine.

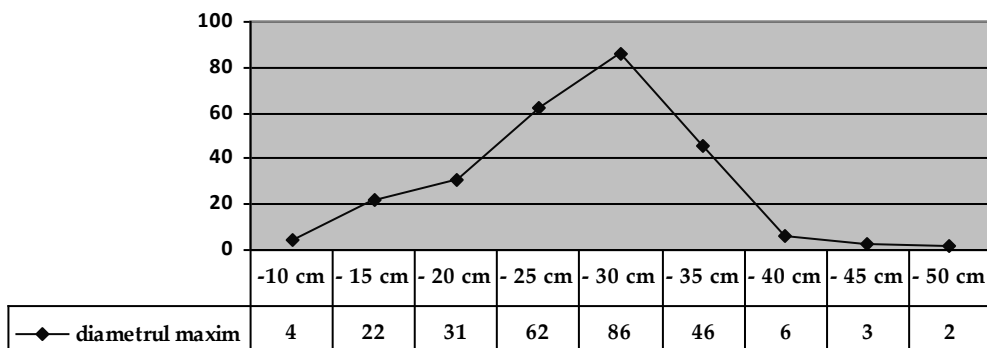
¹² Jugănaru 2003, fig. 1/1; 2/1, 3, 7.

¹³ Jugănaru 2003, fig. 2/2, 4-6.

¹⁴ Ailincăi 2008c, fig. 8/10.

¹⁵ Ailincăi, Dobrinescu 2006, fig. 5/14.

În privința dimensiunilor, singura valoare pe care am putut să o calculăm este cea a diametrului maxim. Din acest punct de vedere se poate observa din graficul de mai jos că cele mai numeroase sunt exemplarele cu un diametru maxim cuprins între 20-35 cm (Grafic 4).

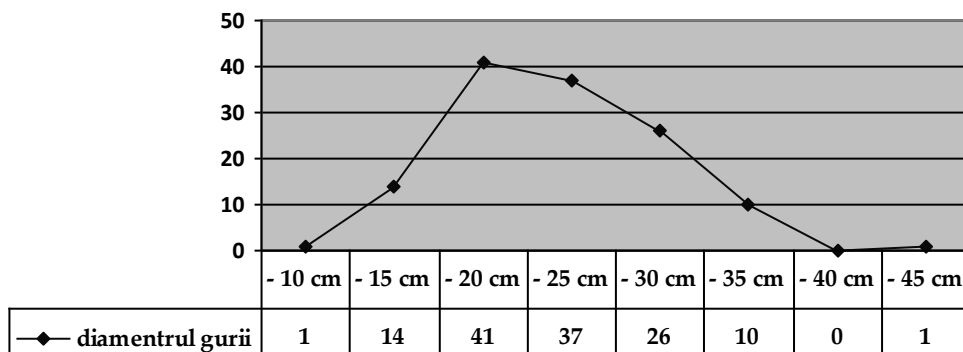

Grafic 4. Frecvența diametrului maxim la recipientele din categoria E / *Frequency of rim diameter for class E vessels.*

Categoria F – este reprezentată de vasele de bucătărie. Din campania desfășurată în vara anului 2000 provin fragmente de la 132 exemplare. Acestea aparțin subcategoriilor F₁ (Pl. 3/11, 17, 23; 4/9-10; 5/3; 6/22; 7/12; 9/15, 19; 12/12; 14/2, 18; 15/16-18; 16/8; 18/2; 19/1; 20/4, 6, 10, 12, 23; 22/10, 18; 25/7; 27/3, 21-22; 29/3-4, 6; 26/15; 32/3-8, 11; 33/10, 20; 34/5; 36/9-10; 37/4, 10, 15; 38/9; 39/24; 41/6; 45/10; 46/14, 24), F₂ (Pl. 1/2, 18, 21; 2/14; 3/7; 4/11; 5/9, 15; 6/4, 21; 7/11; 8/10; 9/6, 20; 10/14; 16/2, 7, 11; 17/10, 13; 19/13-14; 20/5; 21/10, 13; 22/12-13; 24/2, 8; 25/1, 14; 26/13, 19; 27/15, 24; 28/20; 29/11-12; 30/9, 11; 32/2, 9-10, 12; 35/1-2; 36/15; 38/4, 12; 39/19, 21; 41/2, 9; 42/14; 46/2, 12-13; 47/1; 48/5, 9, 22; 49/9, 22-23; 50/3, 5; 51/1, 7, 16) și F₃ (Pl. 8/26; 16/10, 12; 39/4). Doar puține exemplare întregi pot fi atribuite tipurilor F₁-II-1 (Pl. 25/1), F₂-III-1 (Pl. 24/2, 8) sau F₃-IV-2 (Pl. 8/26).

Multe din vasele de bucătărie aveau benzi în relief, aplicate de obicei pe orizontal pe umăr, oblic sau vertical (de tip I – Pl. 3/7, 11; 4/9-11; 5/3, 15; 6/22; 7/11-12; 8/26; 9/15; 14/1, 8; 16/7, 10, 12; 18/2; 20/4, 6; 22/10; 24/2, 8; 25/1, 14; 26/13; 27/3, 21-22, 24; 29/3-4, 6, 11; 30/9, 11; 32/4, 7-8; 34/5; 35/1; 36/9, 15; 37/4, 15; 38/4; 39/24; 41/2, 9; 42/14; 46/2, 13-14; 47/1; 49/9; 50/5; tip III – Pl. 15/16; 26/15). Câteva exemplare aveau proeminențe/apucători, de tip II, pe umăr sau margine (Pl. 29/4; 32/3; 37/15; 39/4), în vreme ce altele prezentau benzi de decor, realizate prin linii oblice incizate sau șiruri de alveole, pe buză sau umăr (tip II.A.1 – Pl. 1/21; 17/13; 19/13; 21/10; 22/18; 32/7; tip II.A.2 – Pl. 17/10; 43/23; 46/24; 48/22; 49/9).

În privința dimensiunilor, vase din această categorie aveau dimensiuni variabile. Datorită stării fragmentare nu am putut măsura decât diametrul gurii la cea mai mare parte a exemplarelor înregistrate. Din Graficul 5 se poate observa că cea mai mare parte aveau o deschidere curpînsă între 15-35 cm.

Grafic 5. Frecvența diametrului gurii la recipientele din categoria F / *Frequency of rim diameter for class F vessels.*

Categoria G – strecurătorile sunt reprezentate de două exemplare. Unul dintre acestea, păstrat fragmentar, se poate încadra în tipul G₁ (Pl. 34/10), în vreme ce cel de-al doilea poate fi atribuit tipului G₂ (Pl. 41/19).

Categoria J – capacele sunt reprezentate doar de un singur exemplar, fragmentar. Acesta avea probabil o formă discoidală și poate fi încadrat în tipul J₂ (Pl. 51/13).

Frecvența categoriilor ceramice

Din lotul ceramic analizat, categoriile A-B dețin 29,71% și împreună cu categoria E (30,76%) sunt cele mai bine reprezentate. Acestea sunt urmate de vasele din categoria C (23,62%) și cele din categoria F (15,20%). Cele câteva piese atribuite categoriilor D, G și J sunt aproape neglijabile pe ansamblu, reprezentând 0,35%, 0,23%, respectiv 0,12% (Grafic 6). Situația este ușor diferită față de lotul provenit din campania 1988¹⁶, dar și de alte situri ale culturii Babadag¹⁷, precum Revărsarea¹⁸, Enisala¹⁹ sau Jijila²⁰. Pe ansamblu se poate observa numărul crescut de vase folosite

¹⁶ Ailincăi *et alii* 2016, 253.

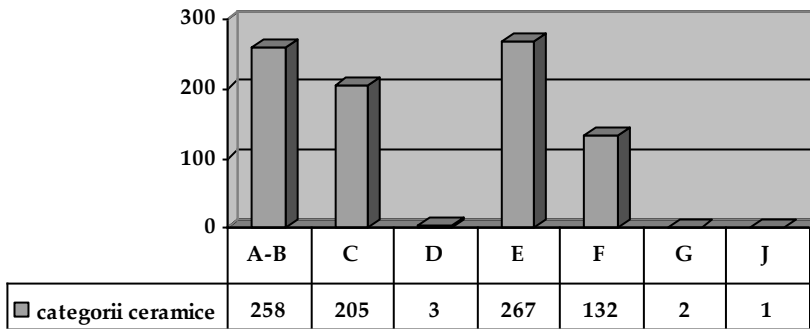
¹⁷ Ailincăi 2011, 159-161.

¹⁸ Ailincăi 2013b, 74.

¹⁹ Ailincăi *et alii* 2013, 407.

²⁰ Sîrbu *et alii* 2008, 76-77.

la transport/stocare lichide și veselă (categoriile A, B, C și E) și frecvența scăzută, în raport cu alte situri, a vaselor folosite la gătit (categoria F).

Grafic 6. Frecvența categoriilor ceramice / *Frequency of pottery categories.*

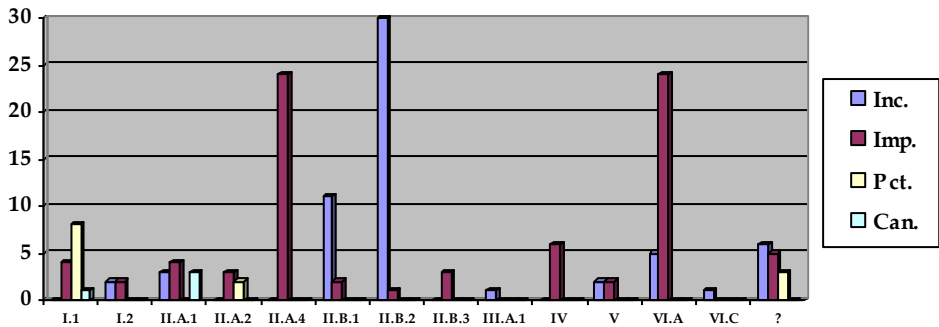
Stilul decorativ

Din cele 868 de recipiente înregistrate, 358 (41,24%) prezintă urme de decorare realizate prin elemente incizate, imprimate, canelate sau puncte. Spre deosebire de lotul provenit din campania 1988, cea mai mare parte a vaselor au fost decorate exclusiv prin incizie (140), în vreme ce pe 109 recipiente apar și elemente imprimate aflate de multe ori în asociere cu alte modalități de executare a decorului. Proporții mai reduse dețin benzile executate prin caneluri (69) sau puncte (40) (Tabel 2).

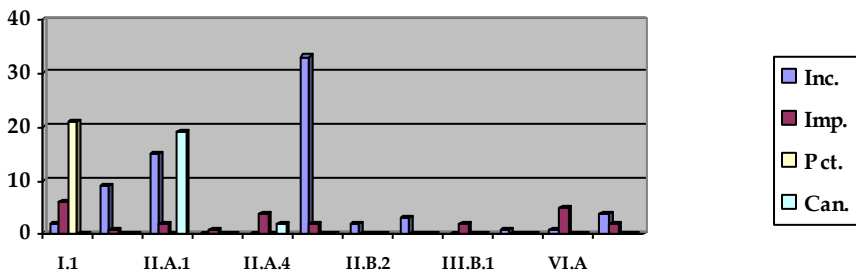
Recipientele încadrate în *categoriile A-B* au fost decorate în proporție de 61,24%, mai ales cu benzi de tip II.B.1 și II.B.2, realizate exclusiv cu motive incizate. Imprimarea a fost folosită în mai puține cazuri, de multe ori în asociere cu alte tehnici de aplicare a decorului, mai ales în realizare unor benzi de tip II.A.4 sau VI.A. O proporție mai ridicată a decorului întâlnim la vasele din *categoria C* (ceștile – 66,83%). Și în acest caz benzile incizate sunt preponderente, mai ales cele de tip II.A.2 sau II.B.1. Imprimeurile, canelurile și șirurile de puncte dețin ponderi aproape similare în realizarea unor benzi de tip I.1, II.A.1, II.A.4 ș.a. Străchinile (*categoria E*) au fost decorate în proporție mult mai mică (19,47%), fiind preferate benzile de tip II.A.1 executate prin caneluri, motivele incizate și imprimate fiind preferate în foarte puține cazuri pentru realizarea unor benzi de tip II.A.1, II.A.2 și II.A.4. O frecvență și mai redusă de decorare se poate observa și în cazul vaselor de bucatărie (*categoria F*) pe care au fost înregistrate câteva benzi de tip II.A.1 și II.A.2 realizate prin linii incizate sau siruri de alveole (Tabel 2).

Tabel 2. Tipuri de decor aplicate pe ceramica din perioada timpurie a epocii fierului de la Niculișel–Cornet 2000 / *Types of decoration patterns on the Early Iron Age pottery from Niculișel–Cornet 2000.*

Categoriile	Tip decor	I.1	I.2	II. A.1	II. A.2	II. A.4	II. B.1	II. B.2	II. B.3	III. A.1	III. B.1	III. C	IV	V	VI. A	VI. C	?
		A-B	Inc.	0	2	3	0	0	11	30	0	1	0	0	0	2	5
Imp.	4		2	4	3	24	2	1	3	0	0	0	6	2	24	0	5
Pct.	8		0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Can.	1		0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C	Inc.	2	9	15	0	0	33	2	0	3	0	1	0	0	1	0	4
	Imp.	6	1	2	1	4	2	0	0	0	2	0	0	0	5	0	2
	Pct.	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Can.	0	0	19	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E	Inc.	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Imp.	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	Pct.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Can.	0	0	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F	Inc.	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Pct.	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	Inc.	2	1 1	27	0	0	44	32	0	4	0	1	0	2	6	1	10
	Imp.	10	3	6	5	30	4	1	3	0	2	0	7	2	29	0	7
	Pct.	30	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	Can.	1	0	66	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Total	43	14	99	12	32	48	33	3	4	2	1	7	4	35	1	20

Grafic 7. Frecvența tipurilor de decor aplicate pe recipientele din categoriile A-B / *Frequency of types of decorations on classes A-B vessels.*

Grafic 8. Frecvența tipurilor de decor aplicate pe recipientele din categoria C / *Frequency of types of decorations on class C vessels.*

Obiecte din lut ars

Din campania arheologică desfășurată în anul 2000 în situl de la Niculițel–Cornet provin șase fusaiole din lut ars. Cinci dintre acestea au o formă bitronconică, mai mult sau mai puțin aplatizate (Pl. 16/19; 26/9; 29/9; 42/3; 45/4). Una dintre acestea are un contur dependent-complex (Pl. 51/4). Aceste piese sunt des întâlnite în situri cu ceramică de tip Babadag, reprezentând o dovadă a procesării lânii.

Obiecte confecționate din os

Spre deosebire de campania 1988, în cursul cercetărilor din anul 2000 a fost descoperit doar un artefact din os. Este vorba despre un mâner cu profil circular (L – 6,5 cm; grosime – 0,80 cm). Acesta se păstrează fragmentar și avea probabil o formă cilindrică. Spre ambele capete se observă realizarea unui decor compus din trei linii

paralele incizate, sub/deasupra cărora au fost realizate șiruri de triunghiuri (Pl. 41/16). Mânere asemănătoare au fost descoperite și în siturile culturii Babadag de la Satu Nou – Valea lui Voicu, Babadag sau Garvăn–*Mlăjitul Florilor*. Alte analogii pentru acest tip regăsim în arealul culturii Babadag la Siliștea²¹, dar și în așezările de la Teleac²² (grupul Reci-Mediaș), Gârbovăț (cultura Noua) și Coslogeni (cultura Coslogeni)²³.

Materialul litic șlefuit

Lotul de piese de piatră șlefuită provenit din nivelul primei epoci a fierului de pe situl Niculițel–*Cornet* (campania din anul 2000) este alcătuit din 17 exemplare. În rândurile următoare îl vom analiza din perspectiva mai multor componente importante: materie primă, caracteristici tehnologice, încadrare tipologică, rol funcțional. Patru tipuri de roci domină inventarul opțiunilor privind materia primă²⁴. Gresia a fost utilizată pentru cinci piese, cuarțitul și bazaltul în cazul a câte patru exemplare, iar șistul verde pentru alte trei. Ultimele trei piese au fost amenajate pe suporturi din calcar, amfibolit și diorit.

Încadrare tipologică

Principalul criteriu în definirea tipurilor a fost ales cel al formei părții active. Au rezultat trei mari grupuri, ce urmează a fi prezentate în continuare.

I. Piese cu partea activă liniară

I.A. Topor

Acest tip este reprezentat printr-un singur exemplar, realizat din șist verde (Fig. 2/1). S-a conservat fragmentar sub forma părții active și a unei zone reduse din partea mediană. Taișul prezintă o dispunere ușor convexă și se întinde pe 46 mm. Dinspre acesta corpul piesei se lățește către zona mediană, atingând 58 mm, ceea ce constituie nivelul maxim păstrat. Corpul este bombat, cu aspect rotunjit. Marginile sunt drepte, fără a fi foarte net individualizate. Întreaga suprafață a fost șlefuită. Pe lângă abraziunea mai grosieră menită a contura atât forma generală cât și particularitățile specifice acestui tip, a fost executată și o finisare de foarte bună calitate. Cu excepția unei mici spărturi, ce poate fi accidentală, pe partea activă nu sunt vizibile urme de uzură. Lipsa acestora ne determină să considerăm că deteriorarea toporului s-a produs într-o fază finală a confecționării, sau oricum înaintea folosirii.

²¹ Harțuche, Silvestru 1992, 19, Fig. 6/4.

²² Vasiliev *et alii* 1991, Fig. 21/9, 11.

²³ Florescu 1991, Fig. 147/3-8.

²⁴ Determinările geologice au fost realizate de către domnul Oliver Livanov, geolog în cadrul Prospectiuni SA.

II. Piese cu partea activă bombată

II.A Topor

II.A.1 Topor perforat

Două exemplare au fost încadrate în rândul topoarelor perforate.

Primul, realizat din șist verde, s-a conservat fragmentar (Fig. 2/2-3). Deteriorarea s-a produs la nivelul perforației, partea păstrată corespunzând extremității distale și parțial zonei mediană. Piesa are un aspect robust (l – 55 mm; grosime – 42 mm). Întreaga suprafață a fost regularizată prin abraziune transversală. Marginile sunt rotunjite. Una dintre fețe este bombată, iar cealaltă dreaptă. Urmele păstrate indică faptul că, de pe aceasta din urmă s-a pornit perforarea. Perforația, de tip rotativ, este situată central, în zona de maximă lățime a piesei și prezintă un aspect circular regulat. Marginea sa este rotunjită și netedă datorită contactului permanent cu obiectul ce a servit pentru execuția acestei acțiuni. Pe fața bombată, perforația prezintă o formă mai degrabă ovală decât circulară, relativ descentrată raportat la corpul piesei, în vreme ce marginea este abruptă, pe întinderea sa fiind vizibile numeroase desprinderi de așchii produse în momentul în care s-a forțat eliminarea către exterior a dopului. Pe parcursul executării perforării diametrul acesteia se lărgiște treptat. În cazul acestui exemplar, diametrul la debut a măsurat 19 mm, iar la ieșire 26 mm. Striațiile din interiorul perforației pot fi observate doar microscopic. Foarte probabil, prin prinderea toporului în coadă acestea s-au măcinat pe durata funcționării. Partea activă este puternic tocită. De altfel, gradul ridicat de tocire prezent atât pe tăiș cât și în interiorul perforației, alături de deteriorarea piesei la nivelul acesteia din urmă, sunt semne evidente ale unei utilizări intense.

Cel de-al doilea exemplar a fost confecționat din bazalt. Starea de conservare este precară (Fig. 1/4). Estimăm că mai mult de jumătate din corpul piesei nu s-a păstrat. Din ce se poate observa suprafața a fost șlefuită, mai fin decât în cazul exemplarului precedent. Striurile din interiorul perforației, foarte pronunțate, stau mărturie pentru exercitarea unei mișcări rotative în vederea obținerii acesteia. Lipsa urmelor de uzură ce nu au putut fi identificate nici la nivelul părții active, nici în interiorul perforației plasează abandonul acestei piese încă din faza prelucrării. Având în vedere că toate caracteristicile specifice acestui tip au fost trasate, putem afirma fără teama de a greși că este vorba de faza finală a acestui proces.

II.A.2 Topor neperforat

Exemplarul din acest subtip a fost realizat din șist verde (Fig. 2/5-6). Se află într-o bună stare de conservare. Prezintă un aspect ușor bombat, cu marginile rotunjite. Este mai lat și mai gros la nivelul talonului (l – 60 mm; gros. – 42 mm) decât la cel al părții active (l – 36 mm; gros. – 27 mm), prezentând o formă trapezoidală cu latura mare plasată sus. Suprafața piesei, cu excepția celei a talonului, a fost regularizată prin abraziune, executată neregulat. Atât partea activă, cât și marginea talonului sunt tocite ca urmare a folosirii.

Fig. 2. Topoare / Axes.

II.B Ciocan

Aflat într-o bună stare de conservare, singurul component al acestui tip a fost prelucrat din bazalt (Fig. 3). Prezintă o formă dreptunghiulară neregulată (L – 60 mm; l – 44 mm; grosime – 25 mm), cu laturile rotunjite, mai pronunțat în cazul celei ce corespunde părții active. Întreaga suprafață a fost șlefuită foarte fin, inclusiv la nivelul talonului. Pe fiecare dintre margini, aproximativ la mijloc, a fost amenajată câte o zonă concavă. Într-o primă fază materia primă a fost înlăturată prin cioplire, pentru ca ulterior porțiunile respective să fie regularizate printr-o abraziune grosieră. Cele două zone concave aveau rolul de a servi ca spații pentru prinderea cozii. Partea activă nu prezintă urme de impact. Nici pe restul suprafeței nu sunt vizibile urme de uzură.

Fig. 3. Ciocan / Hammer.

II.C. Nedeterminat

Piesa din acest subtip, lucrată din calcar, s-a conservat fragmentar. Întreaga suprafață păstrată, corespunzând extremității distale și parțial zonei mediană, a fost șlefuită. Partea activă are o formă bombată. Nu au fost identificate urme de uzură.

III. Piese cu partea activă reprezentată parțial sau în totalitate de suprafață

III.A. Frecător

III.A.1. Frecător oval

În acest tip (Fig. 4) am încadrat șase obiecte. Ca materie primă au fost folosite: cuarțitul (2 ex.), gresia (2 ex.), amfibolitul și dioritul. Diametrul variază între 64 și 85 mm. În toate cele șase cazuri suprafața a fost șlefuită prin abraziune. Intensitatea acestuia a variat în funcție de forma suportului și caracteristicile materiei prime.

Aparent, cea mai bună valorificare a acestui tip de unealtă a putut fi obținută pentru exemplarele din gresie. Acestea prezintă câte două fețe de utilizare situate în puncte opuse, ce au aspectul unor zone aplatizate, create prin eliminarea treptată de materie din corpul pieselor. Gradul ridicat de aplatizare stă mărturie pentru o

utilizare intensă. Prin acest tip de uzură s-a modificat forma pieselor, acestea trecând de la oval la hexagonal cu partea mediană rotunjită.

Fig. 4. Frecătoare ovale / *Oval grinders*.

Pe exemplarele de cuarțit fețele de utilizare au o dispunere mai puțin organizată, deși este vizibil că s-a încercat aplicarea unei metode cât mai eficientă de exploatare. Din ce am putut remarca, acest tip de materie primă nu permite crearea unor zone de aplatizare foarte întinse. Tocmai din acest motiv, pe exemplare din cuarțit pot fi identificate până la cinci-șase fețe de utilizare, de dimensiuni mai reduse.

Piesa din amfibolit este slab exploatată, în ciuda unei suprafețe generoase și bine amenajată. Au fost identificate doar două porțiuni ușor aplatizate. Un indiciu cu privire la nivelul scăzut de funcționare este dat de urmele de arsură puternică și fisurile produse de

aceasta, vizibile pe o bună parte din corp. Nu este exclus să fi fost surprinsă într-o structură incendiată și astfel să se fi produs și sfârșitul prematur al funcționării sale.

Exemplarul produs din diorit prezintă urme foarte fine de folosire. Foarte probabil, duritatea dioritului, rocă magmatică, a fost prea puțin compatibilă cu tipul de activitate în care era implicat un frecător.

III.A.2. Frecător circular

Singurul frecător introdus în acest subtip a fost confecționat din cuarțit (Fig. 5). Are un diametru de 52 mm. Maniera de prelucrare este similară pieselor descrise anterior, implicând o abraziune, executată mai intens în cazul de față. A fost determinată existența a două zone aplatizate, dintre care doar una ceva mai pronunțată. Privind în ansamblu, putem afirma că și această piesă se încadrează în rândul celor cu o slabă valorificare, dintr-un motiv ce în cazul de față nu a putut fi determinat.

Fig. 5. Frecător circular / *Circular grinder*.

III.A.3. Frecător cu formă nedeterminată

Realizat din bazalt, acest exemplar s-a conservat fragmentar. Caracteristicile fragmentului indică o formă ovală sau circulară. Pe suprafața sa, regularizată destul de grosier prin abraziune, se remarcă două zone aplatizate ce au servit anterior deteriorării. Forma și dimensiunile uneia dintre ele au favorizat reamenajarea piesei în vederea unui al doilea scop funcțional. Dispunerea oblică a zonei aplatizate corelată cu unghiul foarte ascuțit creat prin spargerea piesei, "ajutate" prin executarea unor retușe, au contribui la obținerea unei părți active tăioase. La capătul opus aspectul abrupt și ascuțit rezultat ca urmare a spargerii a fost rotunjit prin abraziune pentru a face posibilă manipularea noii unelte. Aceasta a fost folosită pentru tăierea/detașarea, probabil a unor materiale organice, prin percuție directă lansată.

III.B. Șlefuitor

În acest tip se află singura componentă a acestui lot, utilizată în formă naturală. Mai precis, este vorba de un mic bloc de bazalt ce prezintă pe una dintre margini

striuri transversale paralele, dispuse într-o manieră foarte organizată. Acestea corespund unei mișcări repetate în ambele sensuri.

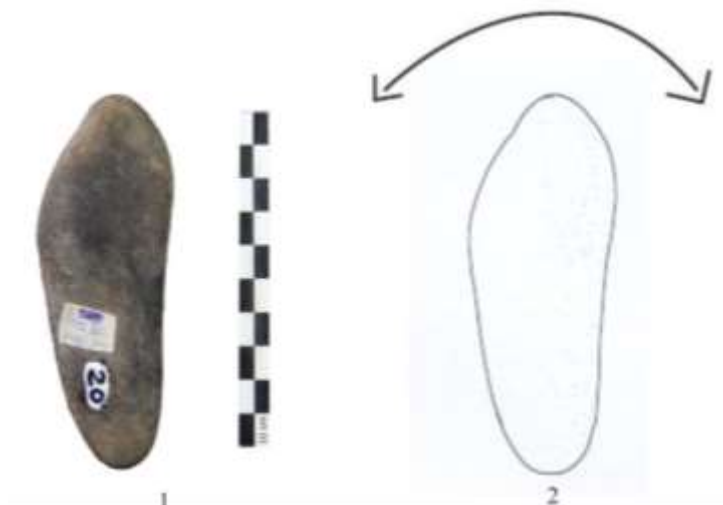

Fig. 6. 1. Șlefuitor; 2. Reprezentare grafică a direcției de utilizare a șlefuitorului / 1. Polisher; 2. Graphical representation of the polisher's functioning.

Fig. 7. Piese finite fără urme de utilizare / Finished objects without traces of use.

III.C. Greutate

Un singur exemplar a fost descoperit (Pl. 46/10). Acesta se află în stare fragmentară, nici una din cele două extremități neconservându-se. Piesa pare să fi avut formă trapezoidal alungită. Atât marginile, cât și fețele au aspect drept și păstrează urme ale fasonării prin abraziune. Într-o mică măsură este vizibil și un mic fragment din perforația circulară executată către extremitatea mai scurtă.

III.D. Piese finite fără urme de utilizare

Din acest tip fac parte două piese din cuarțit (Fig. 7). Acestea au formă circulară (diam. – 49 și 59 mm). Suprafața ambelor a fost foarte intens șlefuită în totalitate. Lipsa oricărui tip de uzură ne împiedică să le încadrăm tipologic foarte exact. Forma în care au fost aduse este specifică atât frecătoarelor, cât și percutoarelor, ambele o prezență constantă în siturile de primă epocă a fierului²⁵, de multe ori specificul urmelor de folosire făcând diferența tipologică.

IV. Varia

În acest tip am inclus un obiect din gresie, conservat parțial (Pl. 4/8). Una din cele trei margini păstrate are aspect convex, pe când celelalte două sunt relativ drepte. Pe întinderea acestora sunt, mai mult sau mai puțin vizibile, urme ale fasonării prin percuție directă. Cele două fețe sunt plate și par să fi fost fasonate, în mică măsură, prin abraziune. Urme de uzură nu au fost identificate. Piesa pare să se fi fragmentat pe parcursul prelucrării. Observațiile realizate nu ne-au permis o încadrare tipologică.

Materialul litic cioplit

Grupul de piese litice cioplite este redus numeric, fiind compus din trei exemplare (Fig. 8). Toate au fost descoperite pe parcursul campaniei arheologice desfășurată în anul 2000.

Pentru confecționarea acestora a fost utilizat același tip de materie primă. Acesta corespunde unui calcar crem, cu granulație medie spre grosier.

Din punct de vedere tehnologic în această serie se regăsesc două suporturi de tip așchie laminară și o lamă.

Fig. 8. Materialul litic cioplit / Flint artifacts.

²⁵ Jugănaru 2005, 68; Stoian 2007, 250; Rența 2008, 103; Ailincăi *et alii* 2013, 416-417; Mihail, Adamescu 2013, 378-379.

Lama constituie un fragment median provenit de la o piesă cu secțiune trapezoidală. Prin prisma dimensiunilor reprezintă un element destul de masiv (l – 28 mm; grosime – 9 mm). Așchiile laminare se prezintă sub forma unui fragment proximal și a unui element întreg. Aceasta din urmă are talon neted și bulb proeminent. Fragmentul proximal a fost retușat în zona extremității proximale și din acest motiv nu s-a păstrat talonul.

Două dintre cele trei exemplare prezintă urme de uzură și se încadrează în rândul pieselor cu retușe marginale. Cele două exemplare ce se regăsesc în acest grup prezintă caracteristici funcționale diferite.

Primul a fost amenajat pe fragment median de lamă cu secțiune trapezoidală (Fig. 9). Retușele, executate pe marginea stângă, au fost eliminate în mare măsură pe parcursul utilizării. Zona activă, întinsă pe toată lungimea marginii menționate, are un aspect rotunjit, fiind foarte tocită.

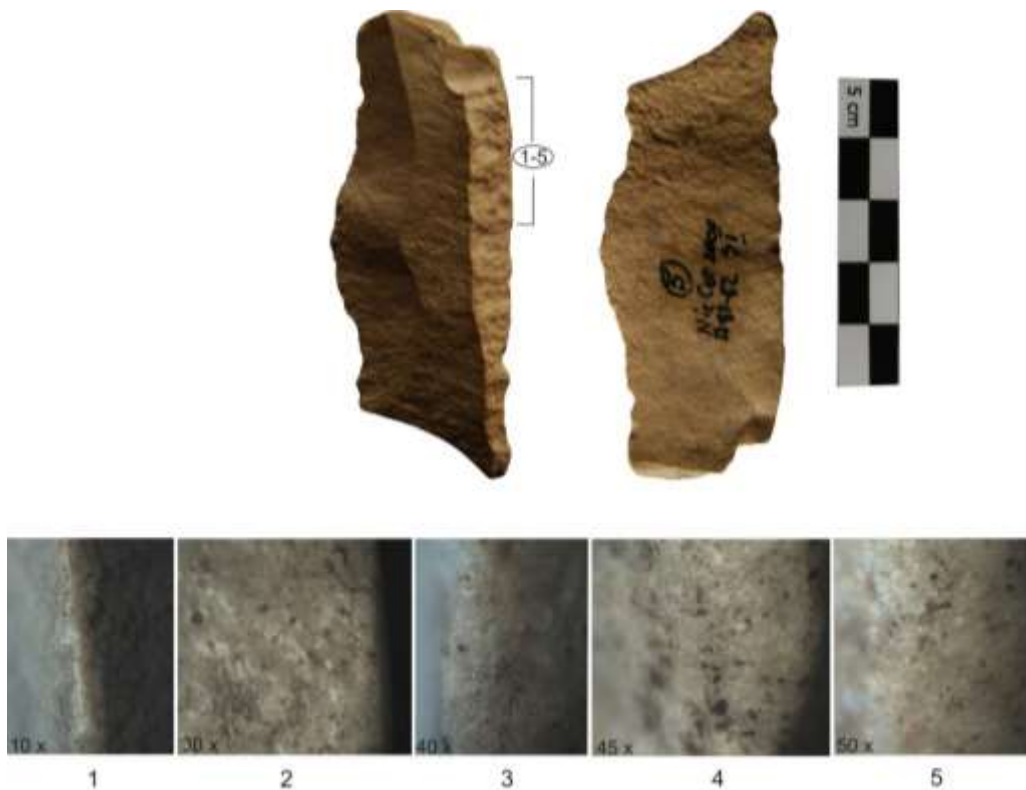

Fig. 9. Detaliile microscopice ale urmelor de tocire de pe o piesă cu retuș marginal / *Microscopic details of the traces of bluntness identified on a blade's edge.*

Cea de-a doua piesă a acestui tip a fost realizată pe așchie laminară cu secțiune triunghiulară (Fig. 10). Marginea dreaptă a fost retușată abrupt, obținându-se un aspect de tip *bord abbattu* foarte pronunțat. Marginea stângă prezintă retușe directe, lungi, semi-abrupte, cu dispunere totală și morfologie decortăată. Amenajarea acestora a eliminat parțial lustrul ce se formase pe toată lungimea acestei laturi (Fig. 10/1-5). Acest detaliu indică anterioritatea funcționării față de realizarea retușelor.

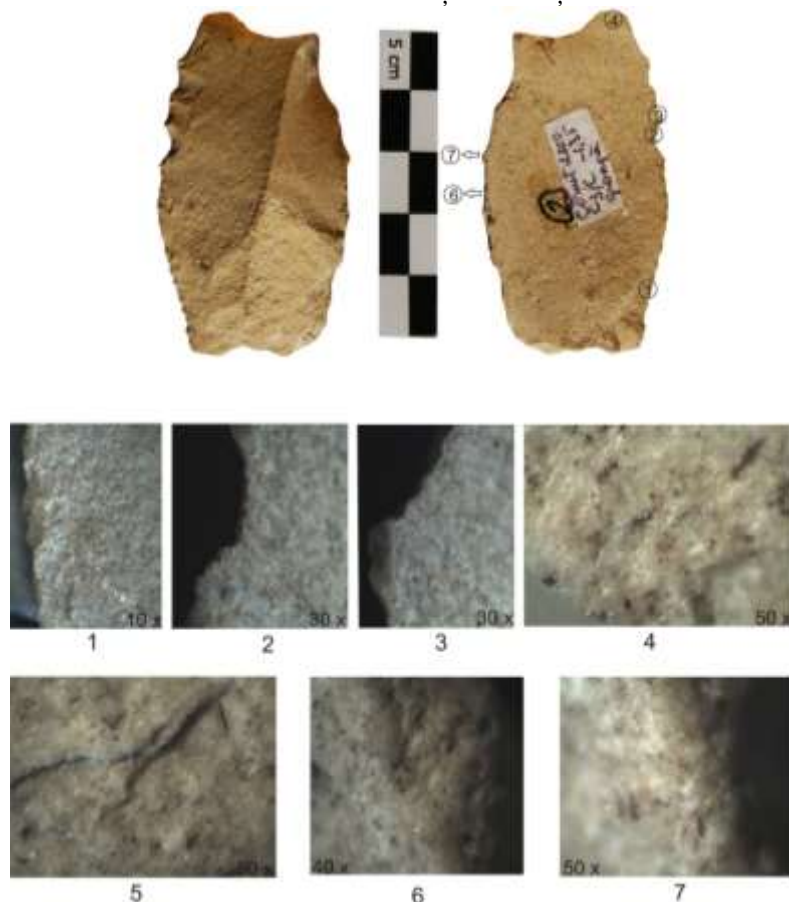

Fig. 10. Detalii microscopice ale unor urme de o piesă cu retuș marginal: 1-5. Lustru; 6-7. Tocire / Microscopic details of the use-wear traces identified on a blade with retouched edges: 1-5. Gloss; 6-7. Bluntness.

În acest caz sunt posibile două scenarii: fie suportul a fost utilizat într-o primă fază fără a fi retușat, fie deteriorarea retușelor inițiale a determinat necesitatea reîmprospătării părții active. Executarea lor, fără întreruperi pe toată lungimea marginii, nu ne-a permis observații cu privire la forma inițială. Pe zona proaspăt retușată este vizibil un lustru puțin

dezvoltat, dovadă a continuării funcționării și într-un moment posterior retușării. Pe marginea de tip *bord abattu*, s-a format o ușoară tocire (Fig. 9/6-7). Maniera de retușare și uzura creată par a indica folosirea acestei margini pentru atașarea la un mâner a acestei unelte.

Discuții și concluzii

Materia primă utilizată pentru piesele litice șlefuite, reprezentată prin șapte tipuri de roci (bazalt, diorit, cuarțit, șist verde, gresie, amfibolit, calcar), are surse aflate în apropierea sitului (Fig. 11).

Rocile magmatice, dioritul și bazaltul în cazul de față, constituie o prezență bine cunoscută în zona de nord a Dobrogei în cadrul unor formațiuni geologice precum Munții Măcinului și linia de dealuri Pricopan, Greci, Priopcea, Sacar, Boir ce se înșiră formând un lanț paralel cu Dunărea²⁶. Un alt aliniament de tip magmatic se întinde pe direcția Niculițel – Valea Teilor – Dealul Consul²⁷.

În zona Măcin a fost atestată existența unor roci metamorfice în cadrul unor depozite devoniene și permocarbonifere formate din: cuarțite, gresii conglomerate, șisturi argiloase, filite și calcare cristaline. Mai la sud, spre bazinul Babadagului, pe linia Peceneaga – Camena sunt formațiuni alcătuite din conglomerate poligene, gresii, calcare organogene²⁸, micașisturi, cuarțite și amfibolite²⁹.

Având în vedere proximitatea zăcămintelor față de poziția așezării, foarte probabil achiziția materiei prime se făcea direct, în cadrul unor expediții organizate de către membrii comunităților preistorice. Modele etnografice în legătură cu maniera de desfășurare a unor asemenea activități pot fi regăsite în literatura de specialitate³⁰. Pe scurt, un asemenea demers implica deplasarea unui grup format dintre membrii comunității la amplasamentul zăcămintului. Grupul, format atât din specialiști în exploatare, cât și în prelucrarea blocurilor, desprindea blocuri de materie primă de dimensiuni apreciabile. Acestea, odată obținute, sufereau în preajma locului exploatării o transformare primară, în blocuri de formă și dimensiuni regulate ce erau transportate către așezare. Odată ajunse aici blocurile de materie primă deveneau în mâinile specialiștilor, piese finite. Existența unor elemente precum: vecinătatea așezare-zăcămintă, lipsa în nivelurile arheologice a unor fragmente specifice etapei primare de prelucrare și identificarea doar a unor piese finite utilizate și neutilizate, constituie argumente ce conferă, cel puțin în acest moment al cercetării, validitate unei asemenea ipoteze.

²⁶ Eufrosin 1962, 168.

²⁷ Haită 2011, 83.

²⁸ Eufrosin 1962, 168.

²⁹ Haită 2011, 84.

³⁰ Pétrequin, Pétrequin 1988; Pétrequin, Pétrequin 1993.

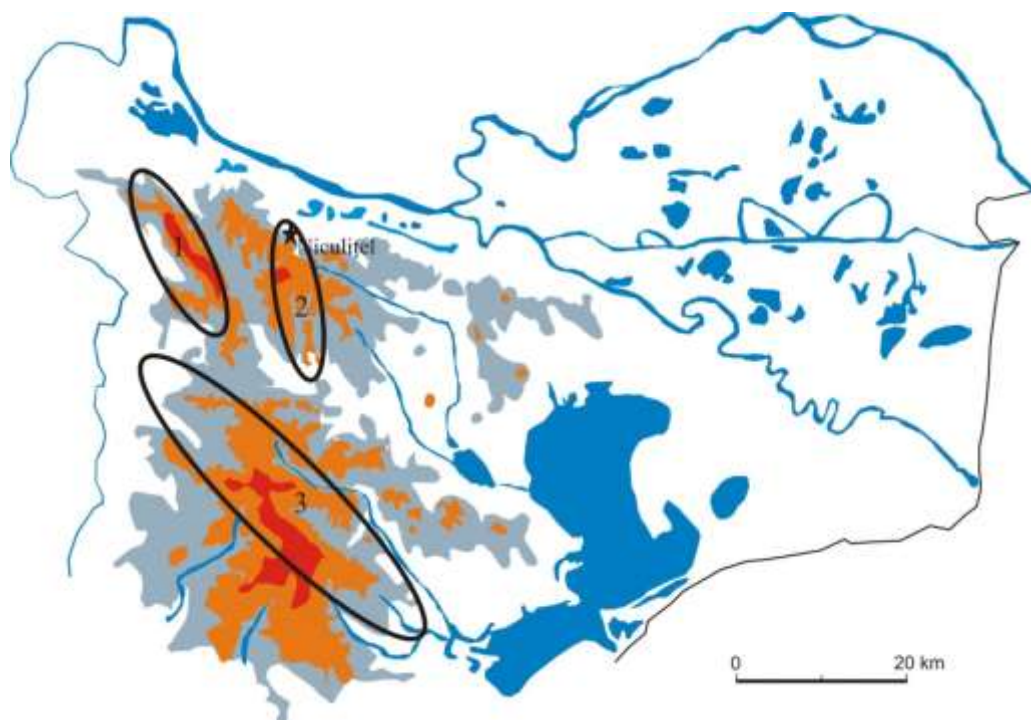

Fig. 11. Arii din nordul Dobrogei ce cuprind zăcăminte de roci folosite în prelucrarea pieselor de piatră șlefuită descoperite în nivelul de primă epocă a fierului de la Niculițel–Cornet: 1. Munții Măcinului; 2. Aliniamentul Niculițel–Valea Teilor–Dealul Consul; 3. Aliniamentul Peceneaga–Camena / *Areas from Northern Dobroudja that contain deposits of the rocks used in the processing of the polished stone objects discovered in the First Iron Age archaeological layer from Niculițel–Cornet settlement: 1. Măcin Mountains; 2. The alignment Niculițel–Valea Teilor–Dealul Consul; 3. The alignment Peceneaga–Camena.*

Deși redus numeric, grupul de piese de piatră șlefuită prezentat în acest studiu oferă mici indicii în legătură cu opțiunile celor care confecționau privind compatibilitatea dintre materia primă și tipul creat. Astfel, am putut observa preferința pentru șist verde și bazalt în vederea realizării topoarelor și ciocanelor, mai precis a obiectelor ce implicau o forță crescută și o bună absorbție a șocurilor de intensitate ridicată. Frecătoarele au fost amenajate pe blocuri de cuarțit și gresie, roci aflate în bună concordanță cu acțiunile de fricțiune. Cele două exemplare din amfibolit și diorit prezintă urme slabe de folosire, fiind abandonate la scurt timp, probabil datorită slabei eficiențe.

Inventarul tehnologic abordat în confecționarea uneltelor și armelor hallstattiene de la Niculițel–Cornet nu implică un număr ridicat de mijloace.

Analiza întregului material a determinat întâietatea abraziunii între tehnicile aplicate. Aceasta a fost identificată pe toate tipurile și avea rolul de a contura forma finală a piesei. Executată cu intensitate ridicată în marea majoritate a cazurilor, pe lângă scopul precizat anterior, a avut ca efect secundar eliminarea/acoperirea urmelor corespunzând acțiunilor anterioare. Pentru piese precum frecătoarele sau percutoarele, ce erau folosite manual, această abraziune, executată fie mai grosier, fie ceva mai fin, reprezenta finalul procesului de prelucrare. În ceea ce privește tipuri precum topoarele și ciocanul, ce urmau a fi atașate unor mânere, etapele finale erau marcate prin alte tehnici. Ulterior abraziunii, suprafața acestora era netezită foarte fin, căpătând adesea un aspect lucios. Ultima etapă era constituită de amenajarea zonei de prindere în mâner. Topoarele erau perforate central prin mișcare rotativă. Observațiile realizate cu prilejul studierii seriei au confirmat că această acțiune era pregătită anterior. Fața de pe care pornea perforarea era șlefuită mai puternic devenind plată, pe când celeilalte îi era conferit un aspect bombat. Cel mai probabil, demararea perforării de pe o suprafață plată se realiza mai facil și se desfășura într-o manieră mai eficientă decât de pe una bombată. Necesitatea optimizării condițiilor de efectuare a acestei acțiuni reiese și din identificarea în cadrul seriei a unei piese (Fig. 2/4), posibil două, deteriorate pe parcursul acestei etape tehnologice. Acest lucru constituie o pagubă importantă pentru că pentru a duce piesa în acest stadiu se investeau efort, timp și anumite resurse materiale personale sau ale comunității.

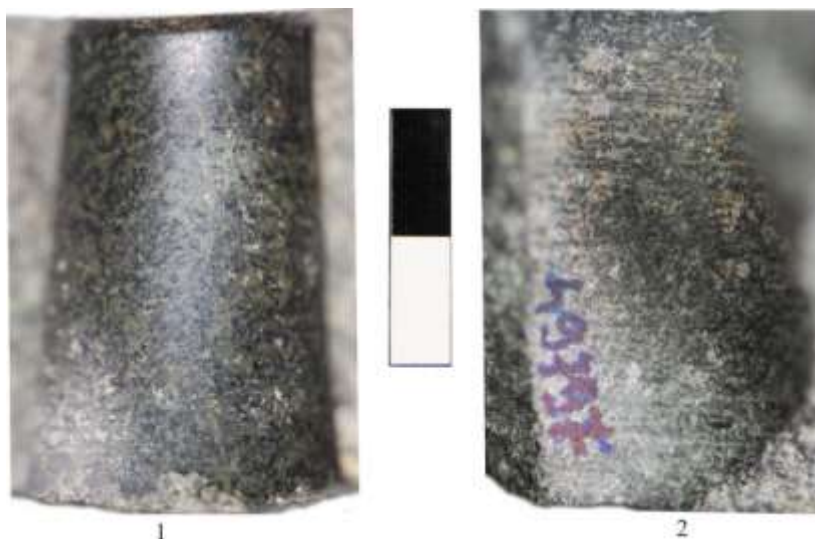

Fig. 12. 1. Perforație uzată; 2. Perforație ce păstrează striațiile prelucrării / 1. Used perforation; 2. Perforation that preserves the processing's striations.

O piesă stricată în timpul perforării nu mai putea fi, de cele mai multe ori, refolosită într-o altă ipostază, ci era abandonată. Faptul că acel exemplar a suferit pe parcursul perforării și nu al utilizării este demonstrat de lipsa oricăror urme de uzură și de conservarea perfectă a striatiilor circulare din interiorul acesteia (Fig. 12/2). În cazul pieselor folosite urmele striatiilor mai sunt vizibile de cele mai multe ori, doar microscopic (Fig. 12/1). Introducerea mânerului și frecarea sa contribuie la eliminarea lor aproape completă. Prinderea în coadă a ciocanului, realizându-se într-o manieră diferită de cea toporului perforat, presupune modalități tehnice de amenajare la rându-le, diferite. Aceasta necesita reducerea volumului piesei pe cele două margini, lucru ce se producea printr-o percuție puțin violentă, bine controlată. Regularizarea suprafeței zonei obținute și conferirea formei finale, concavă (Fig. 3), se realiza printr-o abraziune puțin pronunțată.

În ciuda caracterului relativ restrâns al acestei serii, am găsit și o dovadă a unui comportament pragmatic în legătură cu valorificarea eficientă a tuturor surselor de materie primă. Deși, așa cum discutat anterior, majoritatea materiei primă se pare că era obținută în cadrul unui proces organizat, atunci când era identificat un bloc ce prezenta o formă naturală potrivită unei anumite activități, acesta era utilizat. În seria noastră aceste caracteristici sunt purtate de un mic bloc de bazalt cu formă alungită ce favoriza manevrarea manuală și o margine suficient de lată cât să poată servi cu succes ca șlefuitor (Fig. 6).

Din cele 19 de piese ce formează seria noastră, 11 prezintă urme de folosire.

Fig. 13. Detalii cu partea activă a frecătoarelor / Details with the active part of the grinders.

Marea majoritate (7 ex.) a pieselor uzate este compusă din frecătoare. Uzura se manifestă în cazul acestui tip prin aplatizarea formei ovale sau circulare în zonele de utilizare. Suprafața zonei aplatizate are un aspect extrem de fin (Fig. 13). Forma întâlnită cel mai des are două zone de uzură, ambele pronunțate, situate opus. Obiect folosit manual, frecătorul era utilizat pe o parte, iar când aceasta își epuiza potențialul, era întoarsă. Din motive ce au ținut probabil de compatibilitatea materiei prime sau a formei cu acest tip de activitate, ori a altora legate de opțiunile utilizatorului, pe unele

exemplare s-au format fie o singură față de utilizare, slab individualizată, fie mai mult de două, foarte intense.

Cele două topoare, deși nu se încadrează în același tip, prezintă urme de uzură similare. Partea activă este tocită, și prezintă un aspect convex, alungit în cazul toporului perforat și oval pentru cel neperforat.

Pe șlefuitor, suprafața folosită, ușor applatizată, este acoperită de striuri transversale foarte fine, dispuse organizat.

Câteva observații finale se impun și cu privire la materialul litic cioplit. Materia primă prelucrată este destul de slabă calitativ. Debitajul său a generat exemplare masive și neregulate. Considerăm că în cazul acestor piese avem de a face cu un debitaj local al unei materii prime cu surse în apropierea sitului. Caracteristicile suporturilor obținute par să indice aplicarea percuției directe. Un singur exemplar (Fig. 8/2) a fost cioplit dintr-un silex de foarte bună calitate, similar prin însușirile sale macroscopice celui atât de des întâlnit în siturile gumelnițene nord-dobrogene și nu numai³¹, cunoscut în literatura arheologică drept *silex balcanic*.

Trei unelte se află într-o stare avansată de uzare, având urme de tip lustru și tocire: două piese cu retuș marginal și un gratoar. Gratoarul prezintă lustru atât pe *front*, cât și pe marginea dreaptă (Fig. 9). Cel de pe *front* a fost parțial eliminat prin retușarea inversă a extremității distale într-un moment ulterior funcționării. Aspectul său corespunde lustrului format pe parcursul prelucrării pieilor³². Pe margine lustrul este dispus în mod uniform pe ambele fețe, corespunzând unei acțiuni de tip *sciage*.

O primă piesă cu retuș marginal este tocită pe aproape întreaga lungime a uneia dintre laturi (Fig. 10). Tăișul acesteia este rotunjit și lipsit de desprinderi. Acest tip de uzură este specific activităților legate de prelucrarea pieilor³³. Cea de a doua piesă cu retuș marginal (Fig. 11) prezintă lustru pe întreaga lungime laturii stângi și atinge o lățime maximă apreciabilă (cca. 10 mm), ceea ce indică faptul că a acționat asupra unei materii ce a oferit o rezistență destul de scăzută.

Brățară din bronz

În cele două campanii arheologice efectuate în așezarea de la Niculițel–Cornet s-a descoperit doar un singur obiect din metal. Este vorba despre o brățară din bronz cu secțiune rotundă (greutate – 190 g; diam. – 0,90 cm). Bara din metal a fost contorsionată aproximativ circular (dim. 11,40 × 10,80 cm), capetele fiind suprapuse. Piesa se prezintă într-o stare bună de conservare și păstrează o patină nobilă verde-gălbui.

³¹ Furestier Mihail 2011, 366-367; Mihail, Ștefan 2014, 268-269.

³² Ibáñez Estévez, González Urquijo 1996, 176-177; Barrón *et alii* 2015, 25.

³³ Gijn 1990, 8,112; Skakun 1999, 290-291; Beyries 2008, 31; Gurova 2012, 129/Fig. 1a.

Brățările preistorice din bronz de pe teritoriul României au fost analizate într-o lucrare de sinteză de M. Petrescu-Dîmbovița³⁴. Piesa de la Niculițel poate fi încadrată în categoria brățărilor circulare de mână sau picior cu secțiune rotundă³⁵. Astfel de podoabe se regăsesc în numeroase contexte pe o perioadă lungă de timp (Br D-Ha D), fără a reprezenta un indiciu cronologic important³⁶.

EXPLOATAREA RESURSELOR ANIMALE

Resturile faunistice provin din două campanii arheologice, derulate în anii 1988 și 2000, și au fost analizate ca un singur eșantion. Acesta cuprinde 902 resturi, dintre care patru provin de la om (*Homo sapiens*). Resturile identificate au fost repartizate în patru grupe taxonomice: pești, reptile, păsări și mamifere. Proporția cea mai ridicată o au resturile aparținând mamiferelor (68,49% din întregul eșantion) și sunt urmate de grupul peștilor, care are o pondere însemnată (30,73%). Reptilele și păsările au cea mai redusă reprezentare în eșantion, ele însumând numai 0,78%.

Din totalul de 276 resturi de pește colectate, pentru 71 nu s-a putut face identificarea până la nivel de specie. Au fost identificate cinci specii de pești: știucă (*Esox lucius*), crap (*Cyprinus carpio*), lin (*Tinca tinca*), somn (*Silurus glanis*) și șalău (*Sander lucioperca*). Ponderea cea mai mare în cadrul grupului peștilor o au resturile de crap (67,8% din totalul resturilor de pește identificate) și somn (23,9%); celelalte trei specii sunt într-o proporție redusă: știucă -4,39%, șalău -3,42% și lin -0,49%. Pescuitul a reprezentat o ocupație relativ importantă pentru procurarea hranei în cadrul așezării de la Niculițel³⁷.

De la reptile s-au identificat șase plăcuțe dermice din carapace. Acestea pot fi atribuite la două specii de broaște țestoase (*Testudo graeca* și *Emys orbicularis*). De la păsări provine un singur rest.

Proporția cea mai mare în cadrul eșantionului o au oasele de mamifere, de la care provin 615 resturi, dintre acestea fiind identificate până la nivel de specie 397. Cele mai multe resturi de mamifere (88,41%) provin de la speciile domestice: vita domestică (*Bos taurus*), oaia (*Ovis aries*), capra (*Capra hircus*), calul (*Equus caballus*) și porcul (*Sus domesticus*). În cadrul grupului de mamifere domestice ponderea cea mai mare o are vita domestică (46,6% din totalul resturilor de mamifere identificate), urmată de ovicaprine (19,14%), cal (10,58%), câine (7,05%) și porc (5,04%). În cazul bovinelor și ovicaprinelor se avea în vedere exploatarea mixtă, atât

³⁴ Petrescu-Dîmbovița 1998.

³⁵ Petrescu-Dîmbovița 1998, 43 și urm.

³⁶ Petrescu-Dîmbovița 1998, 79, 91, 114, 150 și urm.

³⁷ Stanc, Radu 2013.

pentru produsele secundare (lapte, lână, tracțiune etc.), cât și pentru cele primare (carne). Porcul domestic era exploatat în mai mică măsură, pentru produsele primare.

Locuitorii acestei așezări practicau într-o măsură mai redusă vânatoarea (11,59% resturi de mamifere sălbatice din totalul celor identificate specific), mamiferele vâdate fiind folosite în mare parte în alimentație, cât și pentru piele, blană. Au fost identificate resturi aparținând speciilor de pădure și lizieră: cerb (*Cervus elaphus*), mistreț (*Sus scrofa*) și căprior (*Capreolus capreolus*). Cerbul are proporția cea mai mare ca număr de resturi (8,31%), apoi urmând mistrețul (2,02%) și căpriorul (1,26%). Astăzi cerbul nu mai este întâlnit în zonă, arealul de răspândire al acestei specii fiind restrâns la zona carpatică³⁸.

CRONOLOGIA

Cronologia culturii Babadag s-a bazat decenii de-a rânduri pe observațiile stratigrafice făcute de Sebastian Morintz în situl eponim³⁹. Personal, ne-am exprimat în repetate rânduri îndoiala asupra existenței acestui model de evoluție în trei faze caracterizate prin tehnici diferite de decorare a ceramicii. Analizând materialele provenite de pe mai multe situri atribuite acestei culturi am sesizat că cele trei tehnici de decorare apar de cele mai multe ori asociate în contexte arheologice sigure și nu reprezintă un indiciu cronologic în sensul evoluției dinspre incizie spre imprimare⁴⁰. Deși din expunerea materialului arheologic pe baza contextului descoperirii putem observa existența unei serii de complexe care conțin materiale ceramice decorate aproape exclusiv prin incizie (cx. S2-1, S2-5, S3-5, S3-8, S3-7, S5-8, S6-2, S7-4, S8-1, S8-6, S9-1, S10-1, S11-1, SH-1, SK-1, SK-2, SK-3, SK-4, SL-1), există însă multe alte contexte în care ceramica incizată apare asociată cu cea decorată prin imprimare. Astfel, așa cum am mai afirmat în diverse rânduri, în opinia noastră cultura Babadag poate fi încadrată în întregime în orizontul cultural cu ceramică imprimată (în care S. Morintz includea doar faza a II-a), împreună cu grupele Pšeničevo⁴¹, Insula Banului⁴², Cozia⁴³, Saharna-Solonceni⁴⁴, cu care de altfel este și contemporană (în linii mari: sec. X-VIII a.Chr.).

³⁸ Stanc, Radu 2013.

³⁹ Morintz 1964; Morintz 1987.

⁴⁰ Ailincăi 2011; Ailincăi 2013a; Ailincăi 2013b; Ailincăi *et alii* 2014; Ailincăi 2016.

⁴¹ Čičikova 1968, 15-27; Čičikova 1971, 79-92; Čičikova 1972, 79 și urm.; Hänsel 1976, 169-229; Gotzev 1994; Nekhrizov, Tzvetkova 2008, ș.a.

⁴² Morintz, Roman 1969; Hänsel 1976.

⁴³ László 1969, 319-326; László 1970, 99-102; László 1972, 207-224; Hänsel 1976, 134 -151; Iconomu 1996, 21-56.

⁴⁴ Meljukova 1958, 88; Meljukova 1982; Smirnova 1985; Kašuba 2000; Niculiță *et alii* 2008; Niculiță, Nicic 2014; Niculiță *et alii* 2017, ș.a.

Pentru fixarea unei cronologii mai restrânse, ca și în cazul campaniei din 1988, nu dispunem de obiecte care să asigure o datare exactă a sitului hallstattan de la Niculițel–Cornet. Din acest sit am reușit totuși să obținem o datare ^{14}C , realizată la laboratorul din Poznan, pe baza unei probe de os uman prelevat din complexul Cas-7. Datarea, Poz-72606, indică o vârstă de 2730 ± 35 BP. Prin calibrarea acesteia cu programul OxCal v4.2.3 Bronk Ramsey (2013) am obținut un interval de probabilitate 68.2%, între 904-834 BC și 93.6%, între 936-809 BC (Fig. 14).

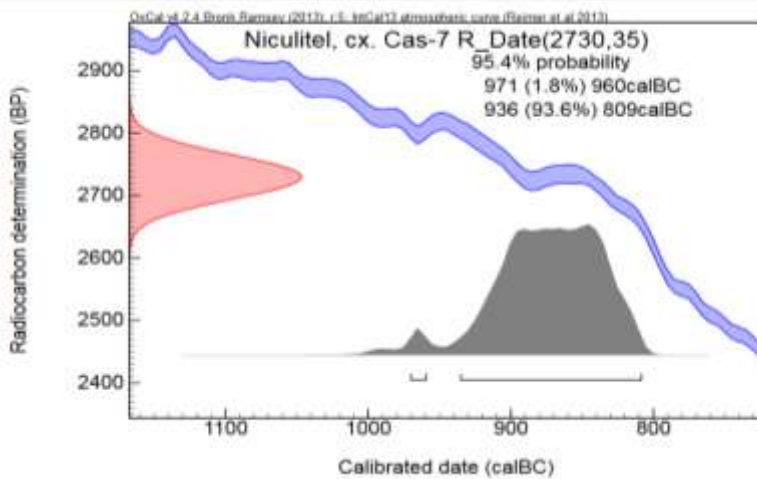

Fig. 14. Modelarea datei radiocarbon obținute pe o probă de os uman (Poz-72606) de la Niculițel–Cornet / Modelling for radiocarbon dating of a human bone sample (Poz-72606) form Niculițel–Cornet.

Comparativ cu alte datări din situri de la începutul epocii fierului, data obținută de la Niculițel–Cornet se situează ulterior celor provenite din așezări cu ceramică de tip Gáva, precum Siret (Bln-5786, 5788, 5789, 5790)⁴⁵ sau Vlaha (DeA-5095)⁴⁶, la fel ca și cele obținute din nivelul VIIb₁⁴⁷. Suprapuneri parțiale ale intervalelor cronologice se pot observa în cazul datărilor din nivelurile VIIb₂₋₃ de la Troia⁴⁸, Popești (Ha I, VERA-2521)⁴⁹ sau Alba Iulia–Recea (Hd-29365)⁵⁰. Datarea de la Niculițel pare a indica un interval cronologic similar cu cele provenite din situl culturii Pšeničevo de la

⁴⁵ László 2010.

⁴⁶ László 2015.

⁴⁷ Koppenhöfer 1997, 315.

⁴⁸ Koppenhöfer 1997, 314.

⁴⁹ Palincaș 2004-2005, 64.

⁵⁰ László 2015.

Svilengrad⁵¹ și cele ale culturii Gava de la Vlaha (DeA-5097)⁵² sau Pusztataskony-Ledence⁵³ (Fig. 15).

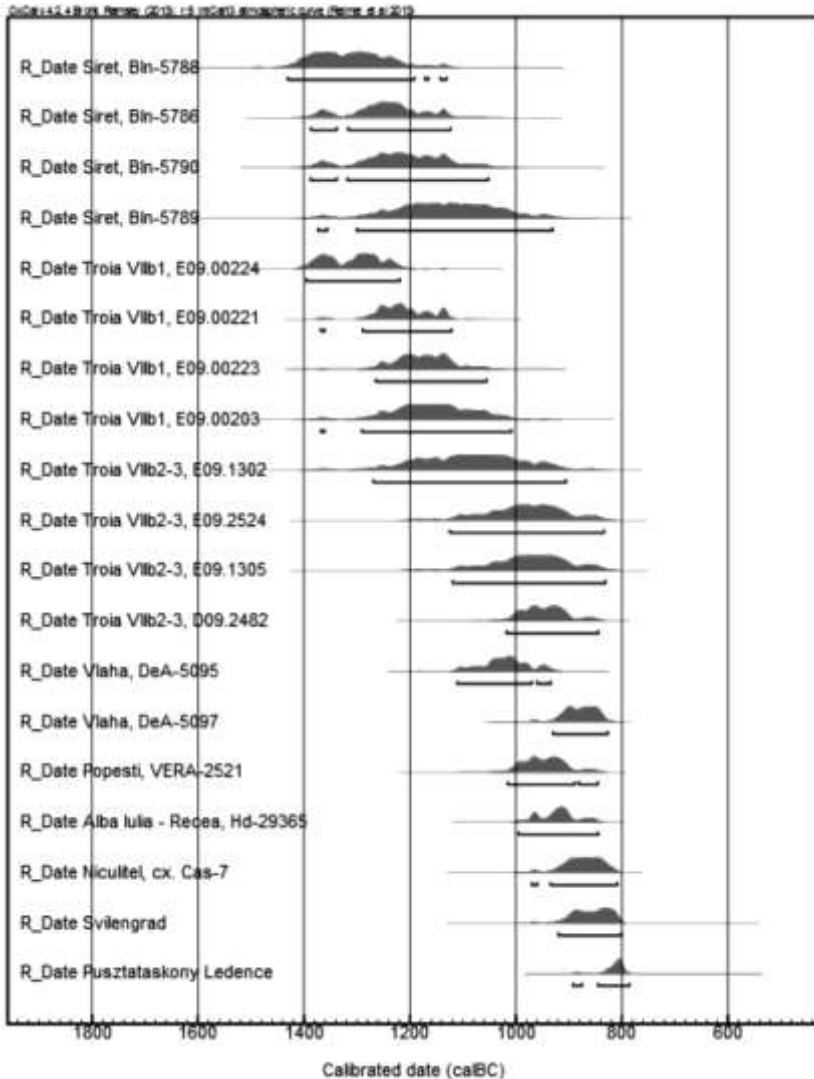

Fig. 15. Înserierea datelor radiocarbon din situri de la începutul epocii fierului / *Seriation of the radiocarbon data from EIA sites.*

⁵¹ Nekhrizov, Tzvetkova 2012, 189.

⁵² László 2015.

⁵³ Király *et alii* 2013, 309, 316.

Fără îndoială că pentru a obține o imagine cât mai viabilă a cronologiei sitului de la Niculițel–Cornet avem nevoie de o serie mare de datări ¹⁴C. Totodată aceasta este greu de interpretat și datorită lipsei altor datări din situri cu ceramică de tip Babadag.

CONSIDERAȚII FINALE

Cercetările efectuate în situl de la Niculițel–Cornet, în anul 2000, aduc date noi despre această așezare, precum și despre cultura Babadag. Din păcate maniera învechită de cercetare a dus doar la săparea parțială a unor serii de complexe arheologice și deci și la o cunoaștere fragmentată a amenajărilor de habitat. Din acest motiv sste foarte dificil să ne pronunțăm în prezent asupra modului de organizare și evoluție a sitului. Foarte importante sunt și informațiile extrase din complexe care conțineau oseminte umane (parțial analizate antropologic), situațiile întâlnite contribuind la cunoașterea acestui comportament funerar insolit al populațiilor de la începutul epocii fierului de la Dunărea de Jos.

Materialul arheologic este compus în marea sa majoritate din fragmente ceramice, cele 868 de recipiente identificate reprezentând unul dintre cele mai importante loturi de ceramică Babadag publicate până în prezent. Descoperirile din campania 2000 au evidențiat și existența unei game de unelte din lut, dat mai ales din piatră șlefuită și silex; dar și raritatea obiectelor din metal. O contribuție importantă la reconstituirea condițiilor de viață o aduc și datele arheozoologice rezultate din materialele provenite din campaniile 1988 și 2000.

La fel ca și alte situri cu ceramică de tip Babadag, și cel de la Niculițel este sărac în materiale cu o valoare cronologică restrânsă. Datarea ¹⁴C obținută din complexul Cas-7 indică mai mult un interval cronologic ce cuprinde sfârșitul sec. X-sec. IX a.Chr., dar este insuficientă pentru o analiză cronologică detaliată.

Mulțumiri

Cercetarea arheozoologică s-a defășurat în cadrul unui grant oferit de Ministerul Cercetării și Inovării din România – CNCS-UEFISCDI proiect numărul PN-III-P4-ID-PCE-2016-0852 (în cadrul PNCDI III).

BIBLIOGRAFIE

- Ailincăi, S.C. 2008a, *The Dead Among the Living in the Babadag Settlement from Niculițel–Cornet (Tulcea county, Romania)*, în Sîrbu, V., Ștefănescu, R. (eds.), *Funerary Practices in Central and eastern Europe (10th c. BC – 3rd c. AD). Proceedings of the 10th International Colloquium of Funerary Archaeology*, Brăila-Brașov, 11-30.
- Ailincăi, S.C. 2008b, *The Place for the Dead in Early and Middle Iron Age Lower Danube Area*, în Sîrbu, V., Vaida, L., D. (eds.), *Funerary Practices of the Bronze and Iron Ages in*

- Central and South-Eastern Europe. Proceedings of the 9th International Colloquium of Funerary Archaeology, Bistrița, May 9th-11th, 2008, Cluj-Napoca, 9-33.*
- Ailincăi, S.C. 2011, *Ceramica culturii Babadag. Cu privire specială asupra descoperirilor din Dobrogea*, Peuce, S.N. 9, 55-178.
- Ailincăi, S.C. 2013a, *Începuturile epocii fierului în Dobrogea*, SCIVA 64, 3-4, 223-292.
- Ailincăi, S.C. 2013b, *Începuturile epocii fierului în Dobrogea. Cercetările arheologice de la Revărsarea, Isaccea, jud. Tulcea*, BiblIP-A 8, Ed. Istros, Brăila.
- Ailincăi, S.C. 2015 *Trăind cu morții. Înnormântări în așezări de la începutul epocii fierului între Carpați, Tisa și Nistru*, Ed. Academia Română. Centrul de Sudii Transilvane, Cluj-Napoca.
- Ailincăi, S.C. 2016, *Before the Greeks. The Early Iron Age in Dibrudja*, în Gogâltan, F., Cordoș, C. (eds.), *Prehistoric Settlements: Social, Economic and Cultural Aspects. Seven Studies in the Carpathian area*, Ed. Mega, 201-236.
- Ailincăi, S.C., Adamescu, A., Mihail, F. 2014, *Noi date despre începuturile epocii fierului la Dunărea de Jos. Așezarea de la Vânători-Ia Jolică, jud. Galați*, SCIVA 65, 1-2, 5-48.
- Ailincăi, S.C., Dobrinescu, C. 2006, *Așezarea din perioada timpurie a epocii fierului de la Țibrinu „La Lac”, (com. Mircea Vodă, jud. Constanța)*, Istros 13, 135-157.
- Ailincăi, S.C., Mihail, F. 2010, *Psalii din corn descoperite în așezări ale culturii Babadag din nordul Dobrogei*, Studii de Preistorie 7, 189-200.
- Ailincăi, S.C., Mihail, F., Constantinescu, M. 2013, *Așezarea din prima epocă a fierului de la Enisala-Palanca. Cercetările arheologice din anul 2010*, în Ailincăi, S.C., Țârlea, A., Micu, C. (eds.), *Din Preistoria Dunării de Jos. 50 de ani de la începutul cercetărilor arheologice de la Babadag (1962-2012)*, 387-460, Brăila.
- Ailincăi, S.C., Topoleanu, F., Mihail, F. 2016, *Așezarea din perioada timpurie a epocii fierului de la Niculițel–Cornet, jud. Tulcea. Cercetările arheologice din anul 1988*, Peuce, SN 14, 233-292.
- Barrón, U.P., Gibaja Bao, J.F., Afonso Marrero, J.A., Martínez Fernández, G., Cámara Serrano, J.A., Molina González, F. 2015, *Análisis funcional del utillaje laminar del neolítico antiguo de Castillejos de Montefrío (Granada)*, SPAL 24, 11-33, Sevilla.
- Beyries, S. 2008, *Modélisation du travail du cuir en ethnologie : proposition d'un système ouvert à l'archéologie*, Anthropozoologica 43, 1, 9-42.
- Čičikova, M. 1968, *Keramika ot starata željajna epoha v Trakija*, Arheologija Sofia 4, 15-27.
- Čičikova, M. 1971, *Sur la chronologie du Hallstatt en Thrace*, Studia Balcanica 5, Sofia, 79-92.
- Čičikova, M. 1972, *Nouvelles données sur la culture thrace de l'époque du Hallstatt en Bulgarie du sud*, Thracia 1, 79-100.
- Constantinescu, M., Mirițoiu, N. 2008, *Anthropological analysis of the human osteological remains from the Niculițel–Cornet site*, în Sîrbu, V., Ștefănescu, R. (eds.), *Funerary Practices*

in Central and eastern Europe (10th c. BC – 3rd c. AD). Proceedings of the 10th International Colloquium of Funerary Archaeology, Brăila-Braşov, 69-83.

Eufrosin, C. 1962, *Geologie și zăcăminte*, București.

Florescu A. 1991, *Repertoriul culturii Noua-Coslogeni din România*, CCDJ 9.

Furestier, R., Mihail, F. 2011, *L'industrie lithique taillée de Taraschina*, în Carozza, L., Bem, C., Micu, C. (eds.), *Société et environnement dans la zone Bas Danube durant le 5ème millénaire avant notre ère*, 365-384, Iași.

Gotzev, A. 1994, *Decoration of the Early Iron Age pottery from South-Eastern Bulgaria*, în Boroffka, N., Ciugudean, H. (eds.), *The Early hallstattian period (1200-700 BC) in South - Eastern Europe*, Alba Iulia, 97-127.

Gurova, M. 2012, *Chalcolithic site of Kosharna: flint assemblages*, in Chernakov, D. (ed.), *Kosharna. Selishtna mogila i necropol. Arheologicheski prouchvanija 2006-2010*, Ruse, 115-131.

Haită, C. 2011, *Esquisse géographique et géologique de Dobroudja. Les zones-sources du matériel lithique*, în Carozza, L., Bem, C., Micu, C. (eds.), *Société et environnement dans la zone Bas Danube durant le 5ème millénaire avant notre ère*, Iași, 79-88.

Hänsel, B. 1976, *Beiträge zur regionalen und Chronologischen Gliederung der Älteren Hallstattzeit an der Unteren Donau*, vol. I-II, Bonn.

Hartușche, N., Silvestru, O. 1992, *Considerații asupra cercetărilor din așezarea Babadag de la Silișteea–Nazâr, județul Brăila*, Istros 6, 17-24, 343-361.

Ibáñez Estévez, J.J., González Urquijo, J.E. 1996, *From tool use to site function. Use-wear analysis in some Final Upper Palaeolithic sites in the Basque country*, BAR-IS 658, Oxford.

Iconomu, C. 1996, *Cercetările arheologice din cetatea hallstattiană de la Pocreaca – Iași*, ArhMold 19, 21-56.

Jugănar, G. 2003, *Pixidele—o formă ceramică mai puțin cunoscută în aria culturii Babadag*, Peuce S.N., 1, 63-74.

Jugănar, G. 2005, *Cultura Babadag I*, BibIIP-A 7, Constanța.

Jugănar, G., Topoleanu, F. 1994, *Gropi funerare în așezarea hallstattiană de la Niculițel–Cornet (jud. Tulcea)*, Istros 7, 71-82.

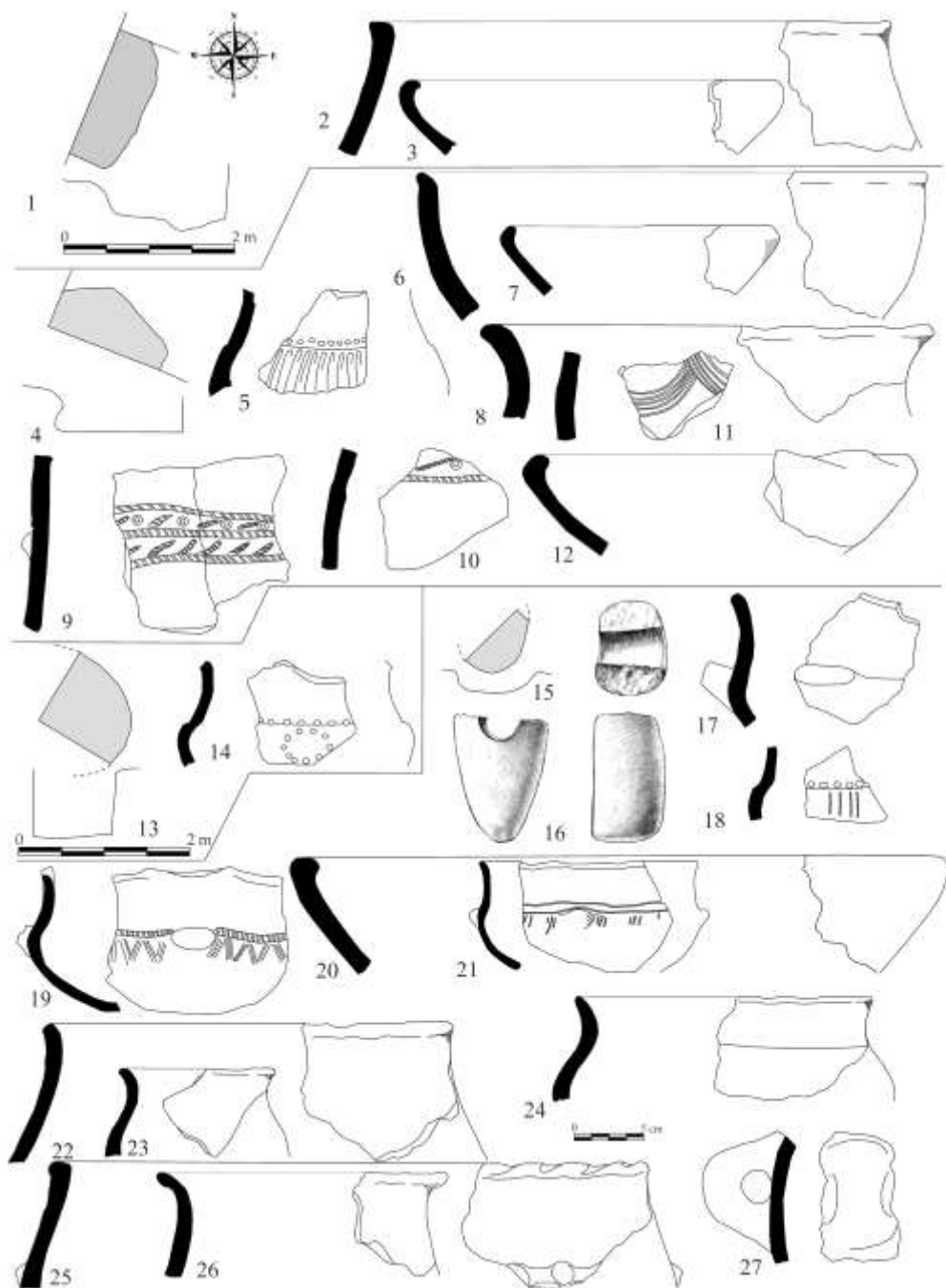
Kašuba, M.T. 2000, *Ranee Železo v lesostepi meždu Dnestrm i Siretom (Kultura Cozia - Saharna)*, Stratum 3, 241-488.

Király Á., Sebók K., Zoffmann Z.K., Kovács G. 2013, *Early Iron Age “Mass Graves” in the Middle Tisza Region: Investigation and Interpretation*, în Müller-Scheeßel N. (ed.), *„Irreguläre” Bestattungen in der Urgeschichte: Norm, Ritual, Strafe ...?*, Bonn, 307-326.

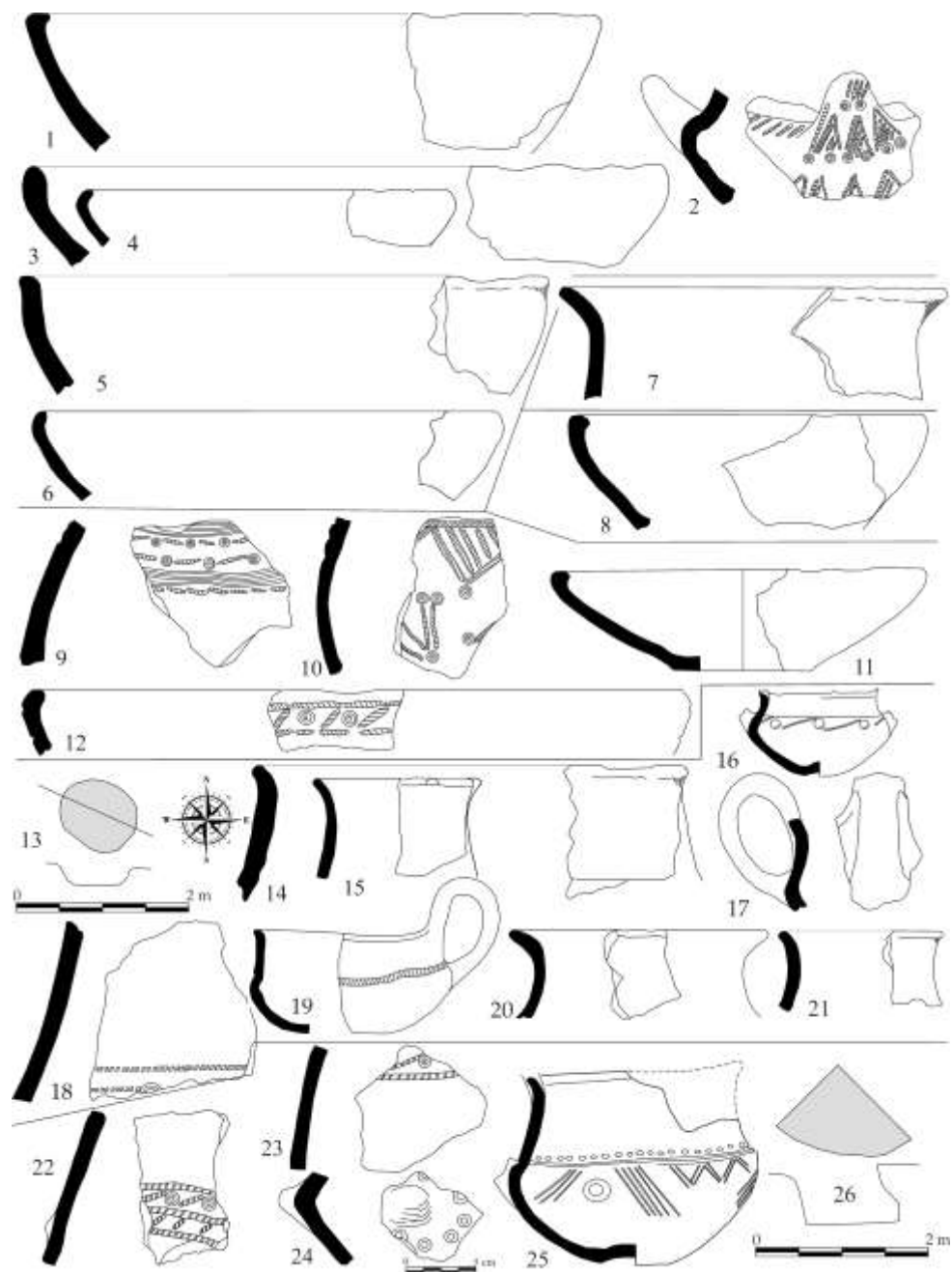
Koppenhöfer, D. 1997, *Troia VII – Versuch einer Zusammen – schau einschliesslich der Ergebnisse des Jahres 1995*, Studia Troica 7, 295-353.

- László, A. 1969, *Cu privire la tehnica de ornamentare a ceramicii hallstattiene de tip Babadag*, MemAntiq 1, 319-326.
- László, A. 1970, *Un instrument de lut ars pentru ornamentarea ceramicii hallstattiene*, Aluta 2, 99-102.
- László, A. 1972, *O așezare hallstattiană la Cozia*, ArhMold 7, 207-224.
- László, A. 2010, *Zur Chronologie der späten Bronzezeit und der älteren Hallstattperiode im nord-östlichen Karpatenraum. Die Radiokarbon-Datierung der Gava-Holihrady Siedlung von Siret (Bukowina)*, în Marta, L. (ed.), *Das Ende des 2. Jahrtausendes v.Chr. auf der Theiß und Siebenburgen*, Satu Mare, 121-132.
- László, A. 2015, *Über die Chronologie des Kulturellen Wechsels Zwischen der Noua-Coslogeni Kultur und der Nachfolger-Kulturen mit Kannelierter und mit rity- und Stempelvertzierter Keramik in den innen- und aussenkarpatischen Gebieten. Eine Lehre der Radiokarbonatierungen*, în Nemeth, R.E., Rezi, B. (eds.), *Bronze Age Chronology in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș, 2-4 October 2014*, 297-310.
- Meljukova, A.I. 1958, *Pamjatniki skifskogo vreni lesostepnogo srednego podnestrova*, MIA 64, 1-67.
- Meljukova, A.I. 1982, *Novye dannie o keramike tipa Saharna-Soloncenii v Moldavii*, KSIA 170, 3-13.
- Mihail, F., Adamescu, A. 2013, *Piese prelucrate din piatră și os descoperite în așezarea din primă epocă a fierului descoperite în așezarea din prima epocă a fierului de la Vânători, jud. Galați*, în Ailincăi, S.C., Țârlea, A., Micu, C. (eds.), *Din Preistoria Dunării de Jos. 50 de ani de la începutul cercetărilor arheologice de la Babadag (1962-2012)*, BiblIP-9, Brăila, 373-386.
- Mihail, F., Ștefan, C.E. 2014, *Obiecte din piatră și materii dure animale descoperite în tell-ul de la Baia, jud. Tulcea*, în Ștefan, C.E., Florea, M., Ailincăi, S.C., Micu, C. (eds.), *Studii privind preistoria Sud-Estului Europei. Volum dedicat memoriei lui Mihai Șimon* (eds.), BiblIP-A 10, Brăila, 263-298.
- Morintz, S. 1964, *Quelques problèmes concernant la période ancienne du Hallstatt au Bas Danube a la lumière des fouilles de Babadag*, Dacia, N.S., 8, 101-118.
- Morintz, S. 1987, *Noi date și probleme privind perioadele hallstattiană timpurie și mijlocie în zona istro-pontică (Cercetările de la Babadag)*, Thraco-Dacica 8, 1-2, 39-71.
- Morintz, S., Roman, P. 1969, *Un nou grup hallstattian timpuriu în sud-vestul României – Insula Banului*, SCIV 20, 3, 393-423.
- Nekhrizov, G., Tzvenkova, J. 2008, *G. Nekhrizov, J. Tzvenkova, Ritualni Jami ot željznata epoha pri Svilengrad*, în: V. Nikolov, G. Nekhrizov, J. Tzvenkova (eds.), *Spasitelni arheologičeski razkopki po traseto na železopbnata linija Plovdiv – Svilengrad prez 2005 g.*, Veliko Tîrnovo, 2008, 331-592.
- Nekhrizov, G., Tzvenkova, J. 2012, *Ritual pit complexes in Iron Age Thrace: The case study of Svilengrad*, în Çilingiroğlu A., Sagona A. (eds.), *Anatolian Iron Ages 7*.

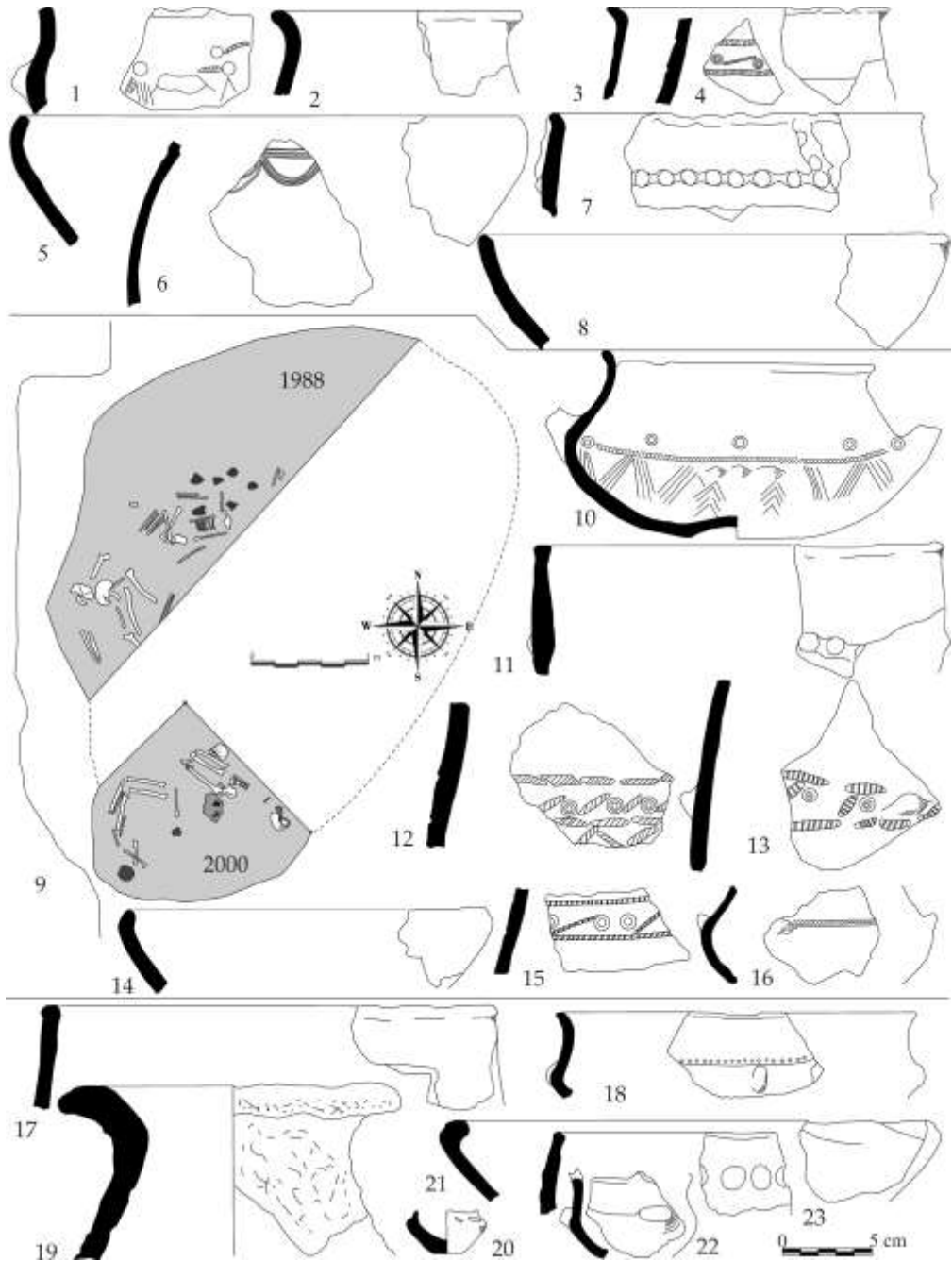
- The proceedings of the Seventh Anatolian Iron Ages, Colloquium Held at Edirne, 19-24 April 2010, Leuven-Paris-Walpole, 177-210.*
- Niculiță I., Niciu A. 2014, *Așezarea și necropola din prima epocă a fierului Saharna–Țiglău*, BiblTyr 25, Chișinău.
- Niculiță I., Zanoci A., Arnăuț T. 2008, *Habitatul din mileniul I a.Chr. în regiunea Nistrului Mijlociu. Siturile din zona Saharna*, BiblTyr 18, Chișinău.
- Niculiță I., Zanoci A., Băț, M. 2017, *Evoluția habitatului din microzona Saharna în epoca fierului*, BiblTyr 27, Chișinău.
- Palincaș, N. 2004-2005, *Zur chronologischen Stellung der kannellierten (Vor-Basarabi) Keramik von Popești*, Dacia N.S., 48-49, 55-64.
- Pétrequin, A.M., Pétrequin, P. 1988, *Le Néolithique des lacs. Préhistoire de lacs de Chalain et de Clairvaux (4000-2000 av. J.-C.)*, Paris.
- Pétrequin, P., Pétrequin, A.M. 1993, *Ecologie d'un outil : la hache de pierre en Irian Jaya (Indonésie)*, Paris.
- Petrescu-Dîmbovița, M. 1998, *Der Arm- und Beinschmuck in Rumänien*, PBF 10, 4, Stuttgart.
- Rența, E. 2008, *Prima epocă a fierului pe cursul râului Ialomița, Târgoviște*.
- Sîrbu, V., Ailincăi, S., Simion, G. 2008, *Jijila–Cetățuie. O așezare fortificată a culturii Babadag în nord-vestul Dobrogei, Brăila*.
- Skakun, N. 1999, *Progress tehniki v epochu eneolita na Jugo-Vostoke Evropy (po materialam zemledel'českich kul'tur Bolgarii). Technological progress in the Chalcolithic of Southeastern Europe (Based on early agricultural sites in Bulgaria)*, Archeologičeskie Vesti, 6, 287-305, Moscova.
- Smirnova, G.I. 1985, *Osnovy hronologii predskifskii pamjatnikov Iogo-Zapada CCCP*, SovArh 4, 33-53.
- Stanc S., Radu V. 2013, *Exploatarea resurselor animale de către locuitorii așezării de la Niculițel (cultura Babadag): date arheozoologice*, în Ailincăi, S., Țârlea, A., Micu, C. (eds.), *Din preistoria Dunării de Jos. 50 de ani de la începutul cercetărilor arheologice la Babadag (1962-2012)*, Ed. Istros, Braila, 495-502.
- Stoian, V. 2007, *Piese de inventar de tip Babadag de la Siliștea, jud. Brăila*, Tyragetia, S.N., 1, 1, 249-256.
- Topoleanu F., Jugănaru G. 1995, *Așezarea de tip Babadag de la Niculițel "Cornet" (jud. Tulcea). Săpăturile de salvare efectuate în 1988*, Peuce 11, 1995, 203-229.
- van Gijn, A.L. 1990, *The wear and tear of flint. Principals of functional analysis applied to dutch Neolithic assemblages*, AnPraehLeidensia 22.
- Vasiliev, V., Aldea, A., Ciugudean, H. 1991, *Civilizația dacică timpurie în aria intracarpatică a României. Contribuții arheologice; așezarea fortificată de la Teleac, Cluj-Napoca*.

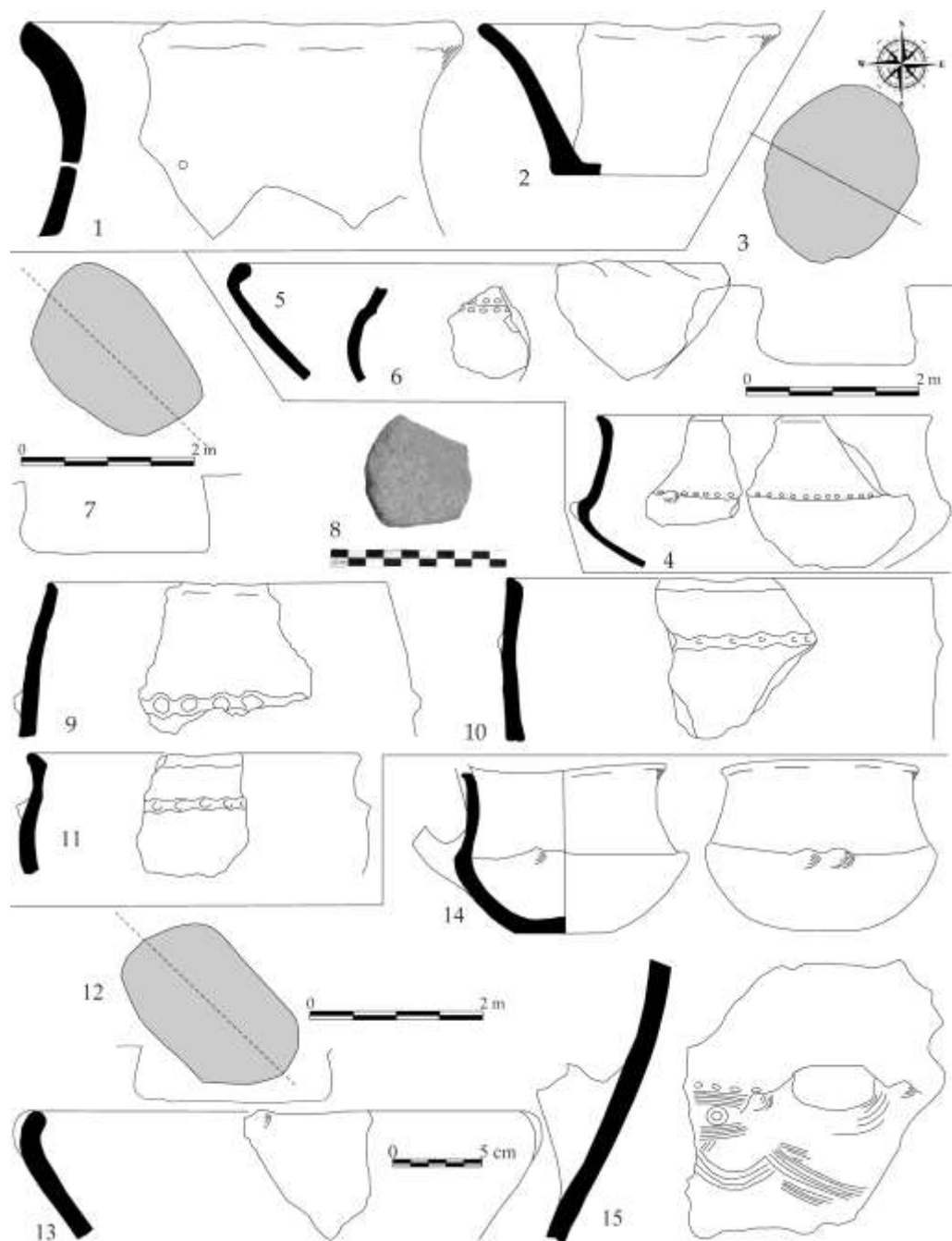
Pl. 1. Niculițel-Cornet 2000. 1-3. cx. Cas-1; 5-12. cx. Cas-2; 13-14. cx. Cas-3; 15-21. cx. Cas-4.

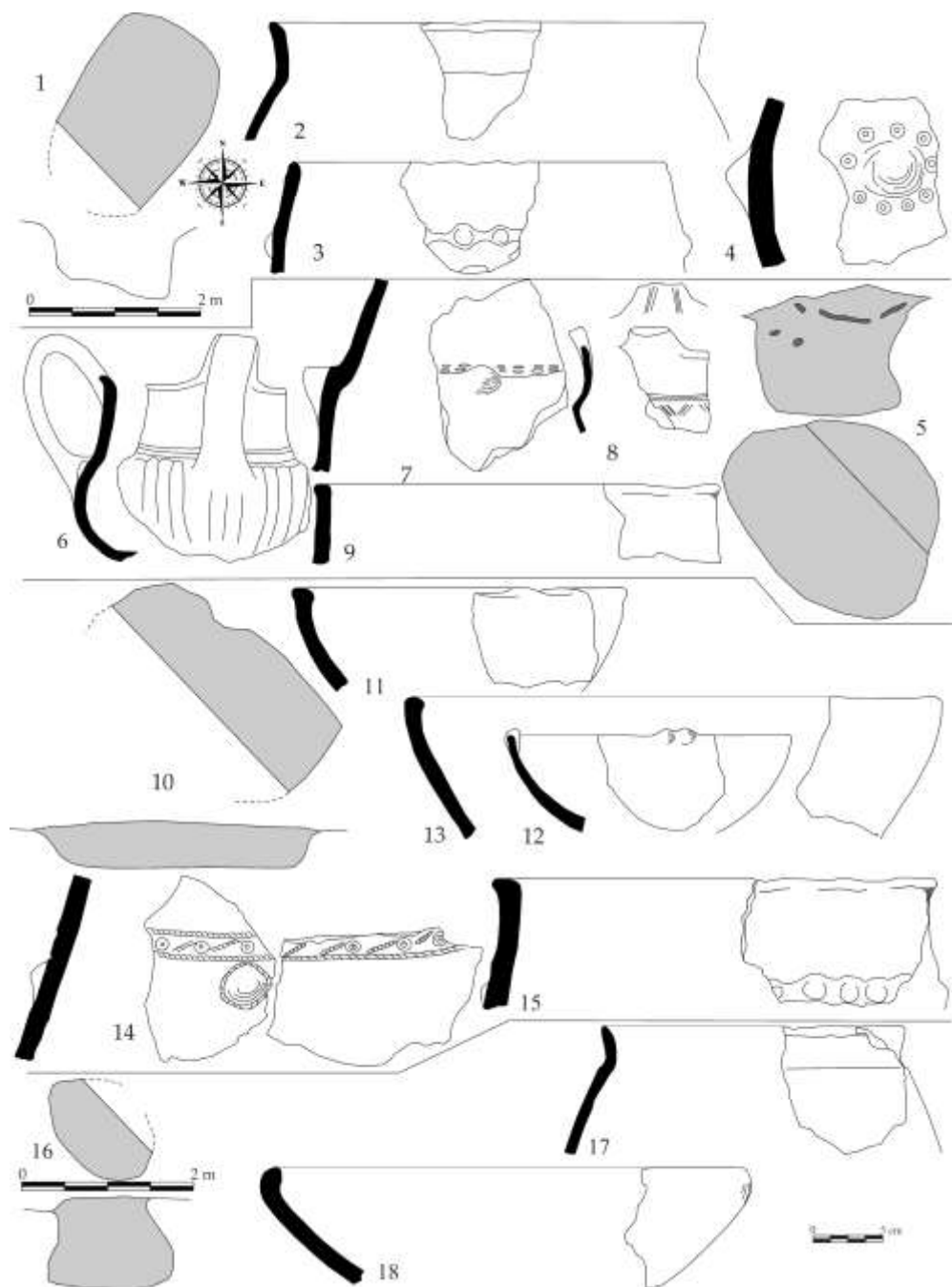
Pl. 2. Niculițel–Cornet 2000. 1-6. Cas. 2-C; 7. Cas. 2-D; 8. Cas. 3-A; 9-12. Cas. 3-B; 13-21. cx. Cas-5; 22-26. cx. Cas-6.

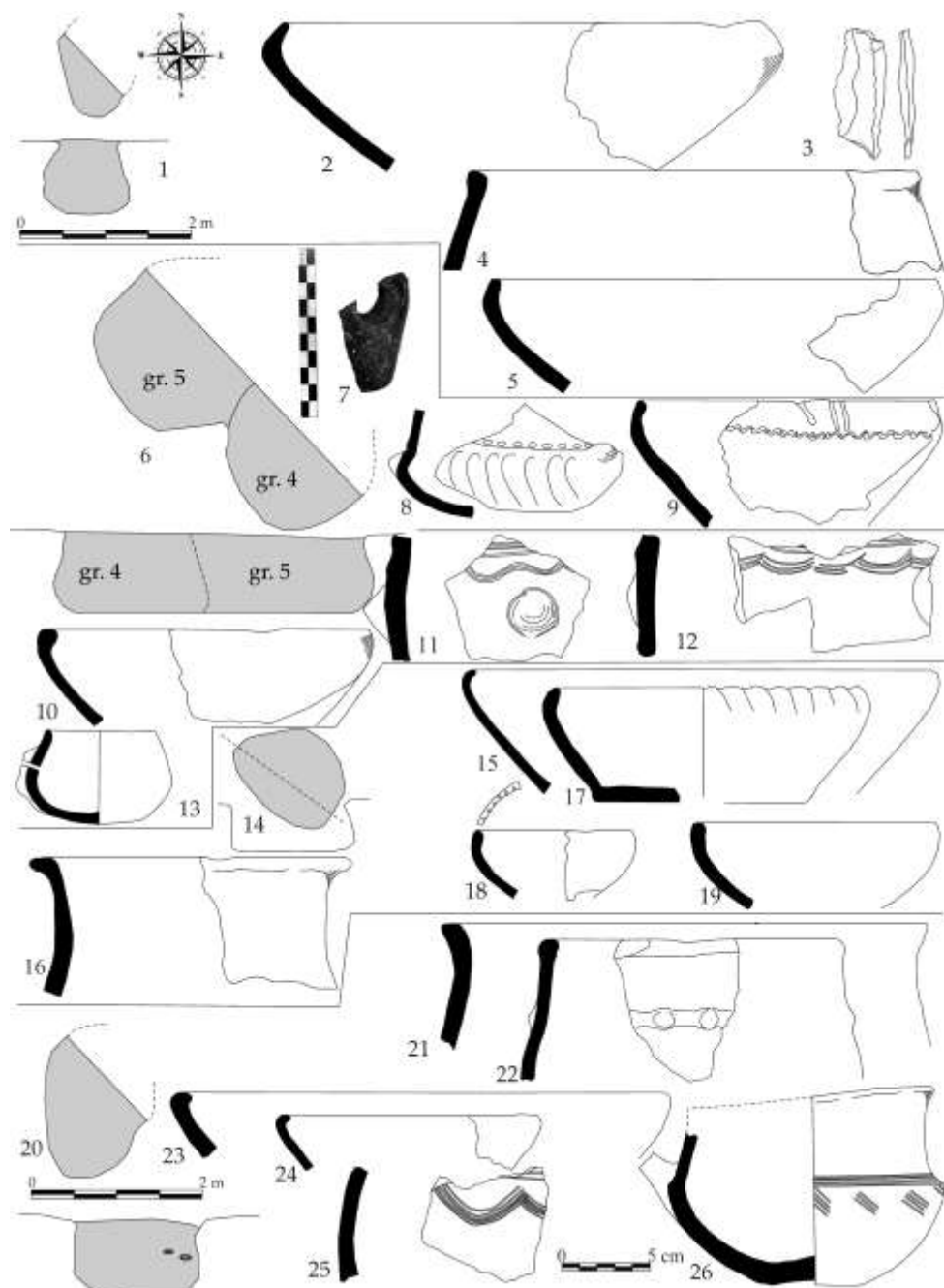
Pl. 3. Niculițel–Cornet 2000. 1-8. Cas. 4-C; 9-16. cx. Cas-7; S 1. 17. c. 1; 18-20. c. 5; 21-22. c. 7.

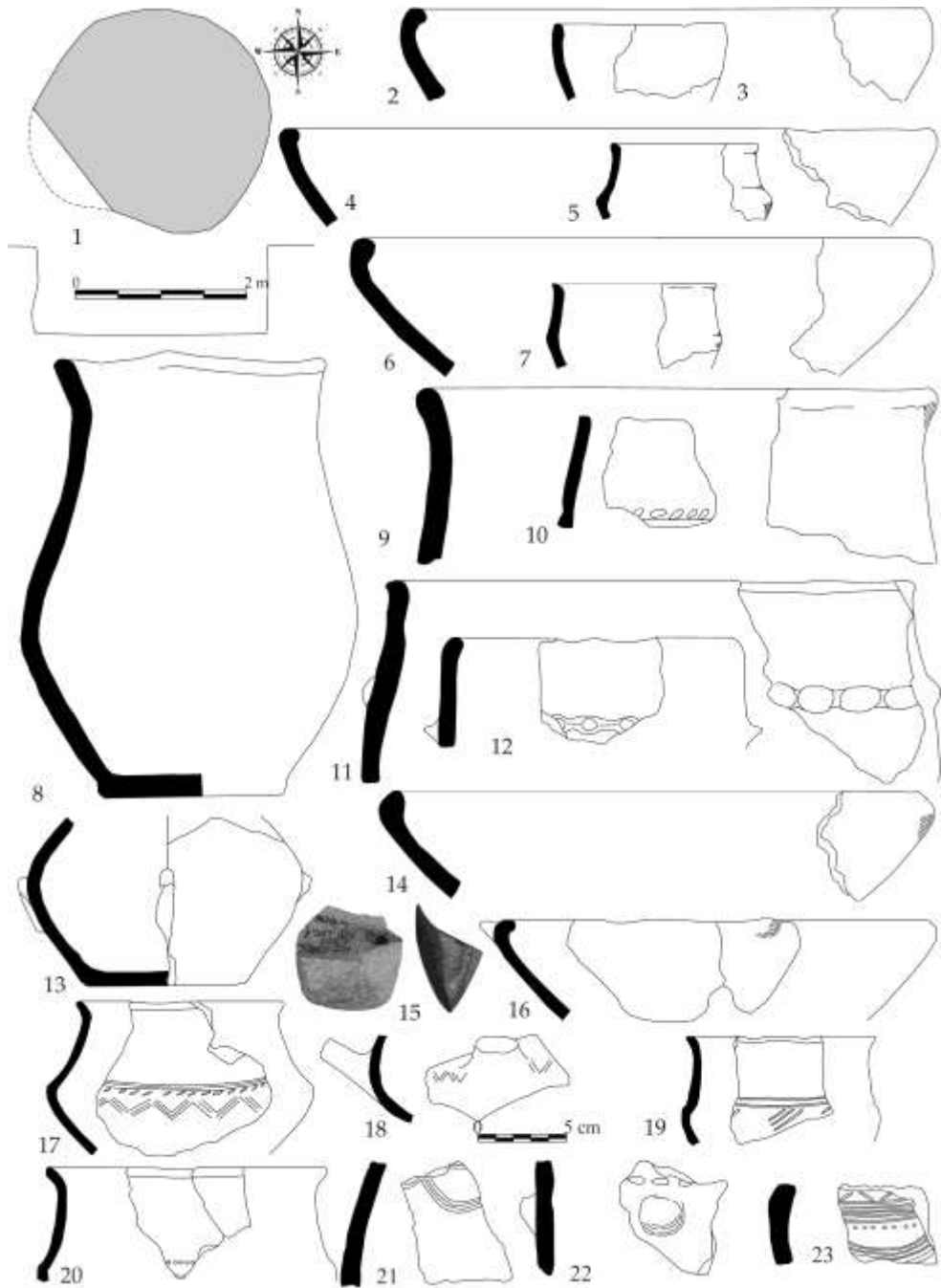
Pl. 4. Niculițel–Cornet 2000. 1-2. S 2, c. 4; 3-6. cx. S2-1; 7-11. cx. S2-2; 12-15. cx. S2-3.

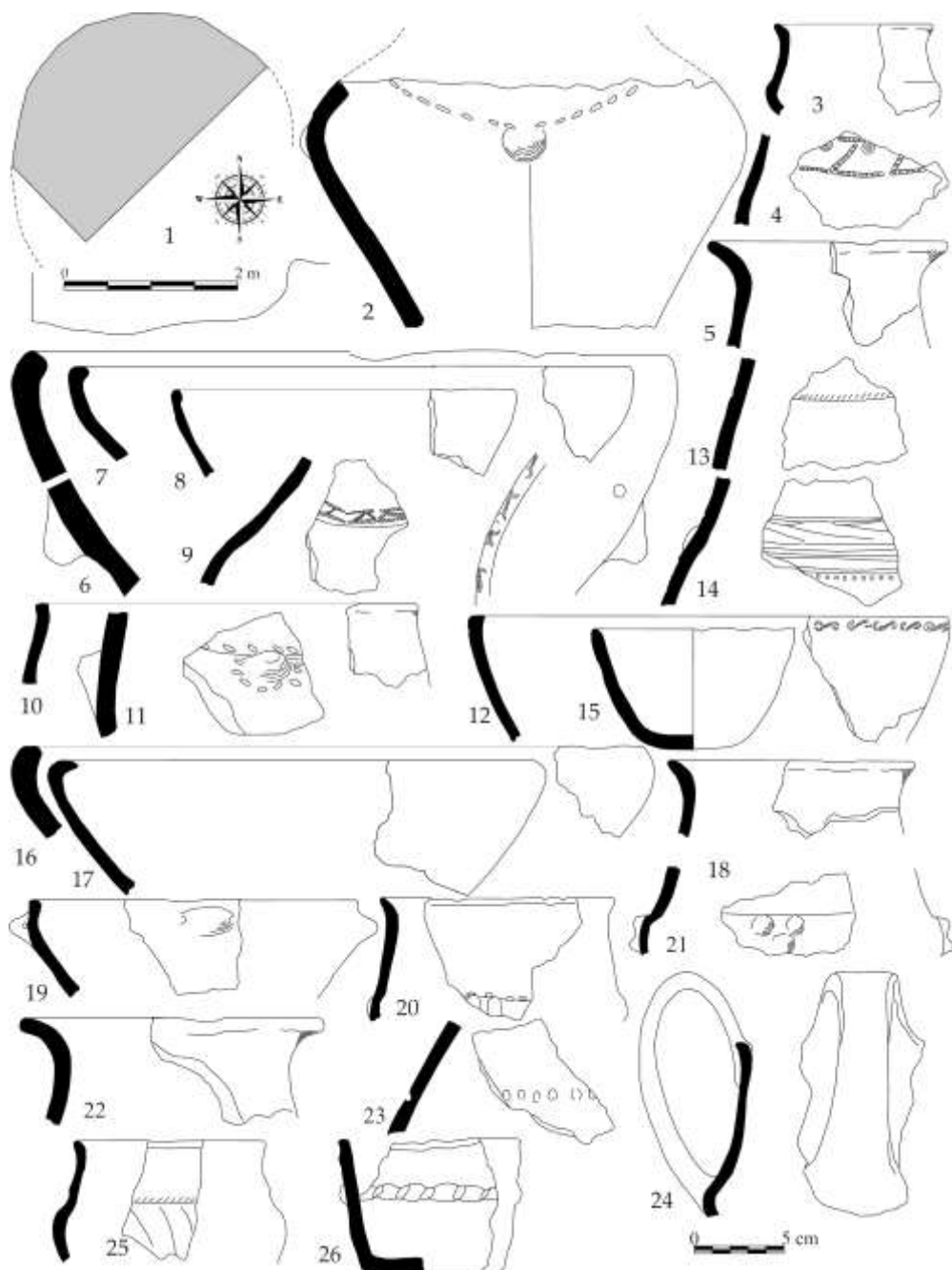
Pl. 5. Niculițel-Cornet 2000. 1-4. cx. S2-4; 5-9. cx. S2-5; 10-15. cx. S2-6; 16-18. cx. S3-2.

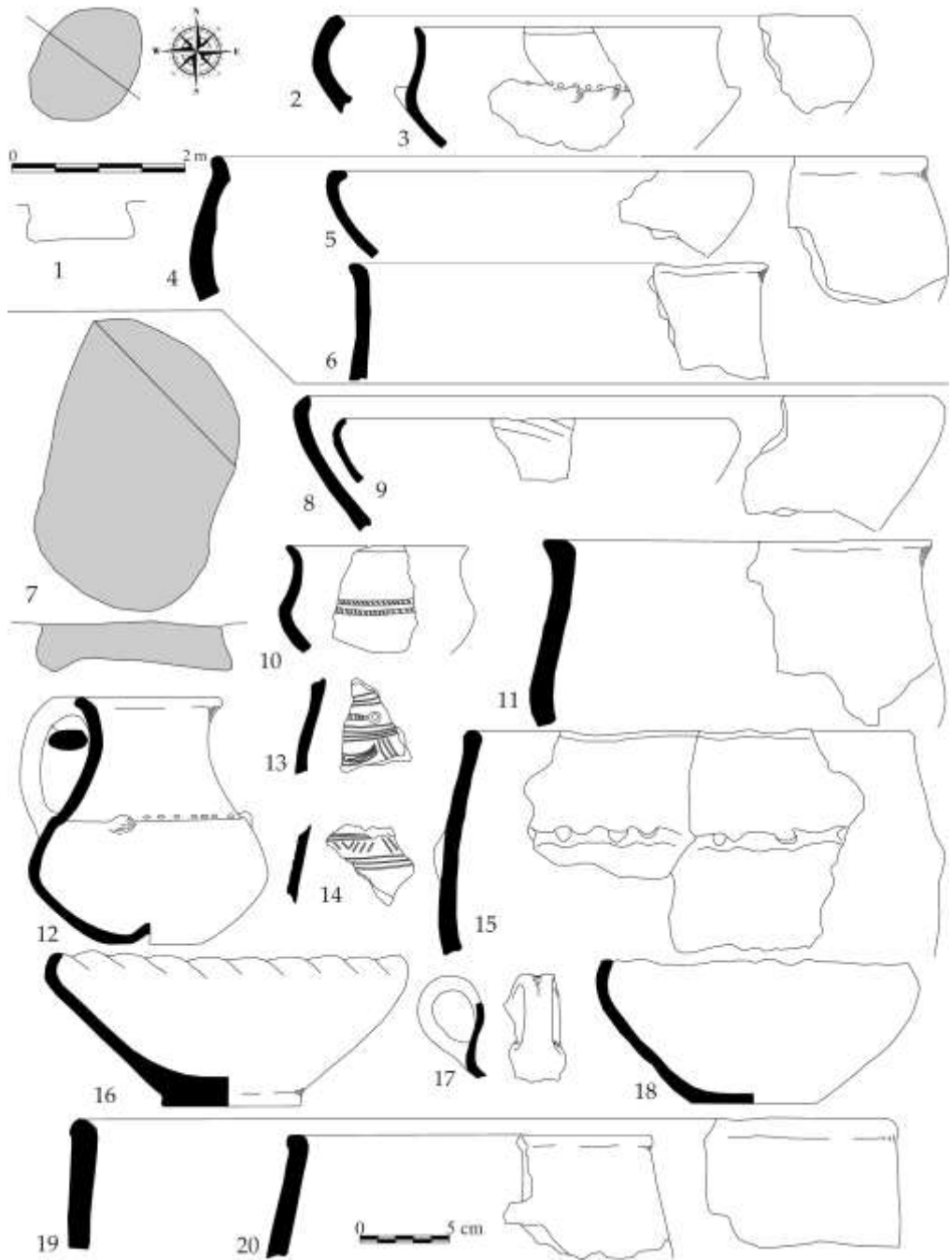
Pl. 6. Niculițel–Cornet 2000. 1-5. cx. S3-3; 6. cx. S3-4, S3-5; 7-9. cx. S3-4; 10-13. cx. S3-5; 14-19. cx. S3-6; 20-26. cx. S3-8.

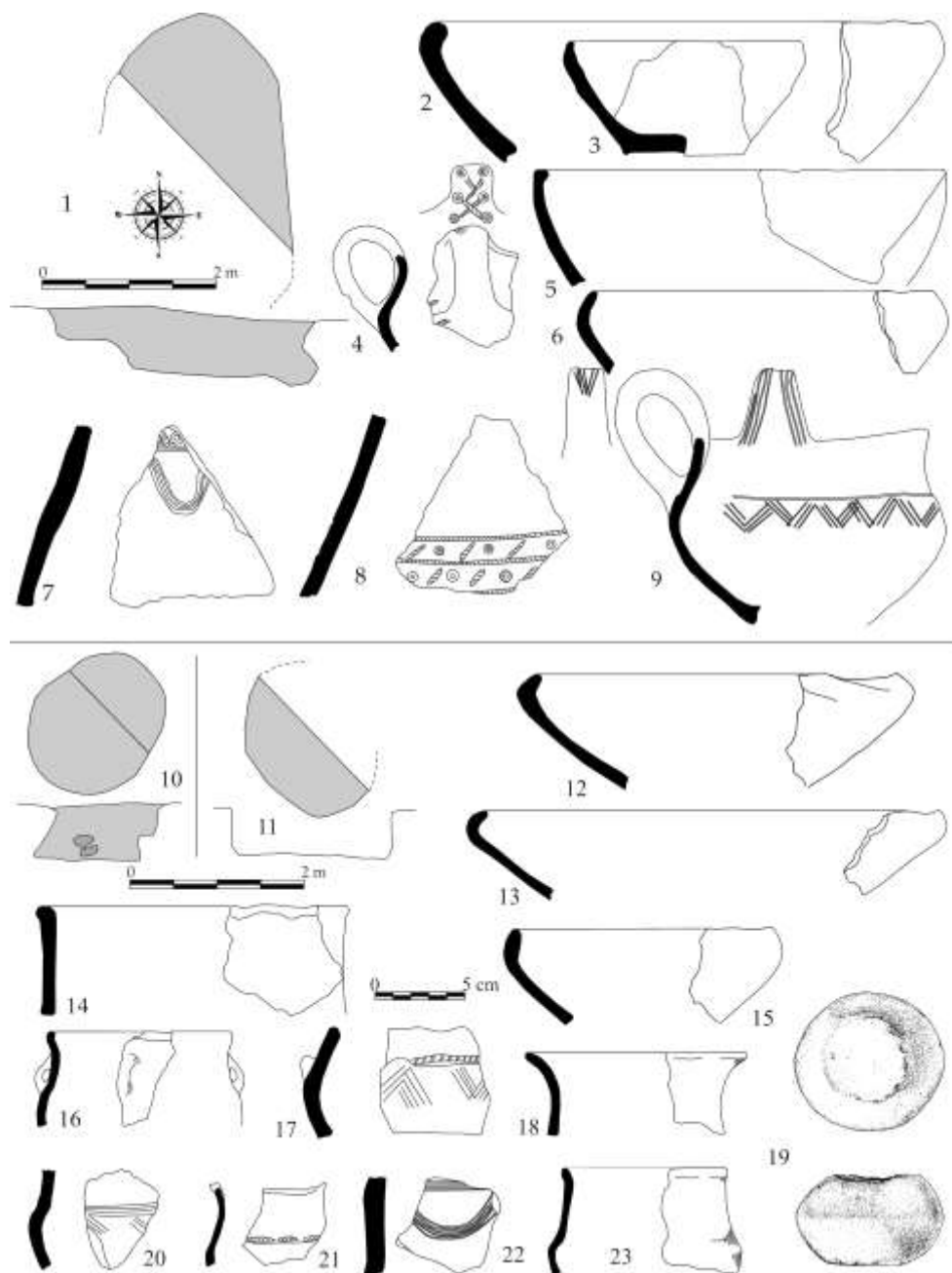
Pl. 7. Niculițel-Cornet 2000. 1-23. cx. S3-7.

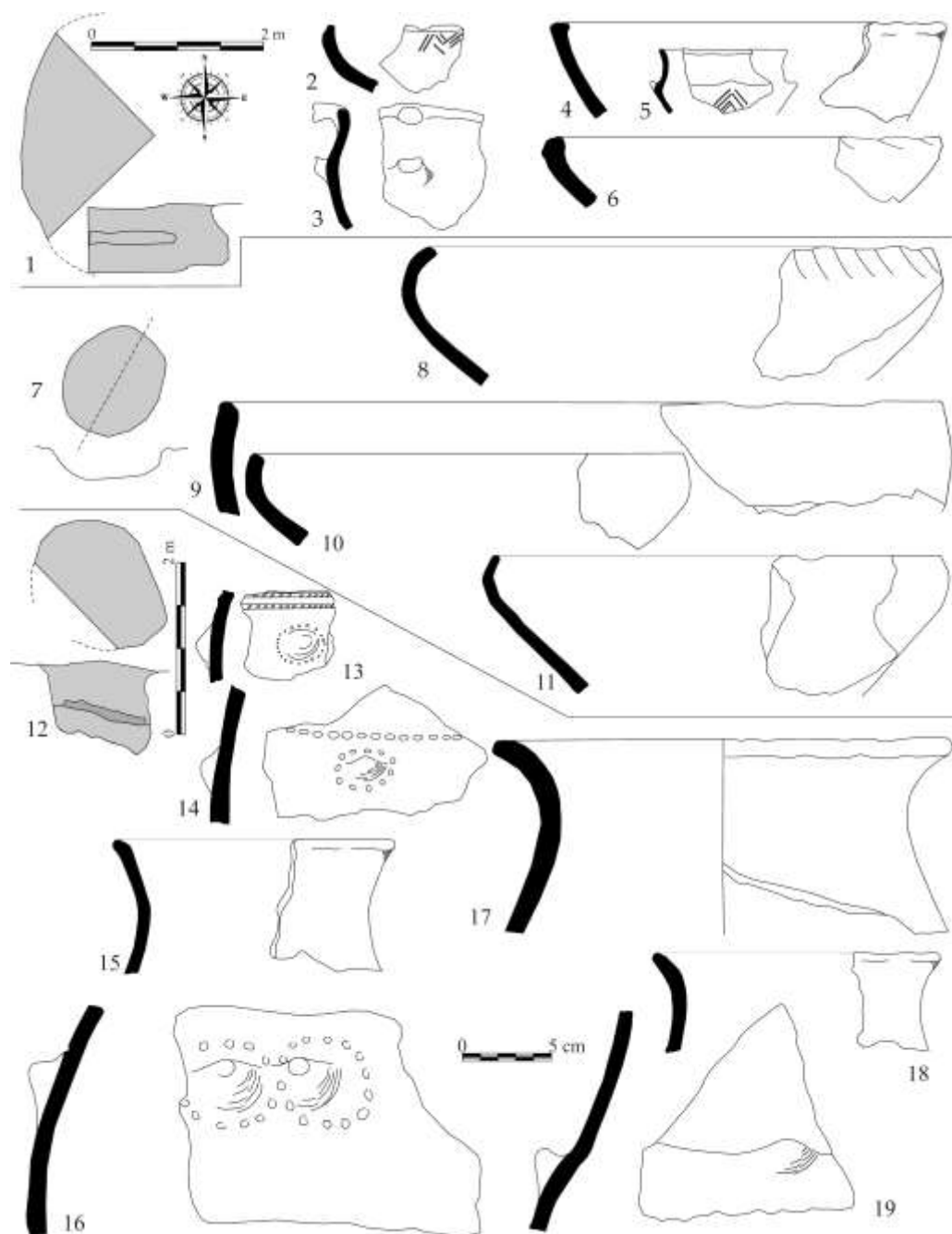
Pl. 8. Niculițel–Cornet 2000. 1-26. cx. S4-1.

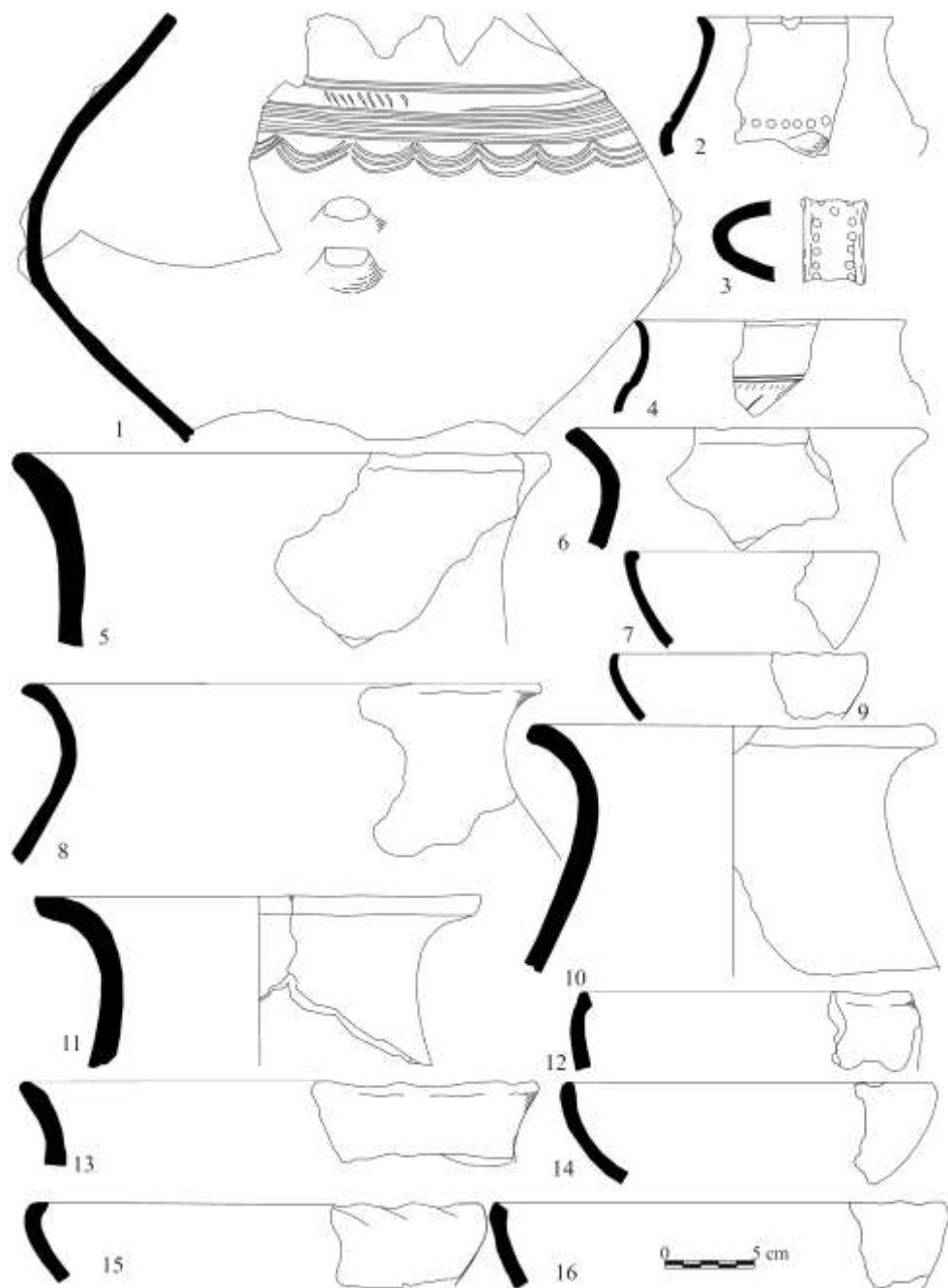
Pl. 9. Niculițel-Cornet 2000. 1-6. cx. S4-2; 7-20. cx. S4-3.

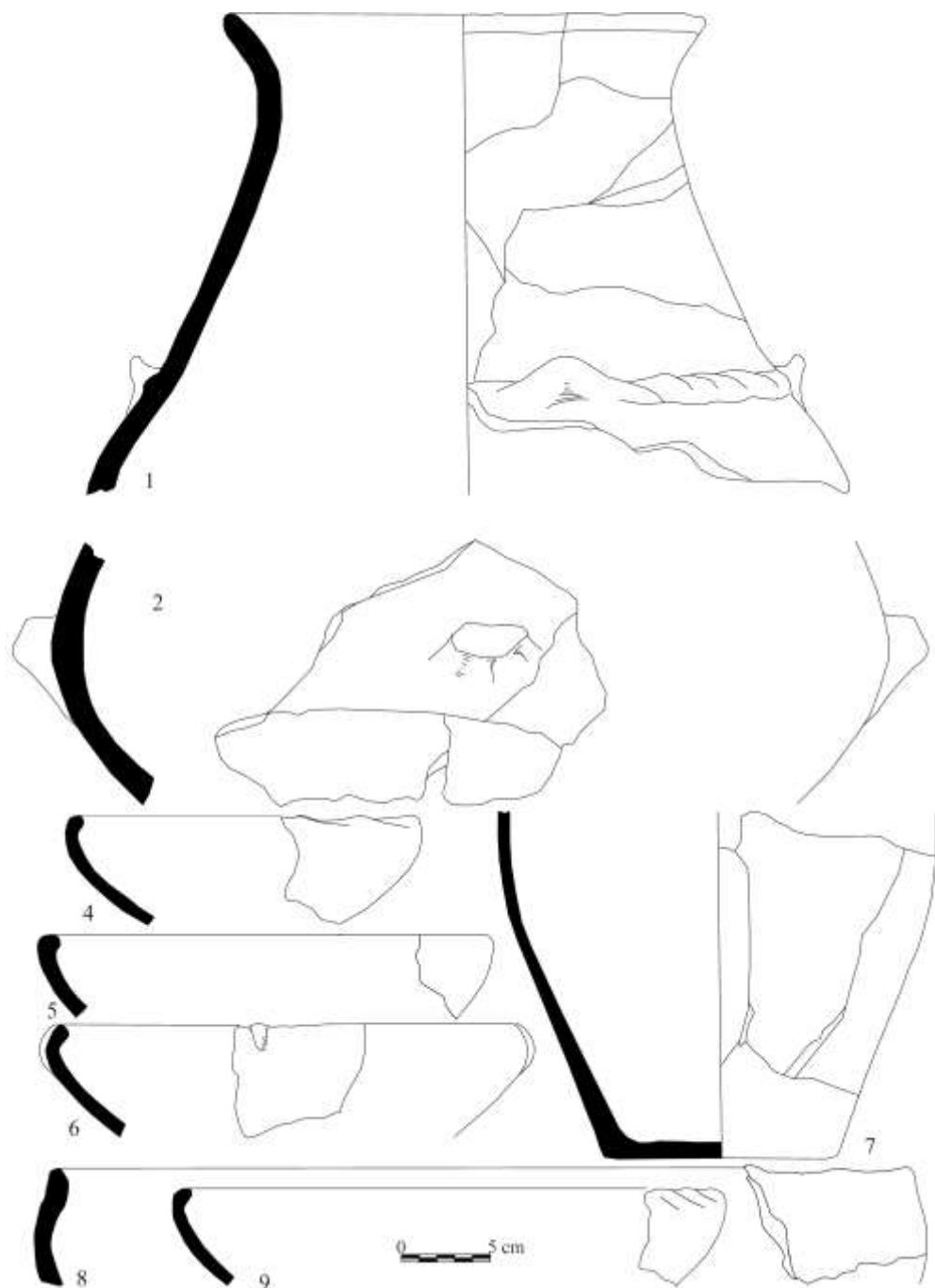
Pl. 10. Niculițel–Cornet 2000. 1-9. cx. S4-4; 10. cx. S4-5; 11-23. cx. S4-6.

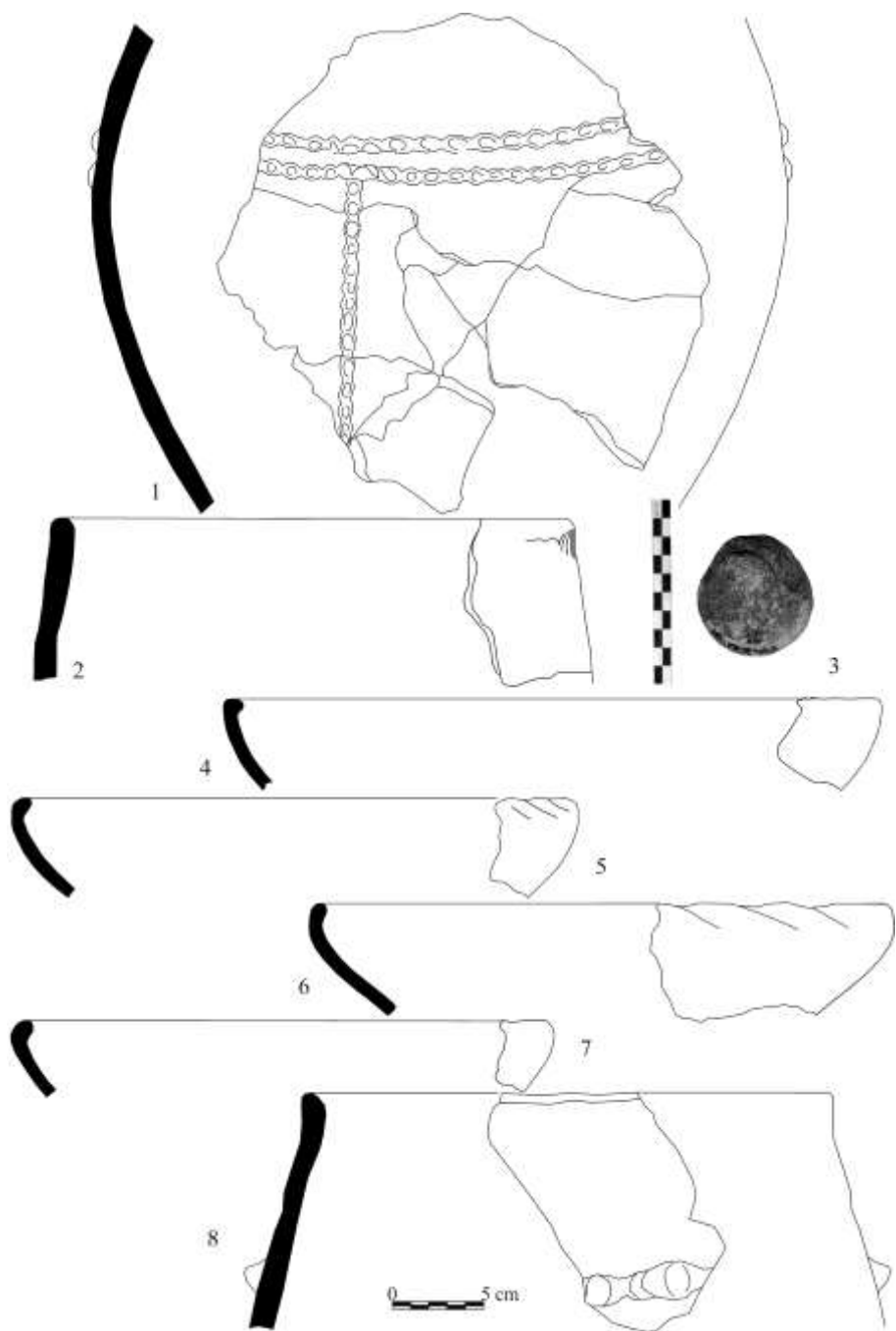
Pl. 11. Niculițel–Cornet 2000. 1-6. cx. S5-1; 7-11. cx. S5-2; 12-19. cx. S5-3.

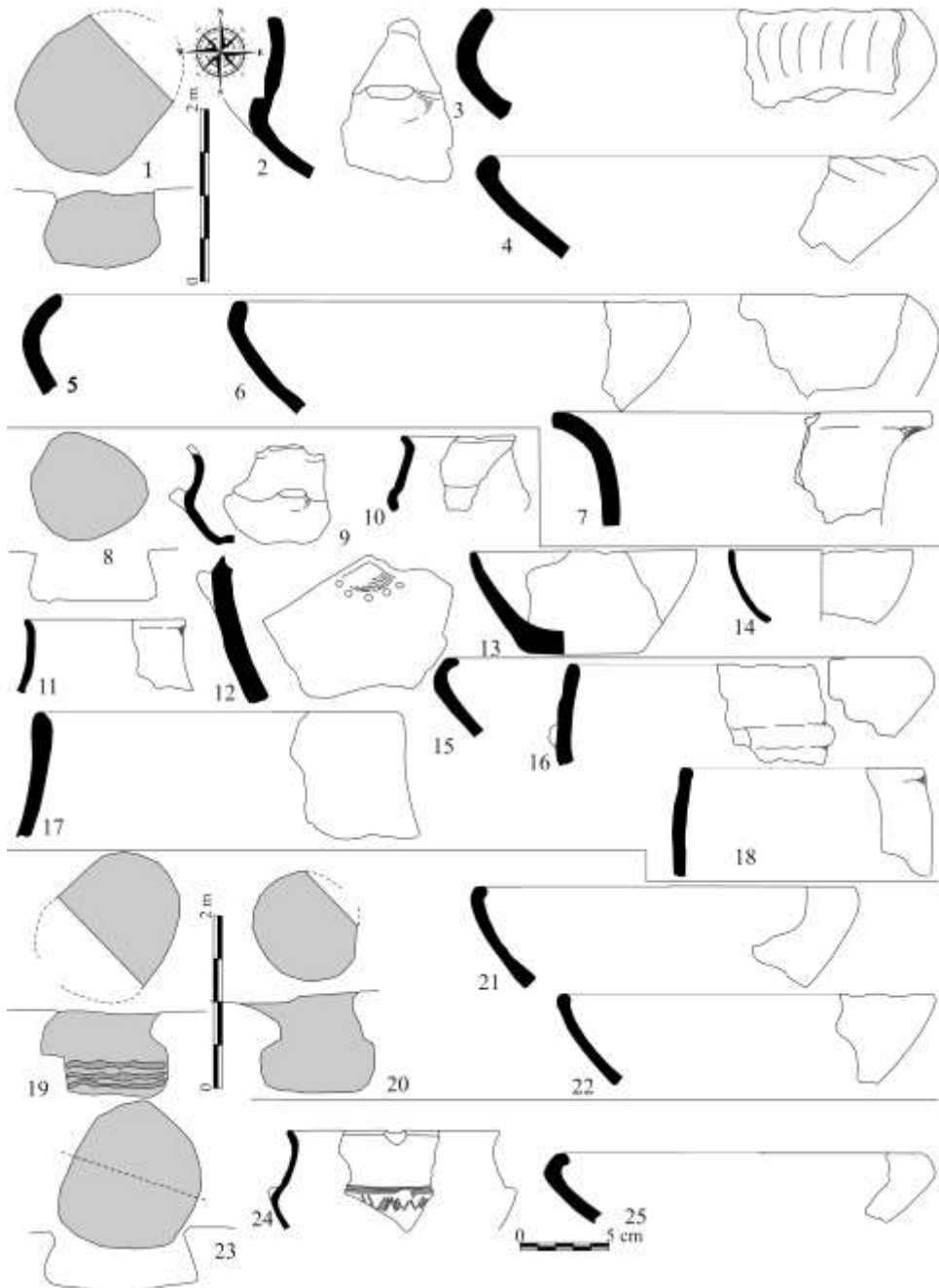
Pl. 12. Niculițel–Cornet 2000. 1-16. cx. S5-3.

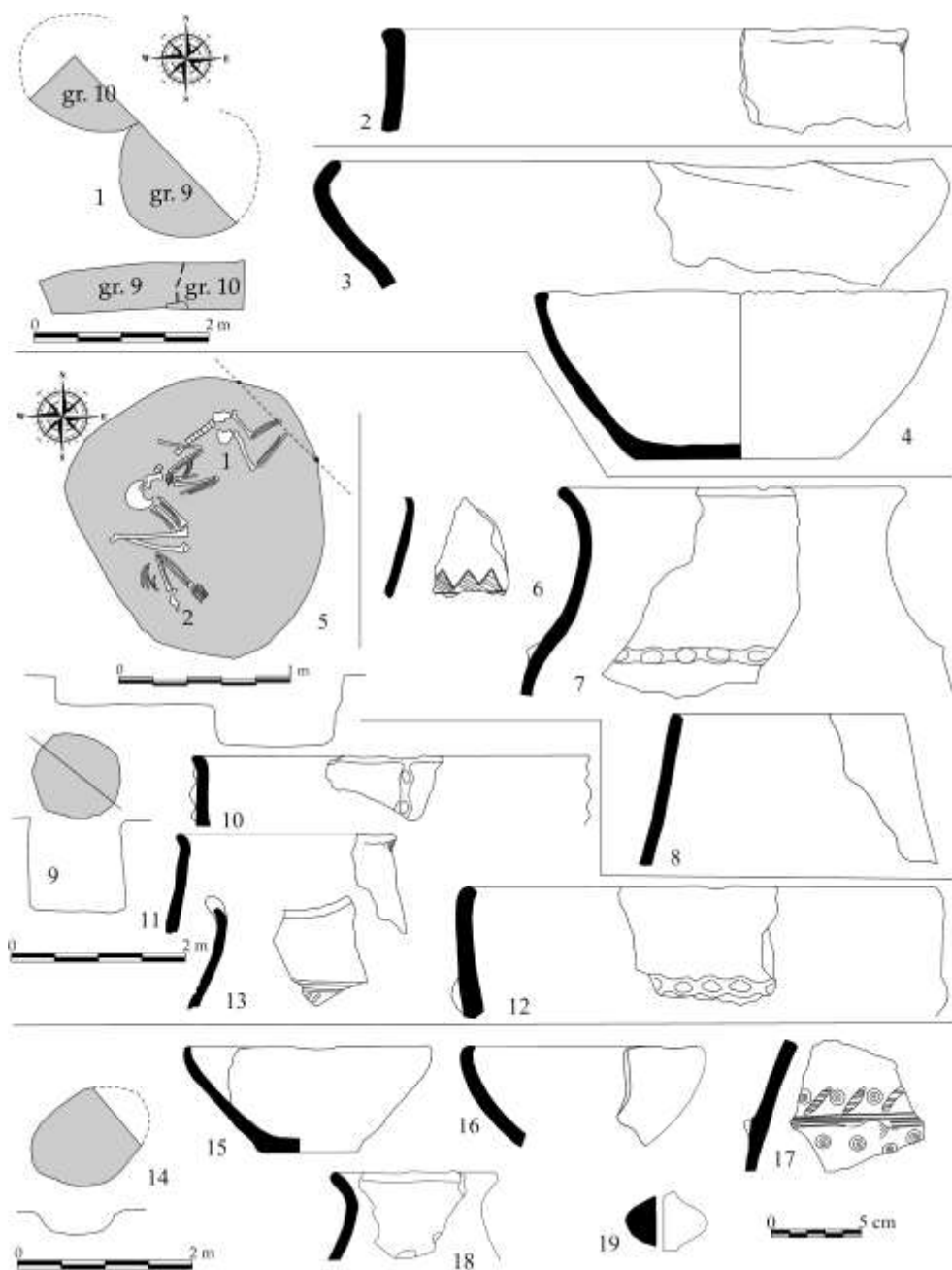
Pl. 13. Niculițel–Cornet 2000. 1-9. cx. S5-3.

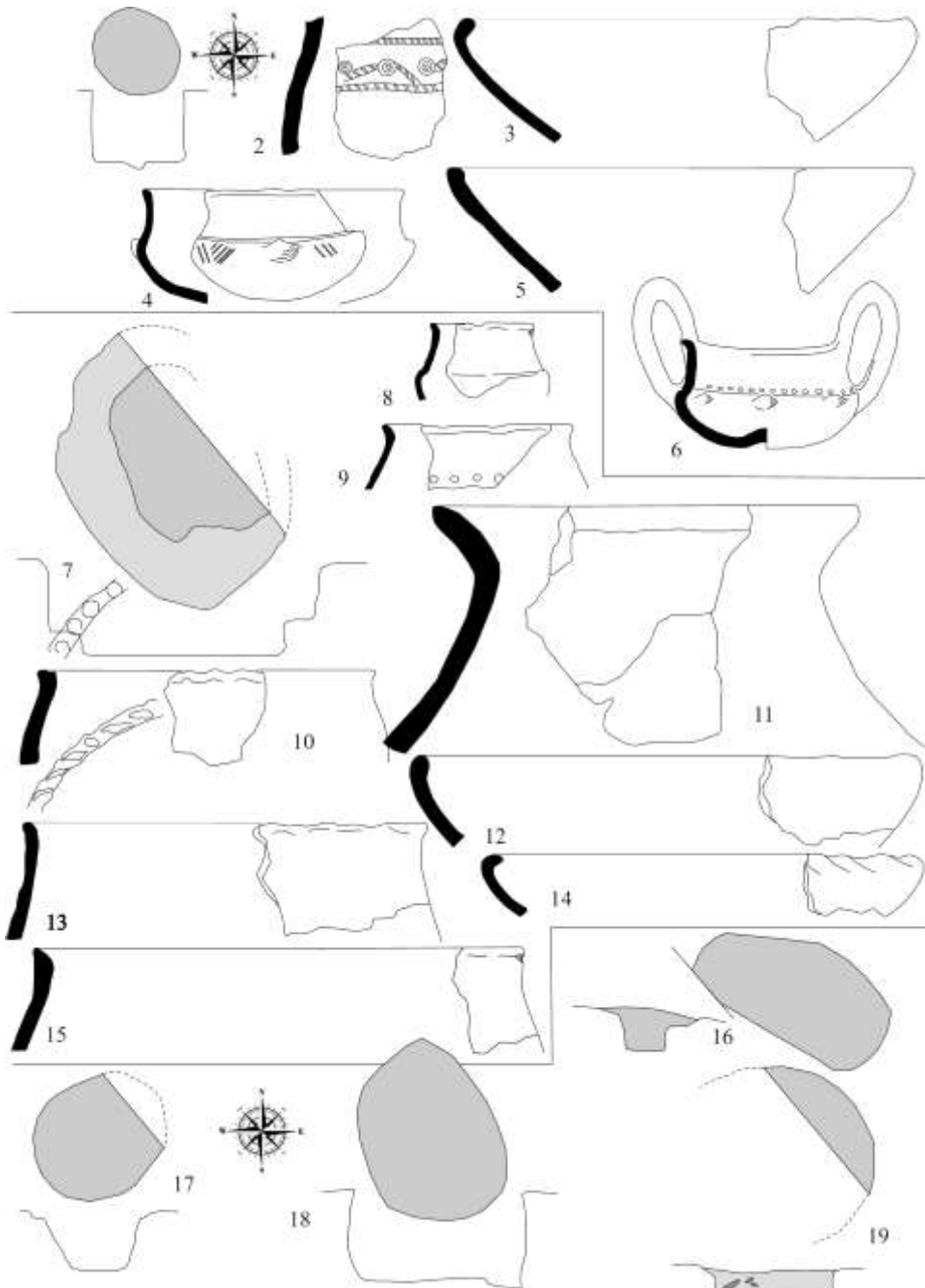
Pl. 14. Niculițel–Cornet 2000. 1-8. cx. S5-3.

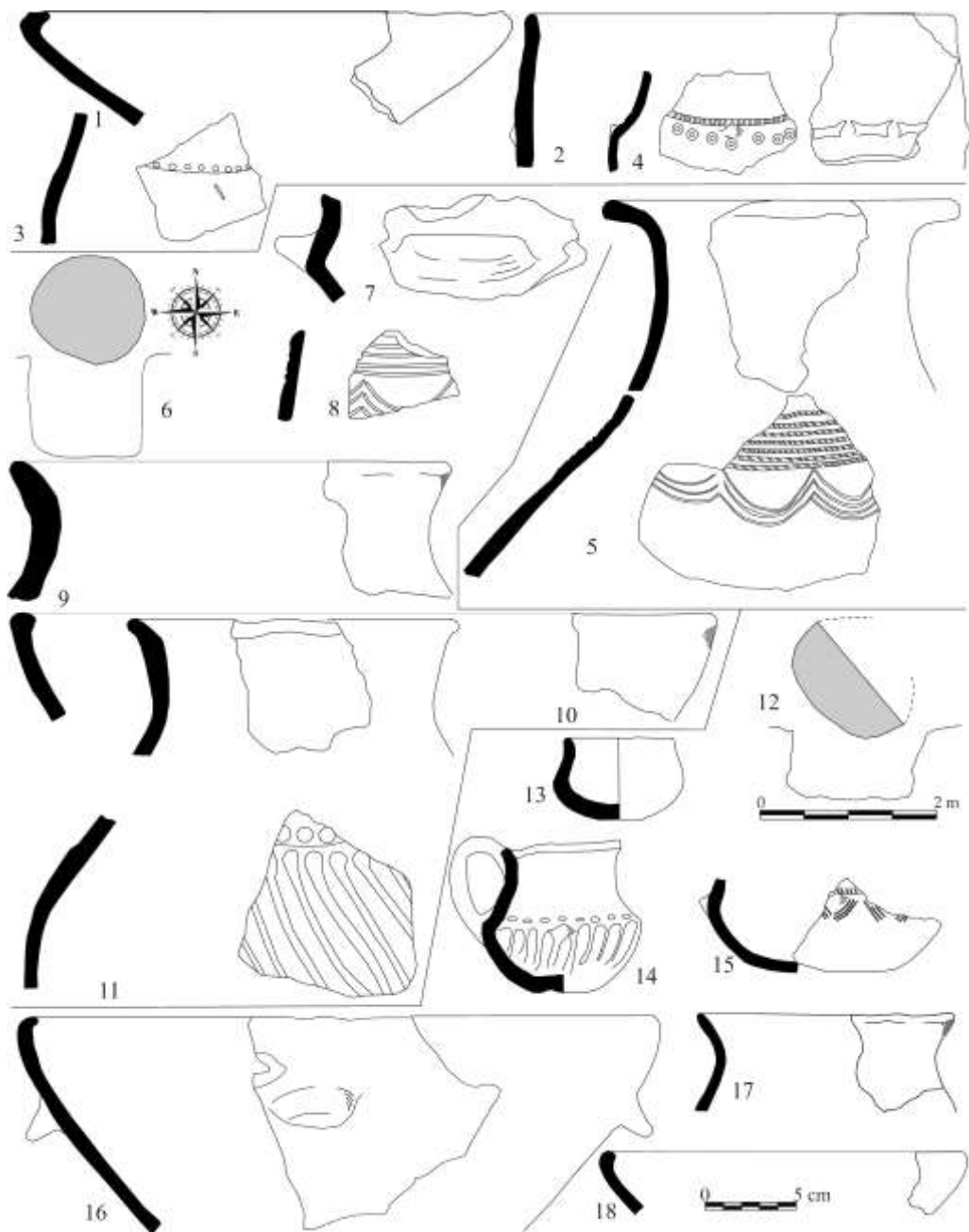
Pl. 15. Niculițel-Cornet 2000. 1-7. cx. S5-4; 8-18. cx. S5-5; 19. cx. S5-6; 20-22. cx. S5-7; 23-25. cx. S5-8.

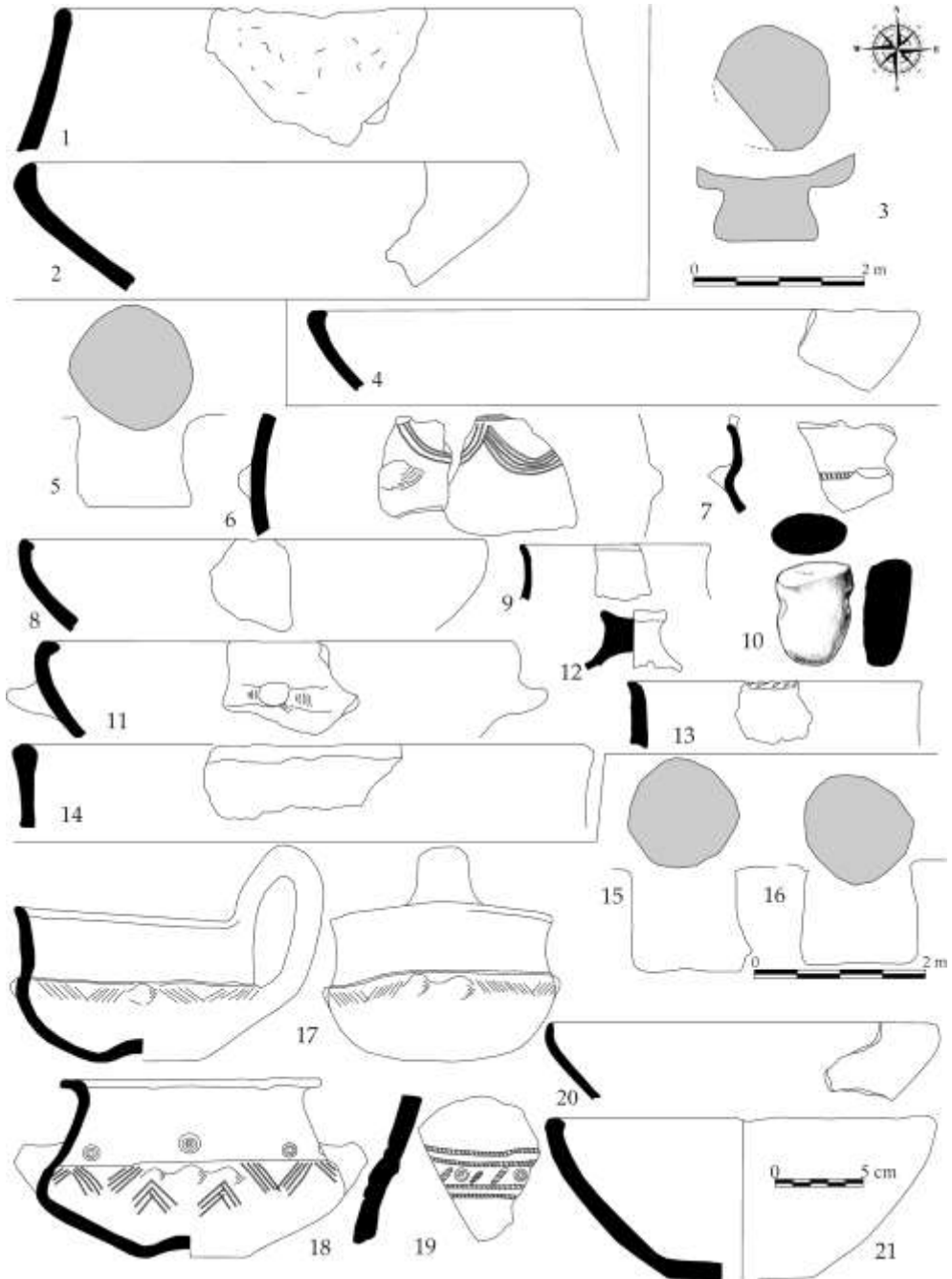
Pl. 16. Niculițel–Cornet 2000. 1. cx. S5-9, S5-10; 2. cx. S5-9; 3-4. cx. S6-1; 5. cx. S6-1; 6-8. S6, c. 4-5; 9-13. S6-2; 14-19. S6-3.

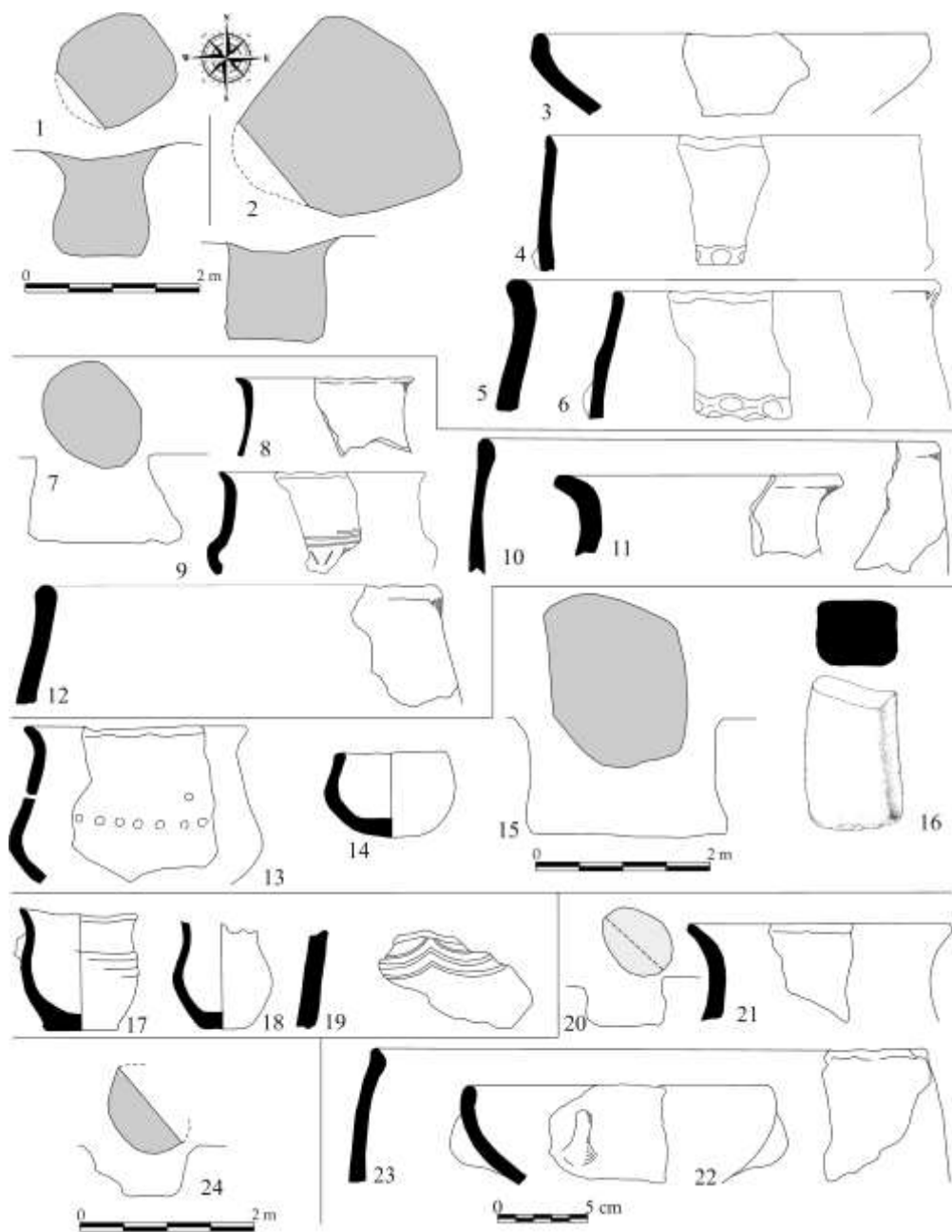
Pl. 17. Niculițel-Cornet 2000. 1-6. cx. S6-4; 7-15. cx. S6-5; 16. cx. S6-6; 17. cx. S6-7; 18. S6-8; 19. S6-9.

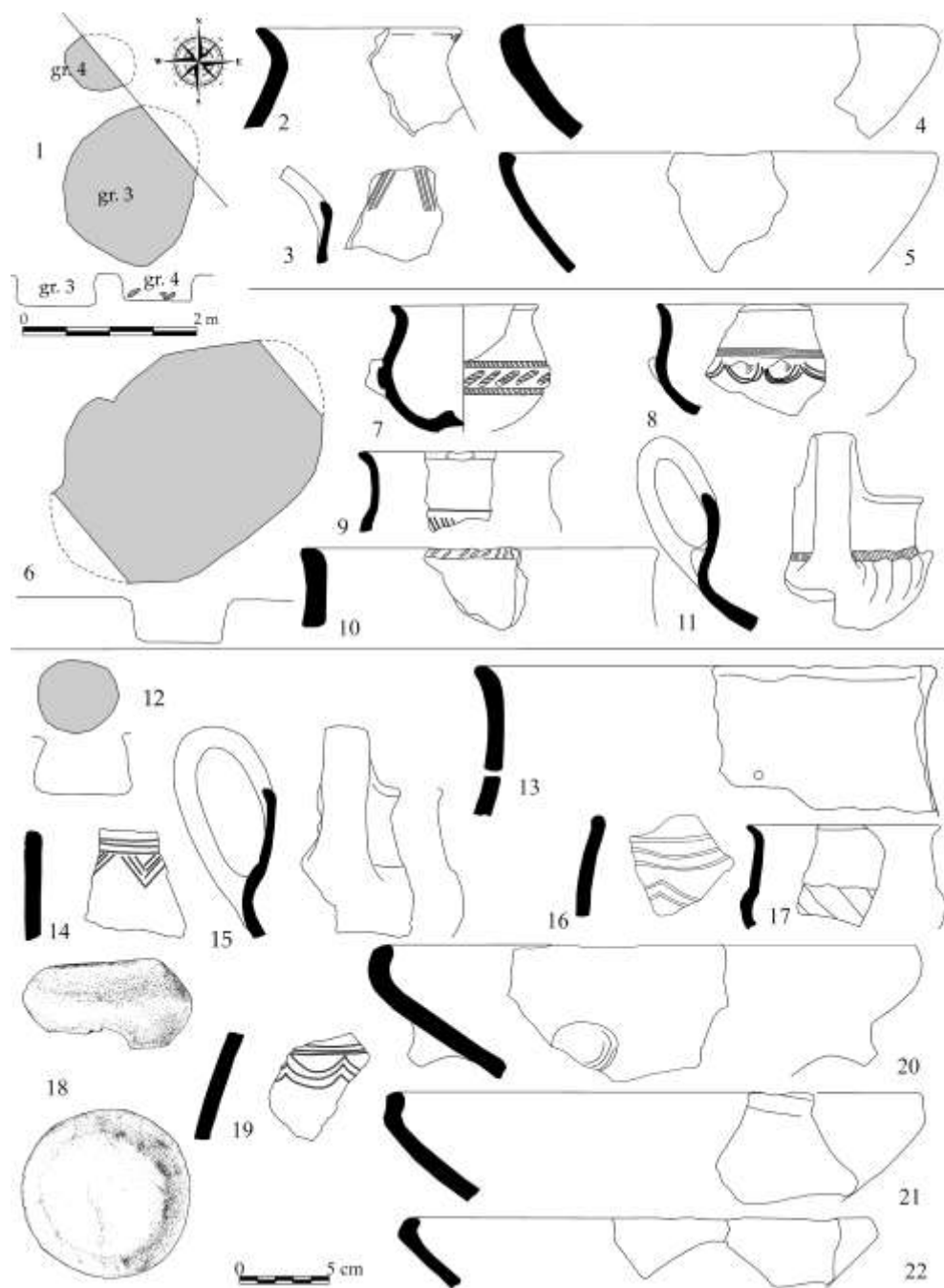
Pl. 18. Niculițel–Cornet 2000. 1-4. cx. S6-8; 5. cx. S7-1; 12-18. cx. S7-3.

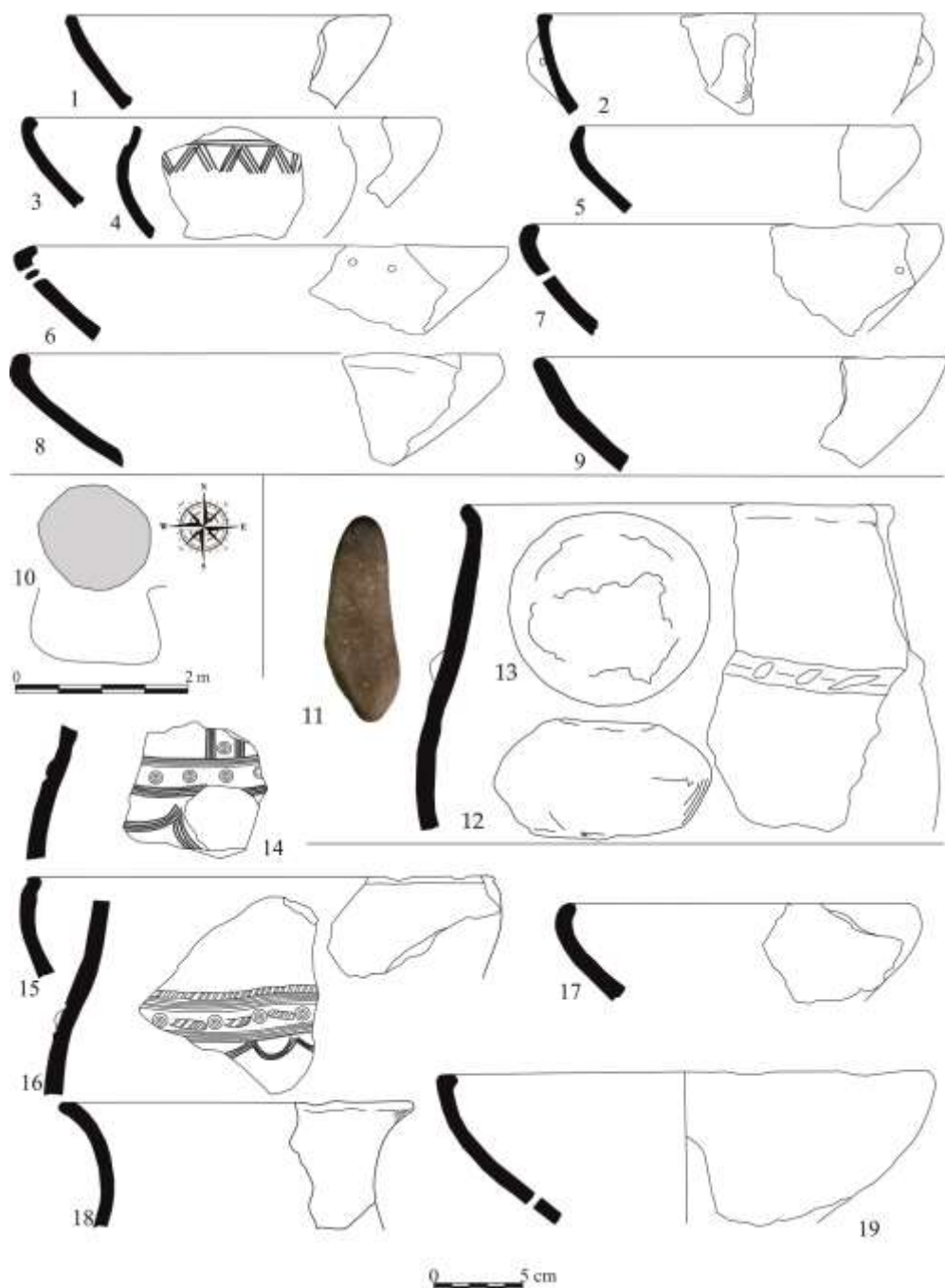
Pl. 19. Niculițel-Cornet 2000. 1-2. cx. S7-3; 3-4. cx. S7-2; 5-14. cx. S7-4; 15. cx. S7-5; 16-21. cx. S6-6.

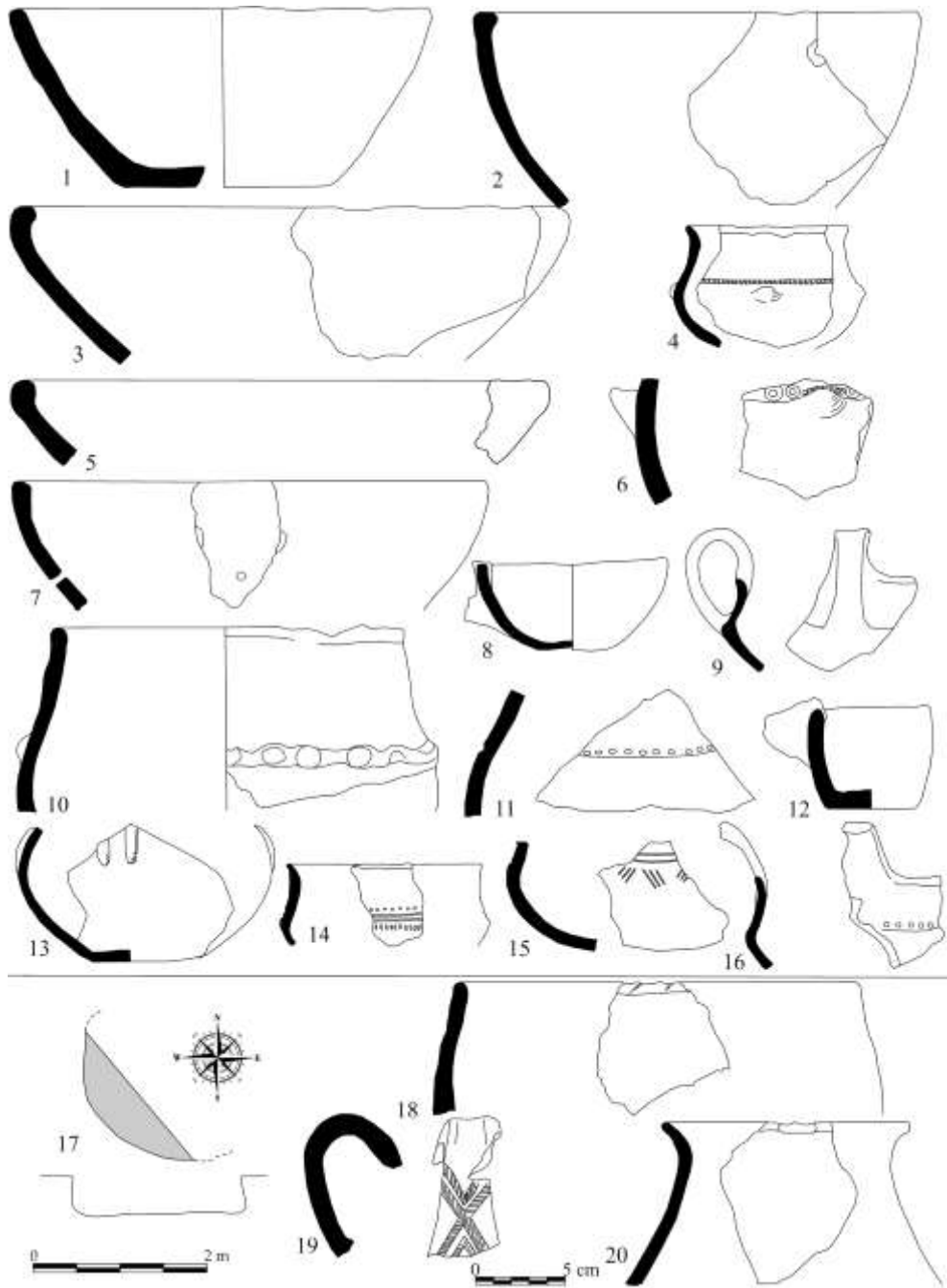
Pl. 20. Niculițel–Cornet 2000. 1. cx. S7-7; 2-6. cx. S7-8; 7-12. cx. S7-9; 13-16. cx. S7-10; 17-19. S8, c.1; 20-23. S8-1; 24. S8-2.

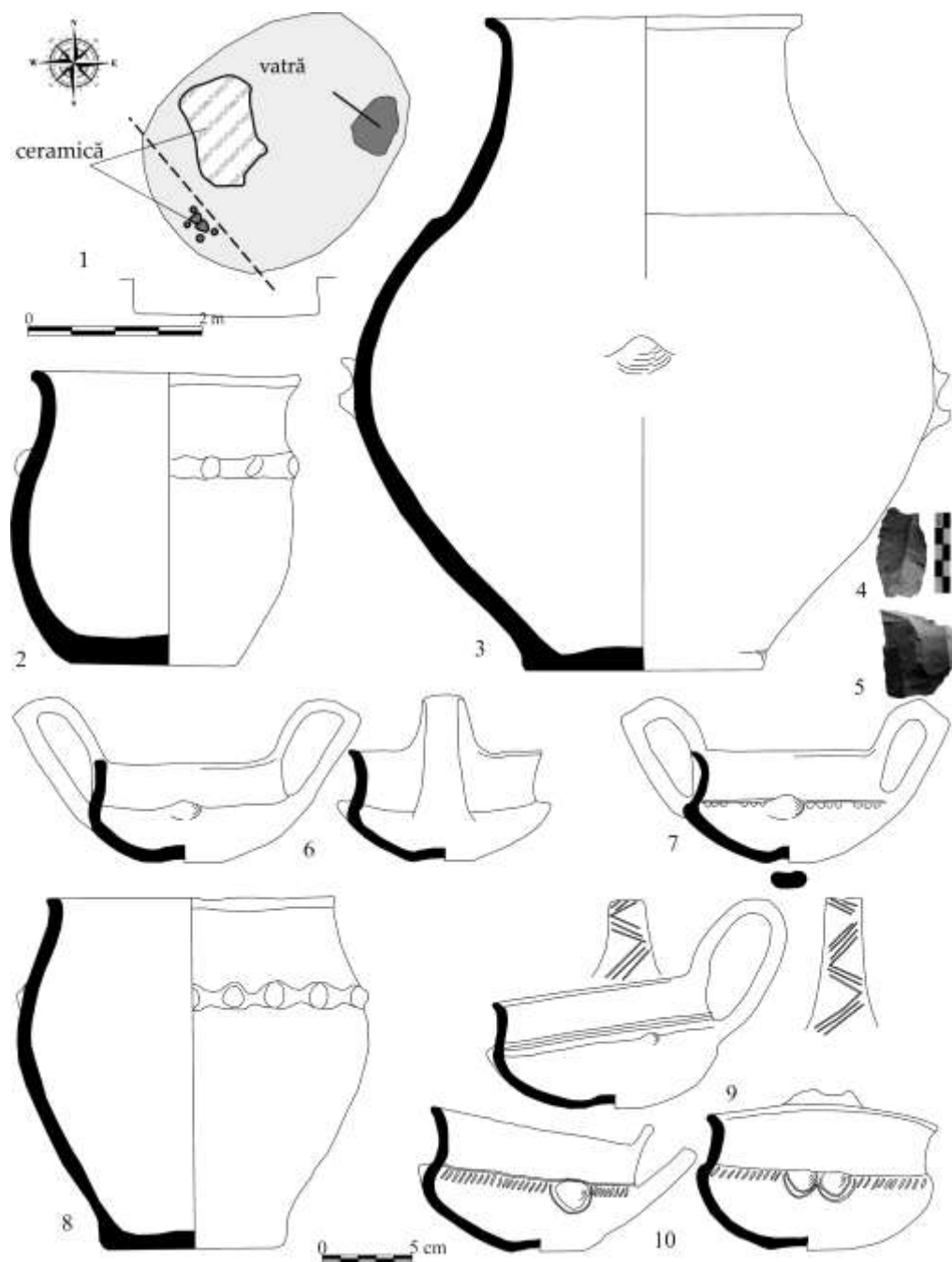
Pl. 21. Niculițel-Cornet 2000. 1. cx. S8-3, S8-4; 2-5. cx. S8-4; 6-11. cx. S8-5; 12-22. cx. S8-6.

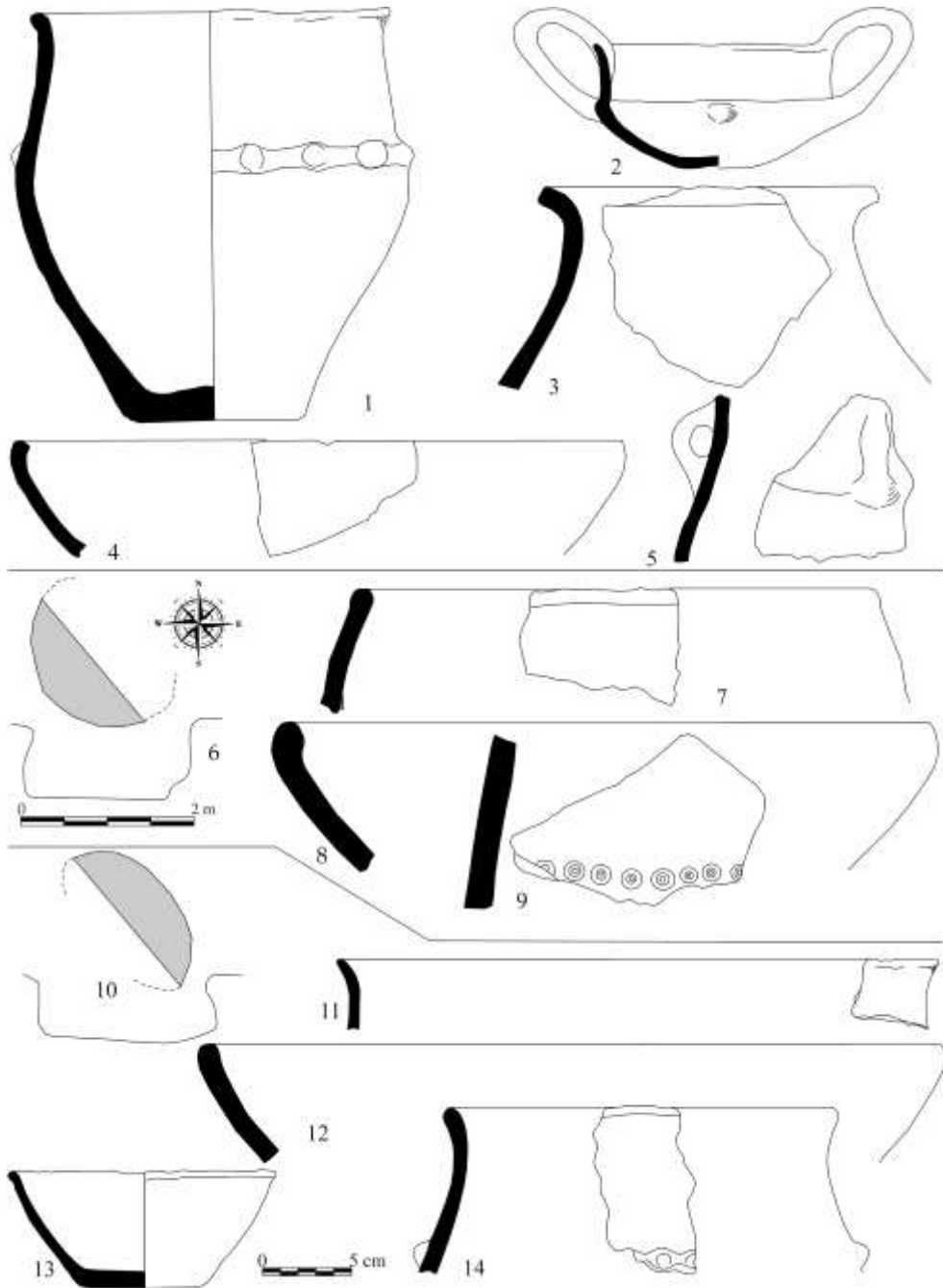
Pl. 22. Niculițel–Cornet 2000. 1-9. cx. S8-6; 11. S8, c.4; 12-13. S8, c. 12; 14-19. S8, c. 13.

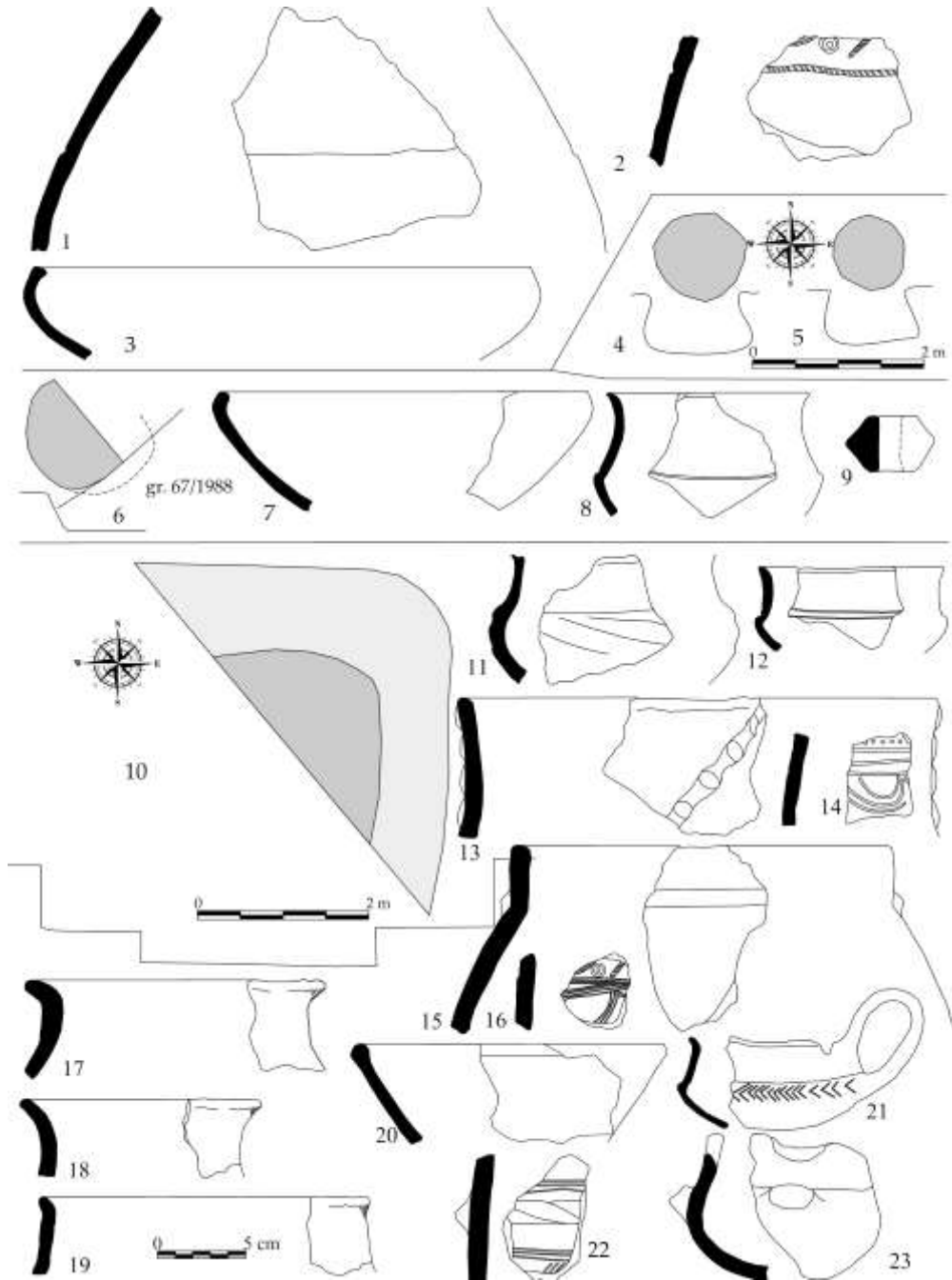
Pl. 23. Niculițel-Cornet 2000. 1-16. S8, c. 14; 17-20. cx. S9-2.

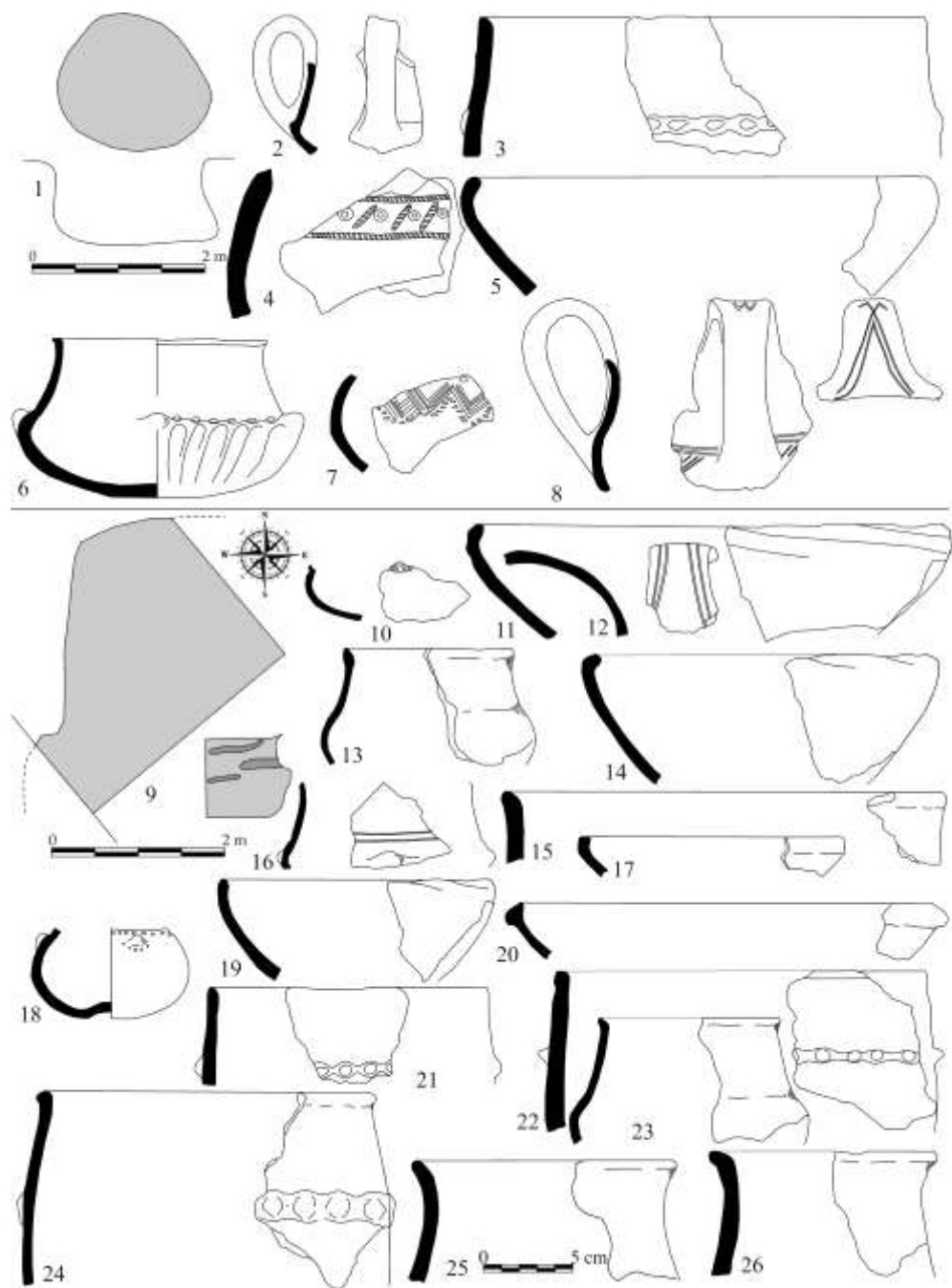
Pl. 24. Niculițel–Cornet 2000. 1-10. S9-1.

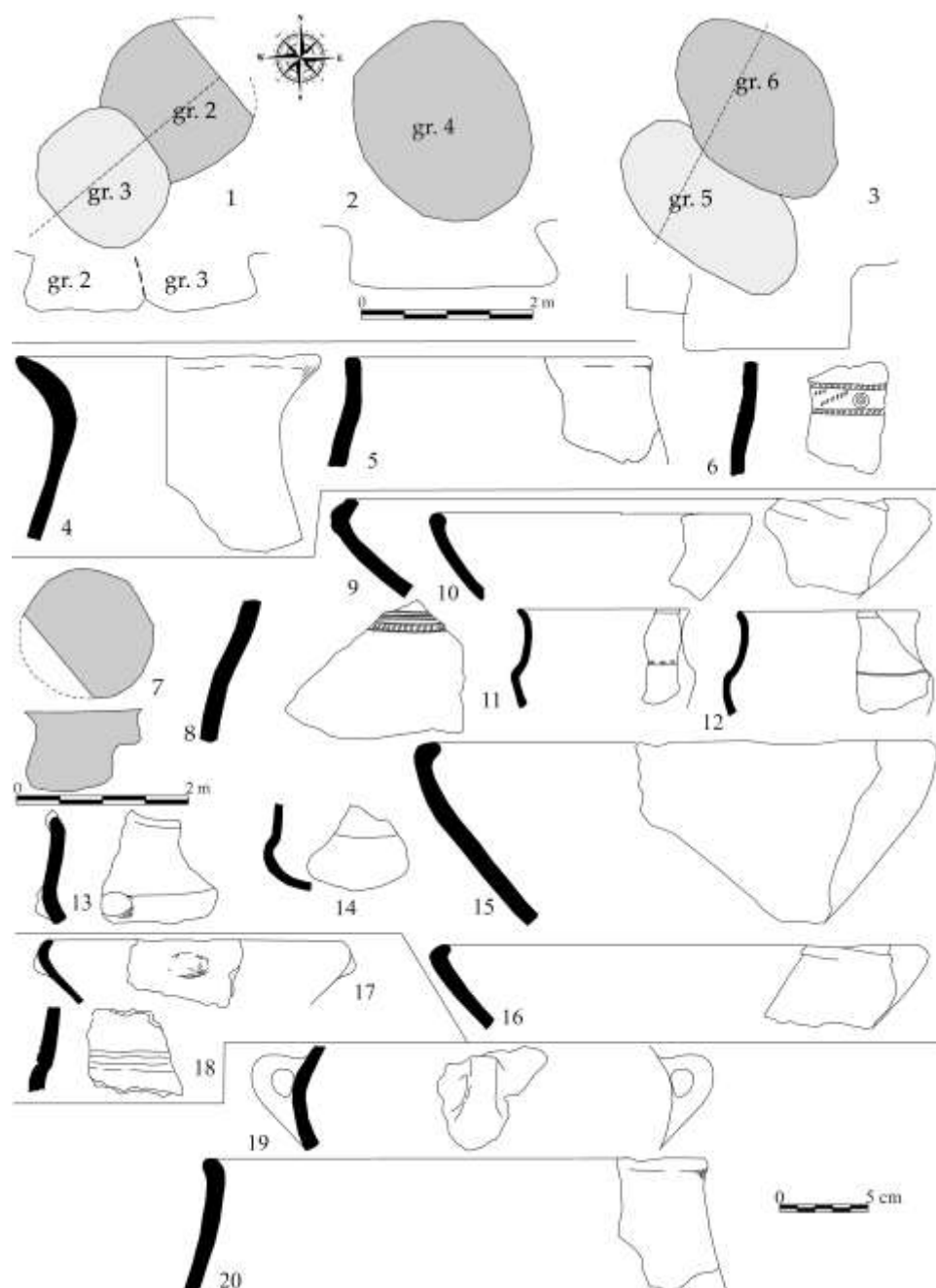
Pl. 25. Niculițel-Cornet 2000. 1-5. cx. S9-1; 6-9. cx. S9-3; 10-14. cx. S9-5.

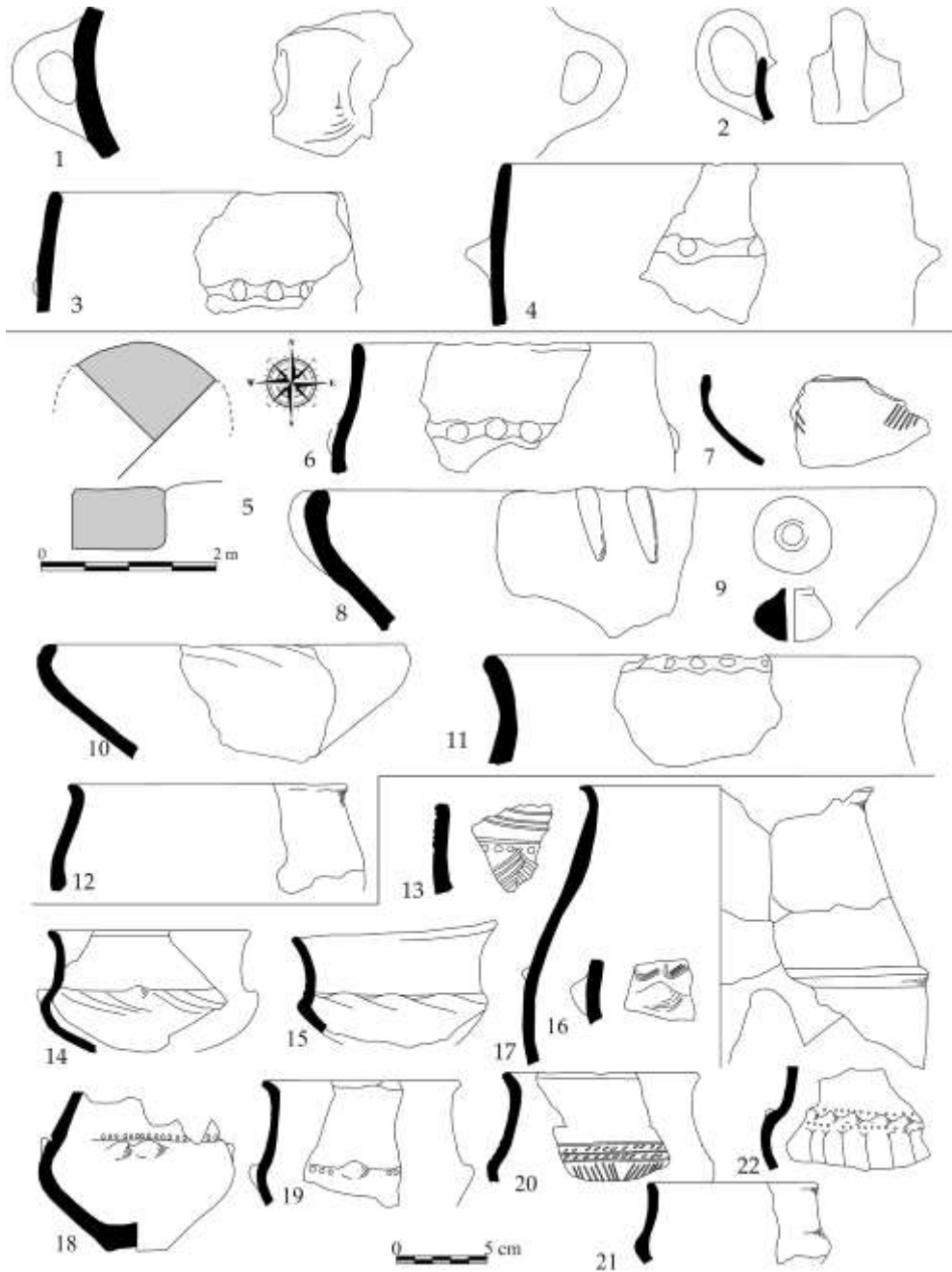
Pl. 26. Niculițel–Cornet 2000. 1-3. cx. S9-5; 4. cx. S9-6; 5. cx. S9-7; 6-9. cx. S10-1; 10-23. cx. S10-2.

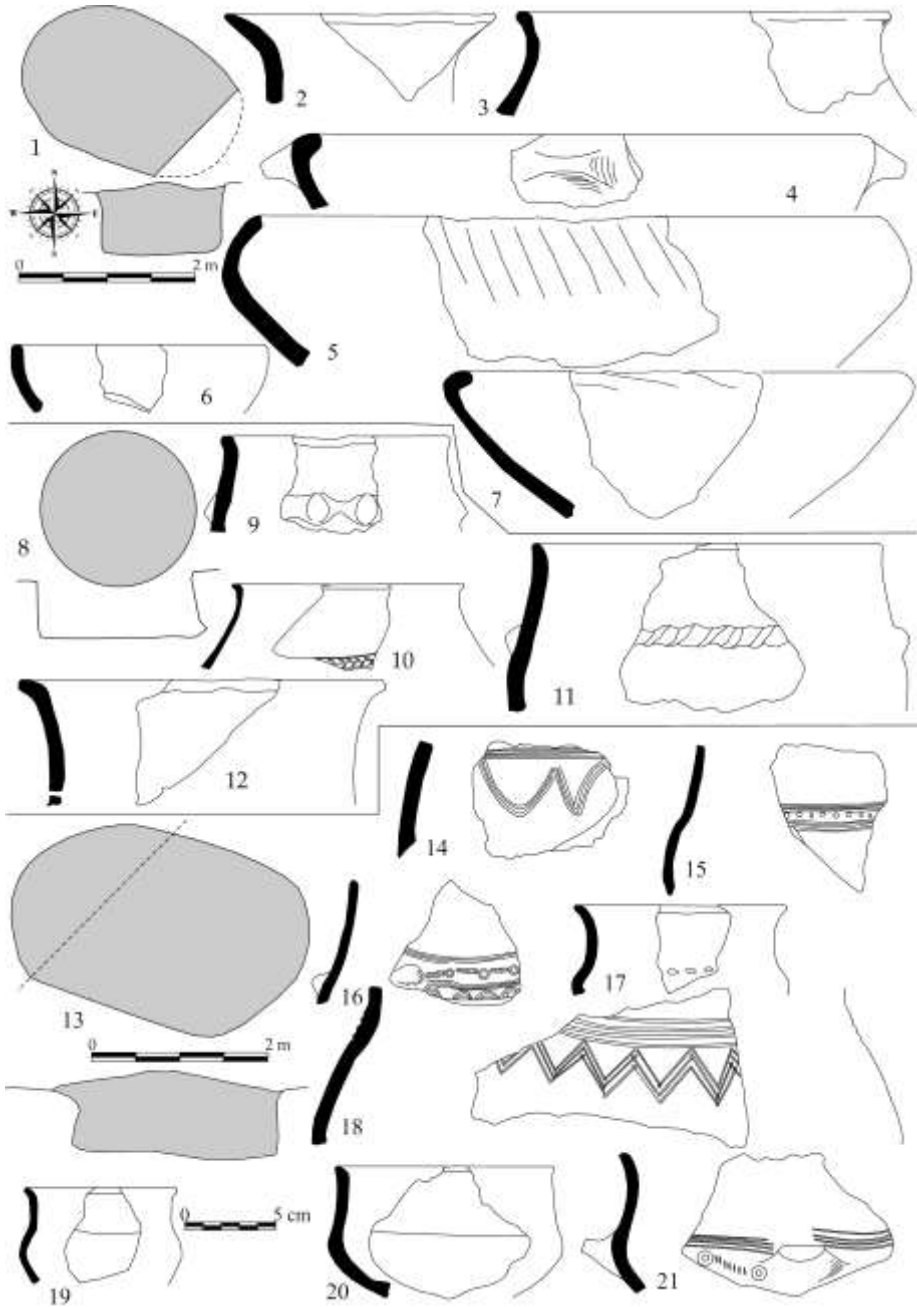
Pl. 27. Niculițel-Cornet 2000. 1-8. cx. S10-3; 9-26. Cx. S11-1.

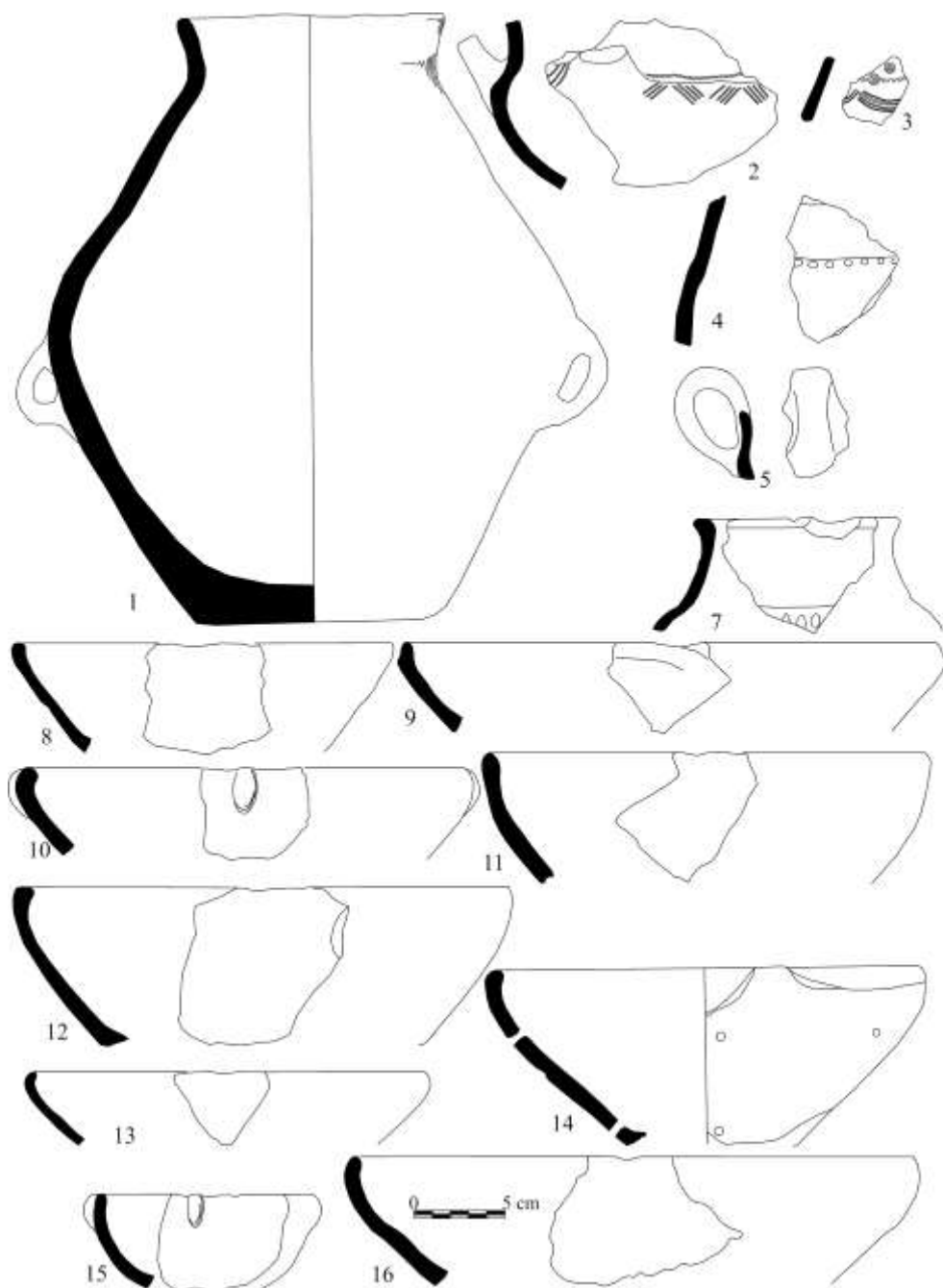
Pl. 28. Niculițel–Cornet 2000. 1. cx. S11-2 și S11-3; 2. cx. S11-4; 3. cx. S11-5 și 6; 7-16. Cx. S11-7; 17-18. S11, c. 13; 19-20. S12, c. 6.

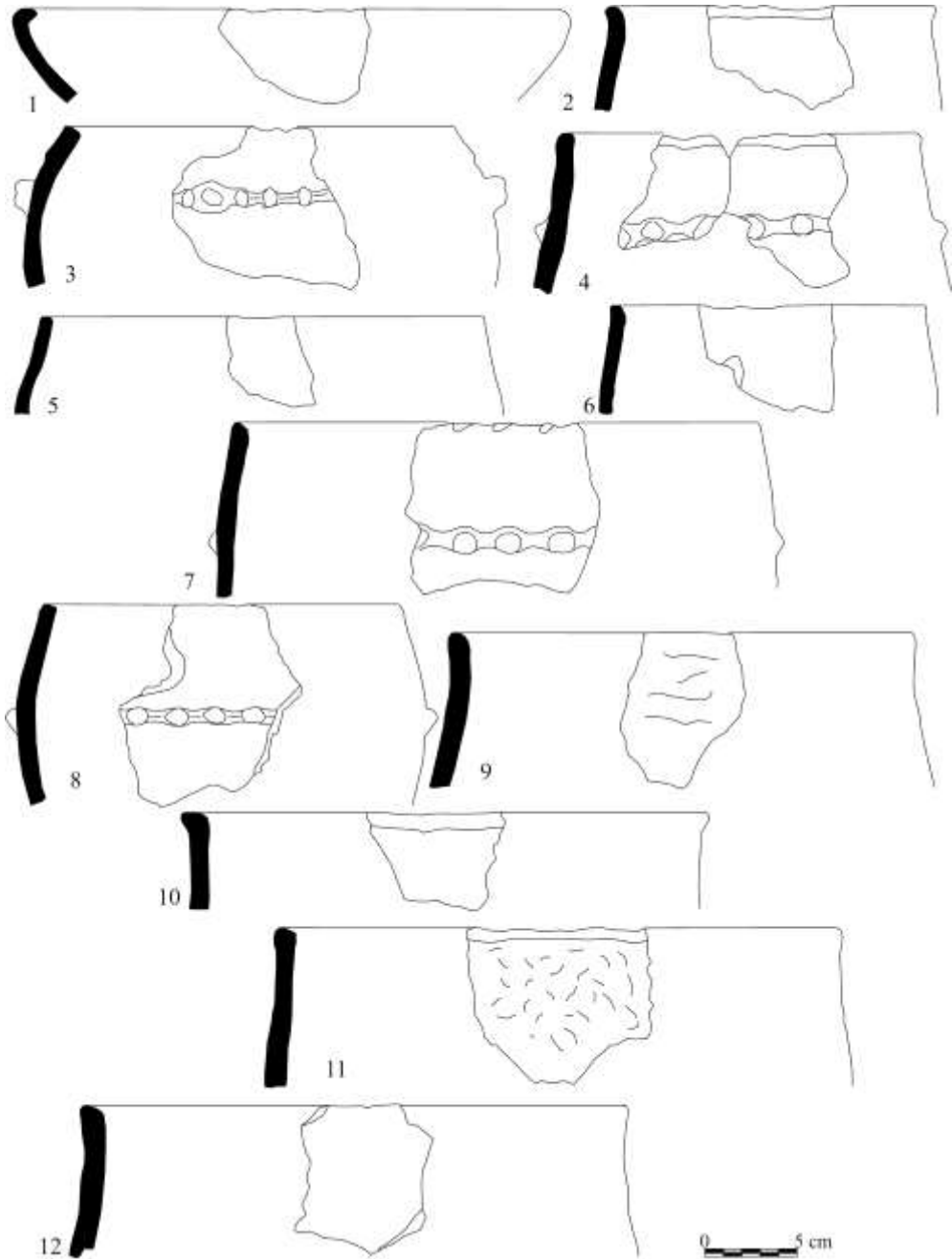
Pl. 29. Niculițel-Cornet 2000. 1-4. S13, c. 1; 5-12. cx. SA-1; 13-21. SA, c. 1-6.

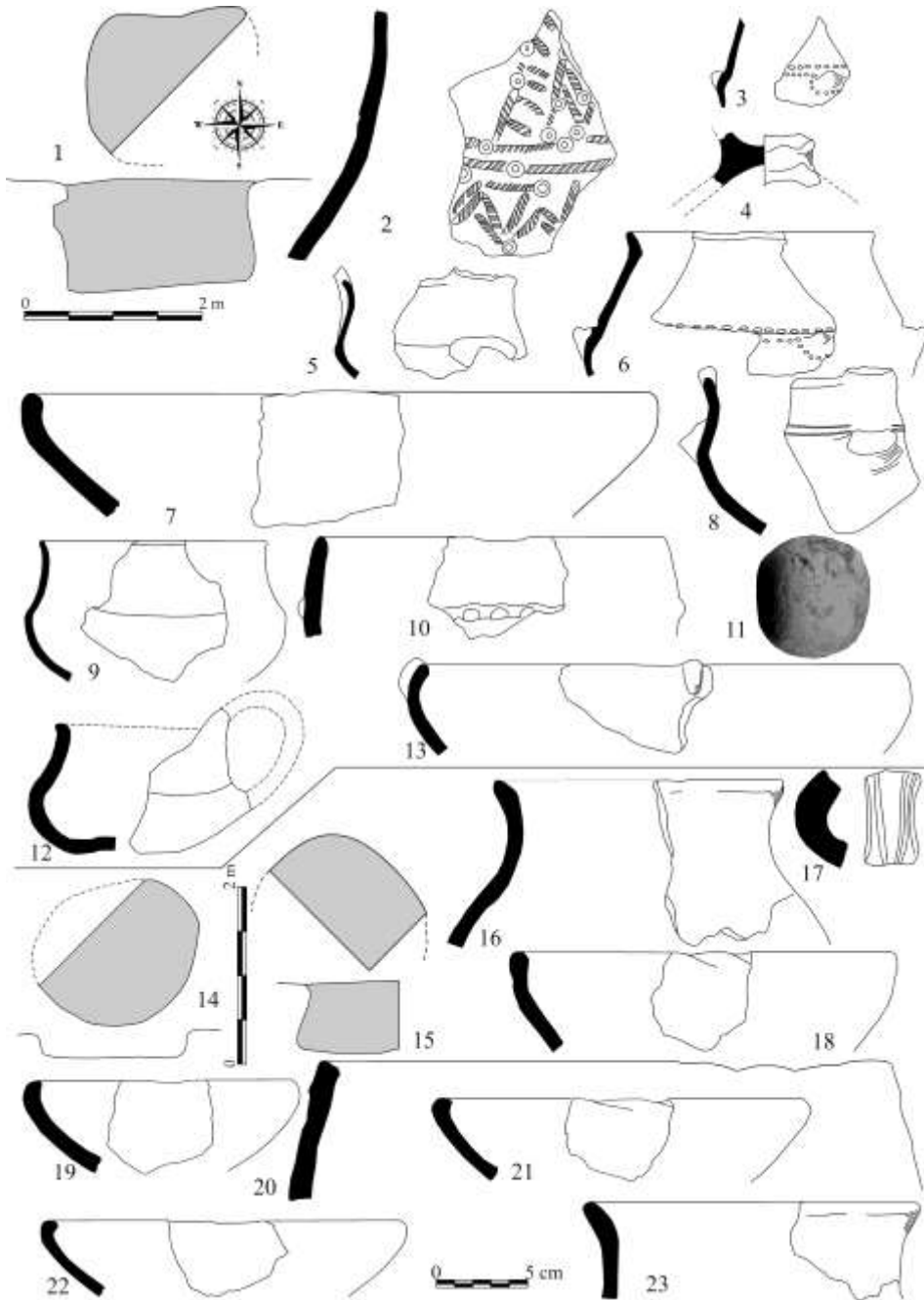
Pl. 30. Niculițel–Cornet 2000. 1-7. cx. SB-1; 8-12. cx. SB-2; 14-21. cx. SC-1.

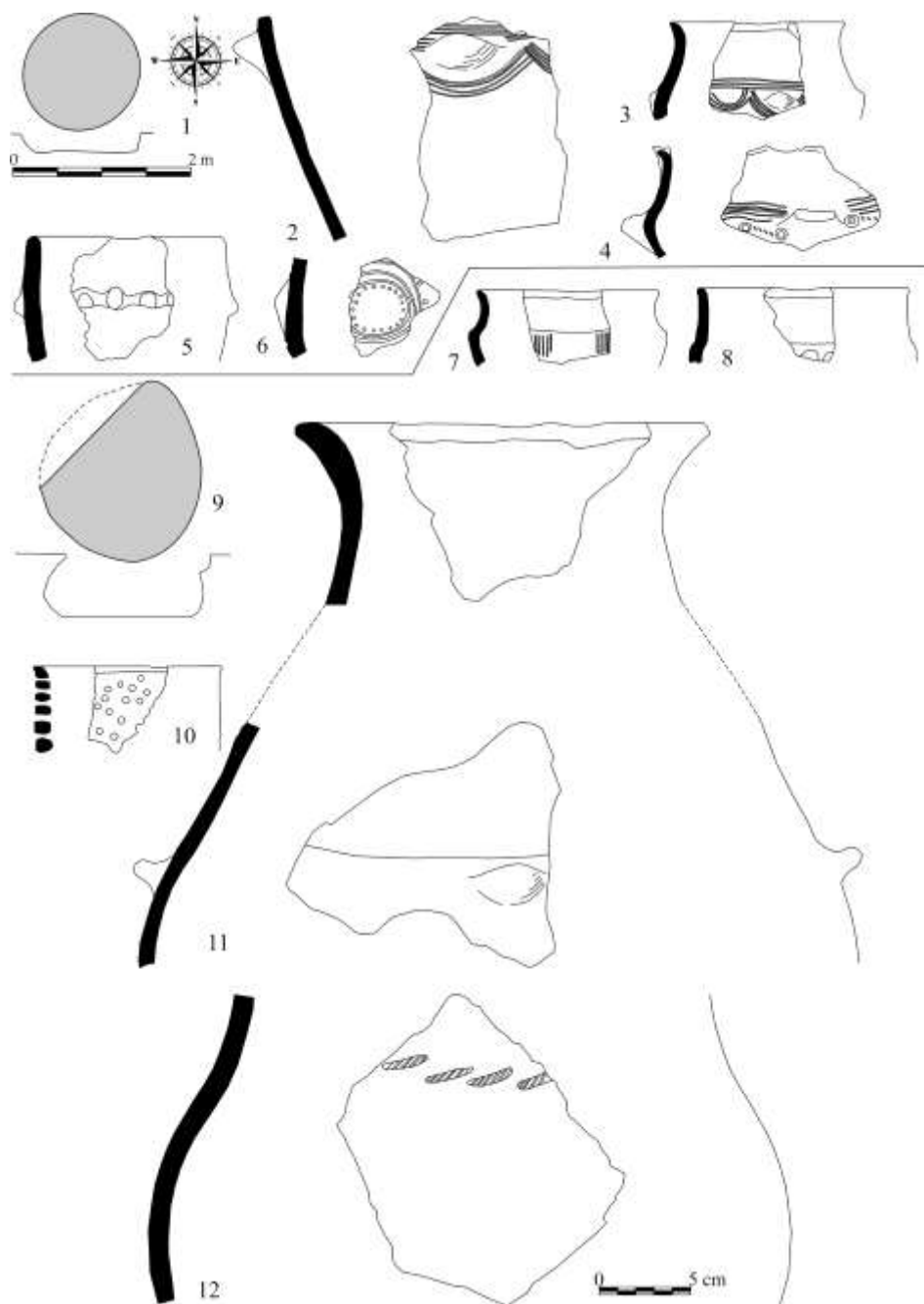
Pl. 31. Niculițel–Cornet 2000. 1-15. cx. SC-1.

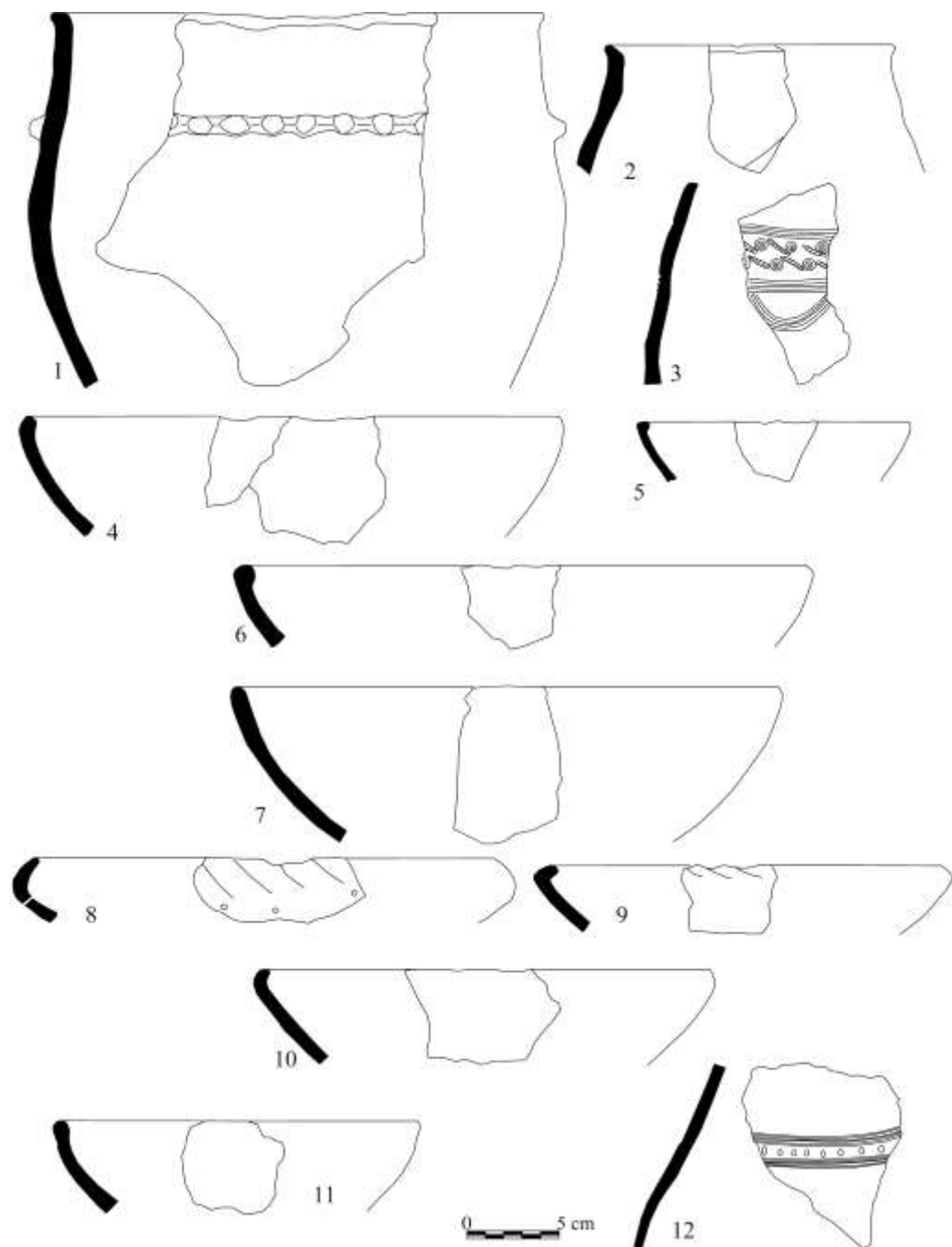
Pl. 32. Niculițel–Cornet 2000. 1-12. cx. SC-1.

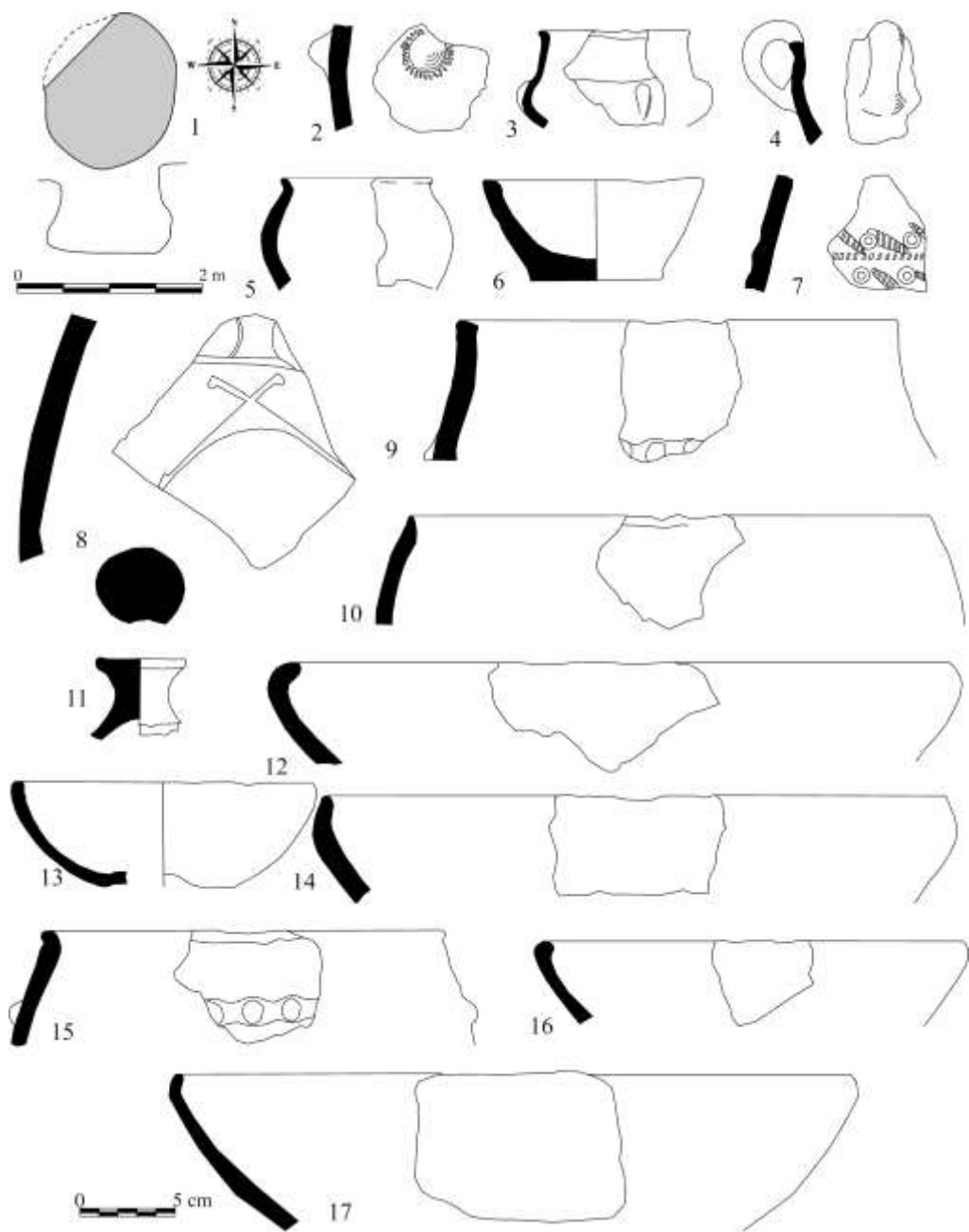
Pl. 33. Niculițel–Cornet 2000. 1-13. cx. SC-2; 14. cx. SC-3; 15-23. cx. SC-4.

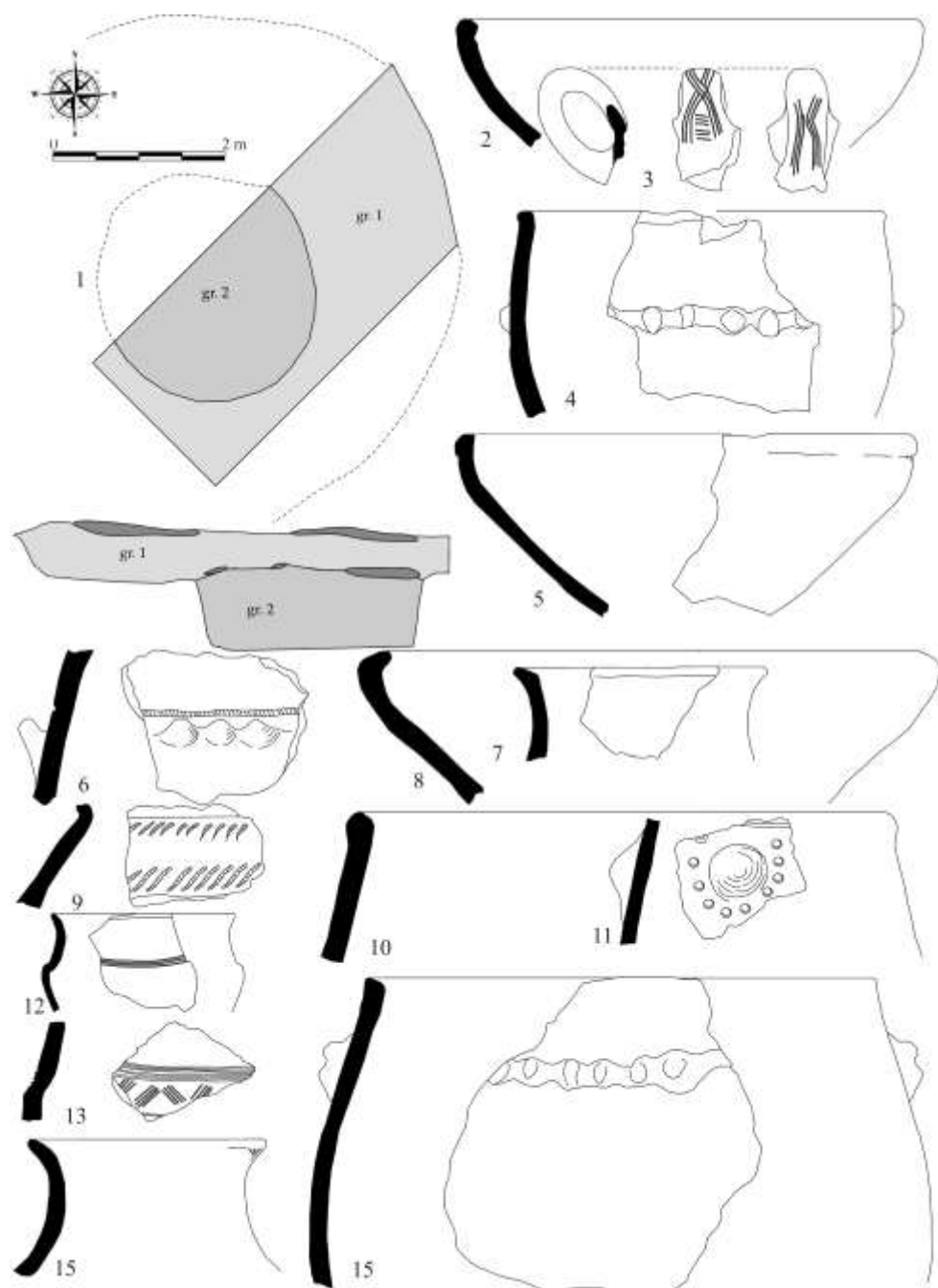
Pl. 34. Niculițel–Cornet 2000. 1-6. cx. SC-5; 7-12. cx. SC-6.

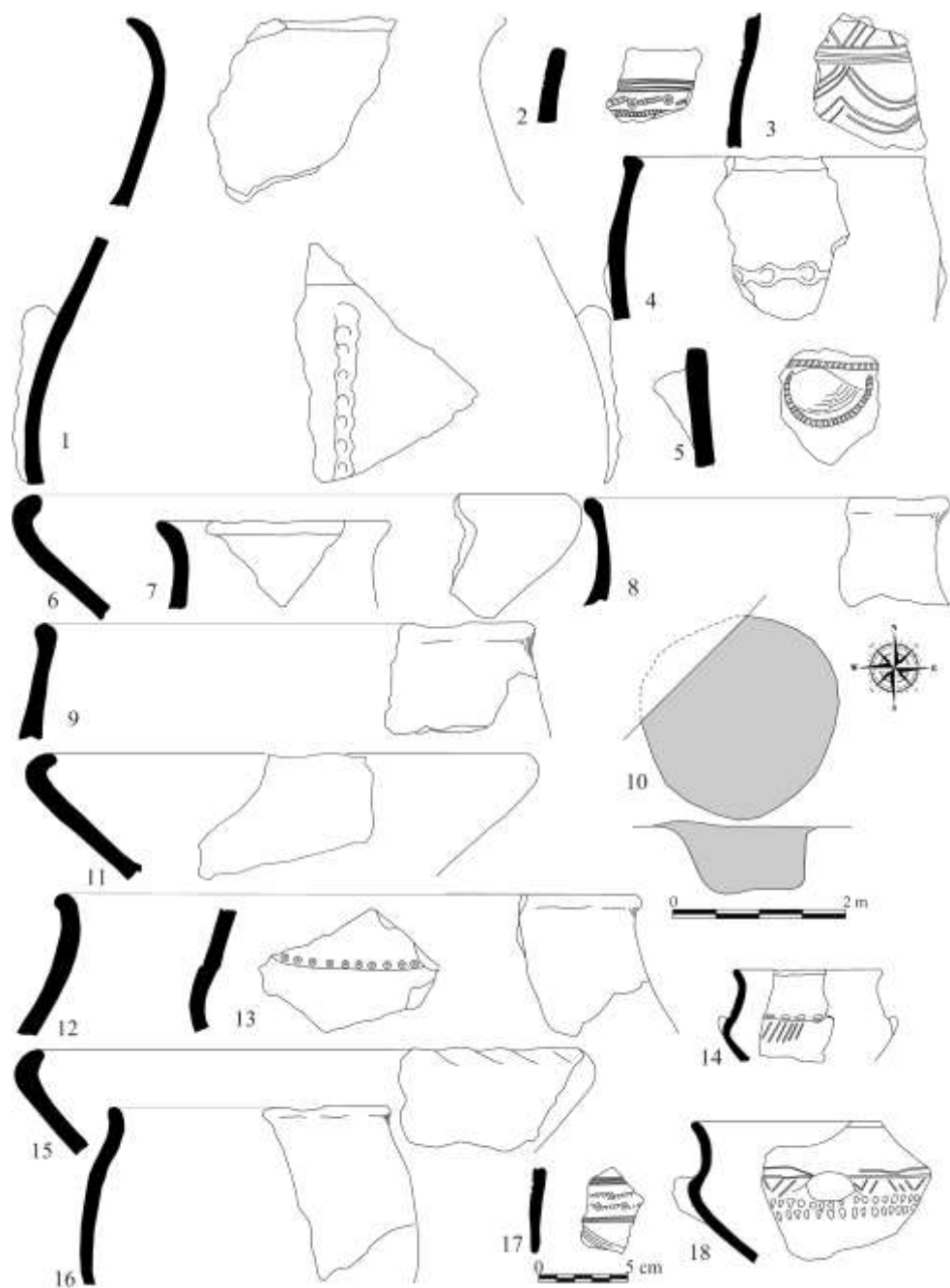
Pl. 35. Niculițel-Cornet 2000. 1-12. cx. SC-6.

Pl. 36. Niculițel–Cornet 2000. 1-17. cx. SC-7.

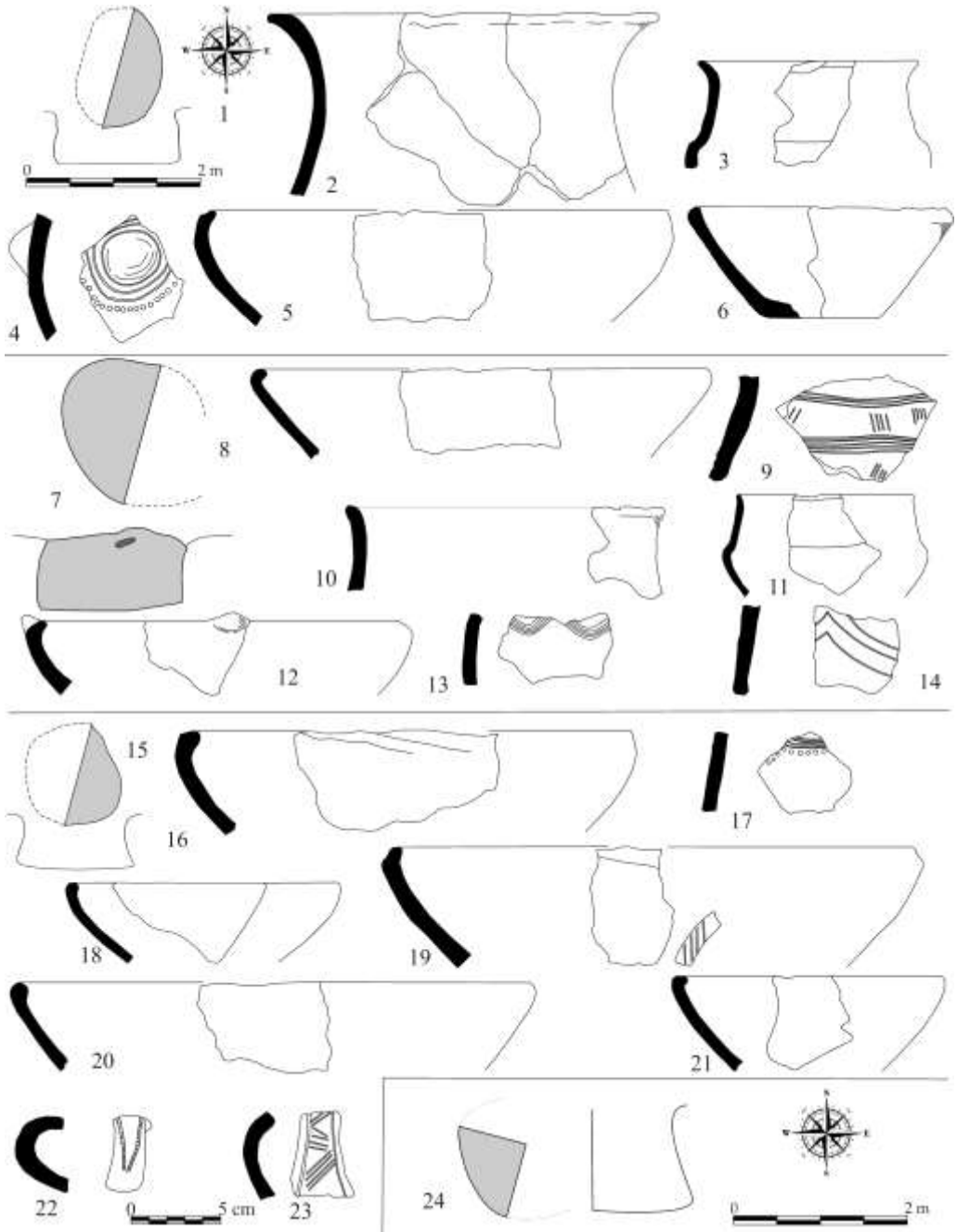
Pl. 37. Niculițel-Cornet 2000. 1-15. cx. SD-1.

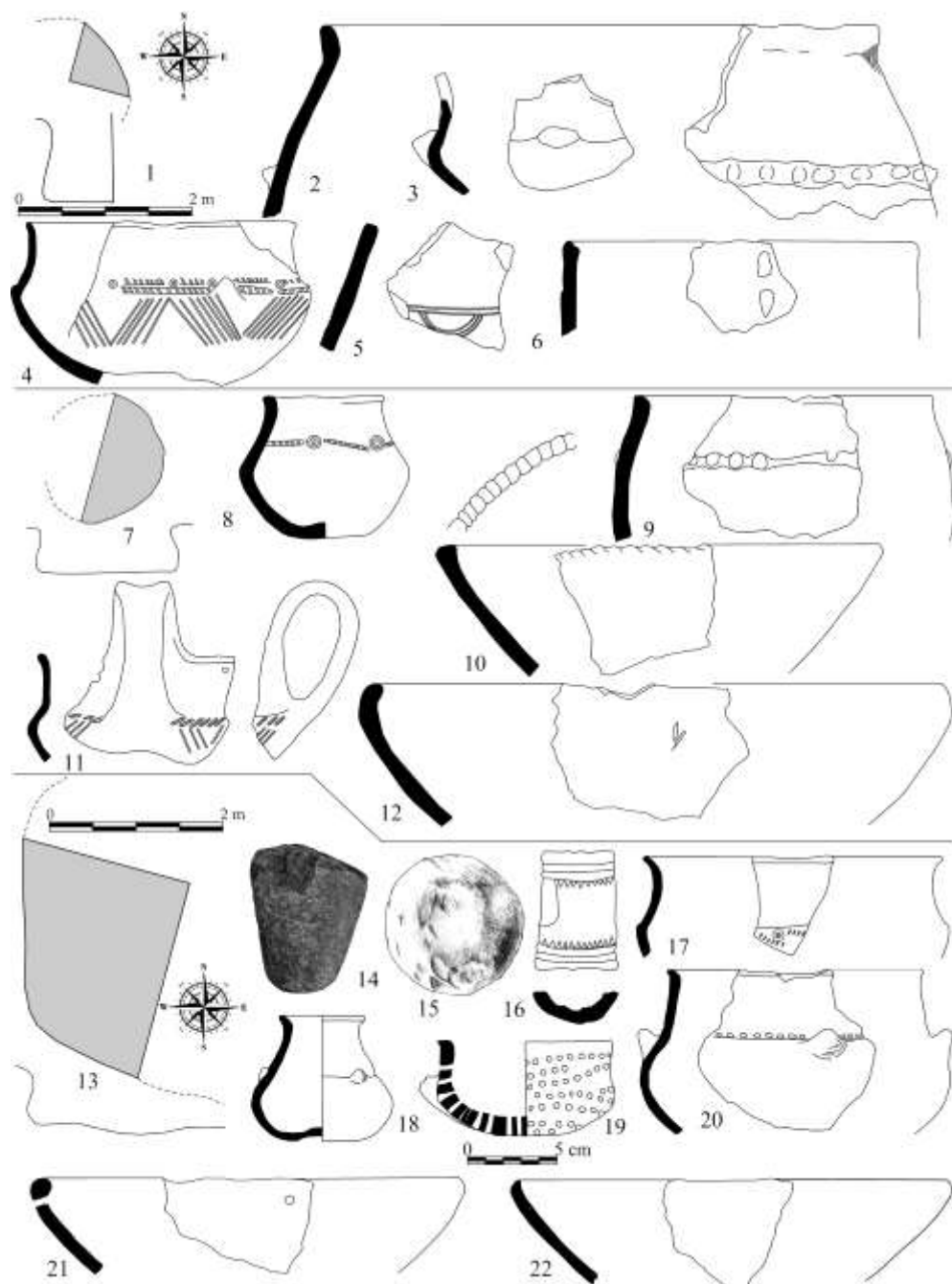
Pl. 38. Niculițel–Cornet 2000. 1-9. cx. SD-2; 10-18. cx. SD-3.

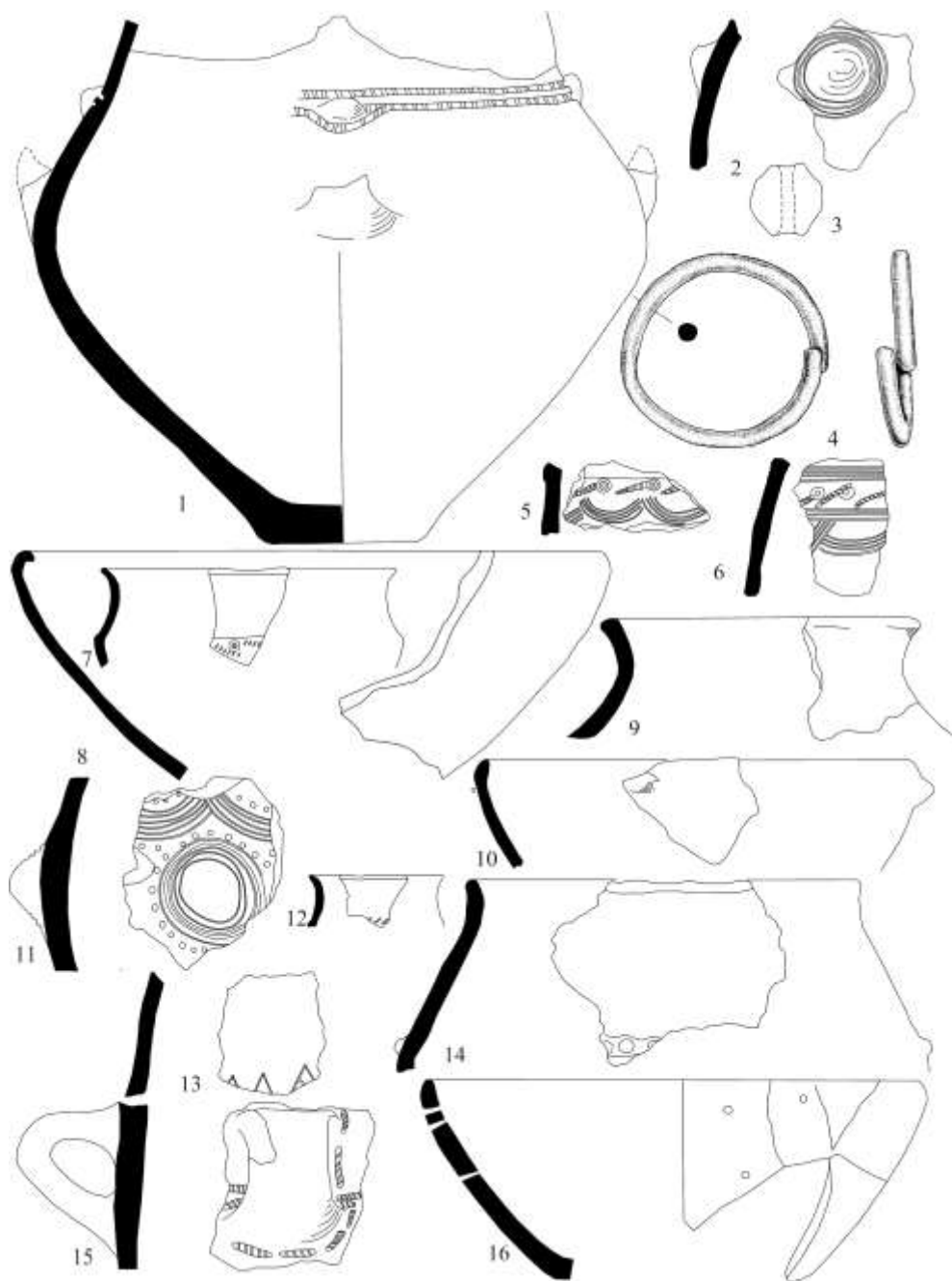
Pl. 39. Niculițel-Cornet 2000. 1-27. cx. SE-1.

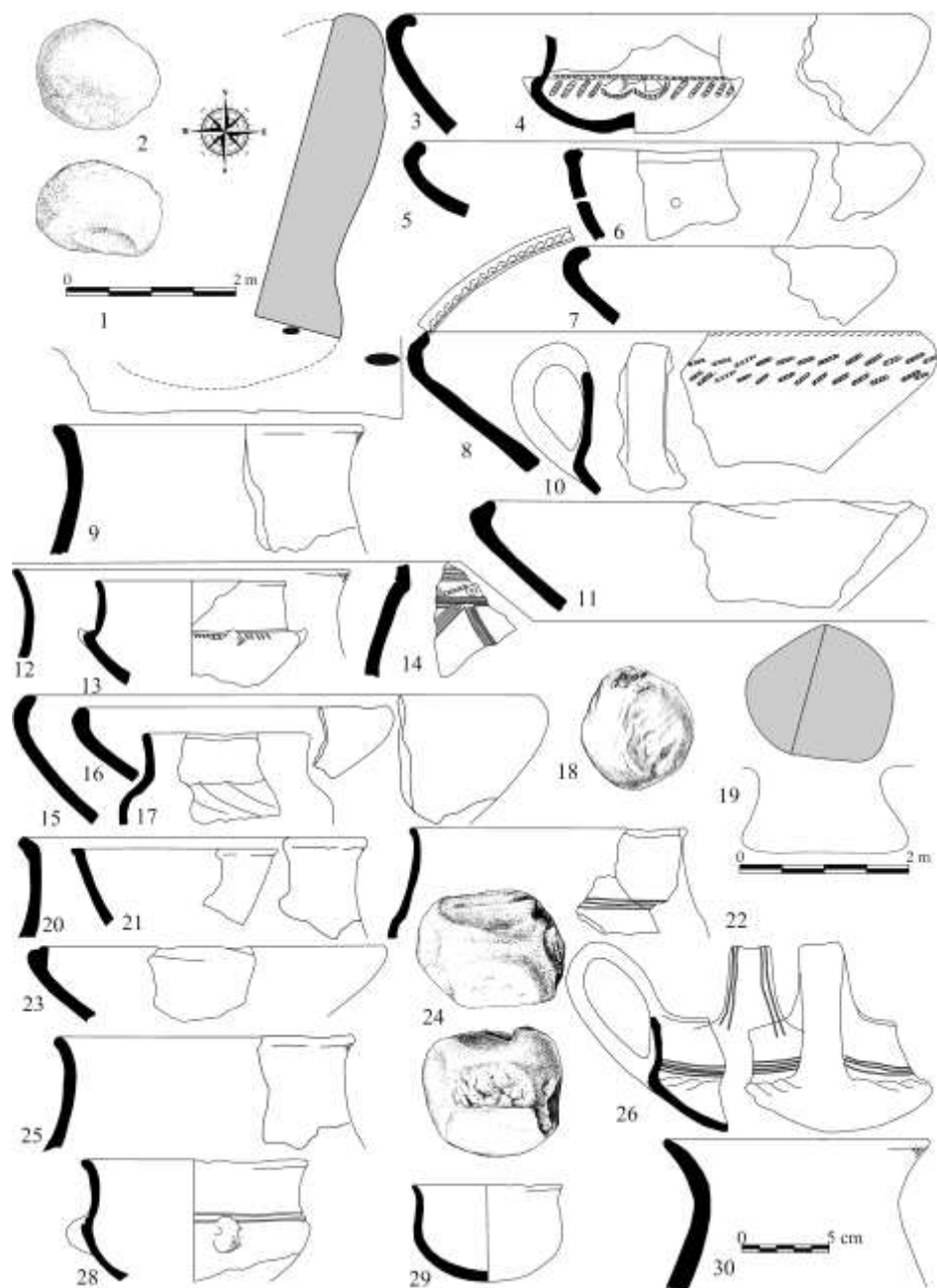
Pl. 40. Niculițel–Cornet 2000. 1-6. cx. SE-2; 7-14. cx. SE-3; 15-23. cx. SE-4; 24. cx. SE-5.

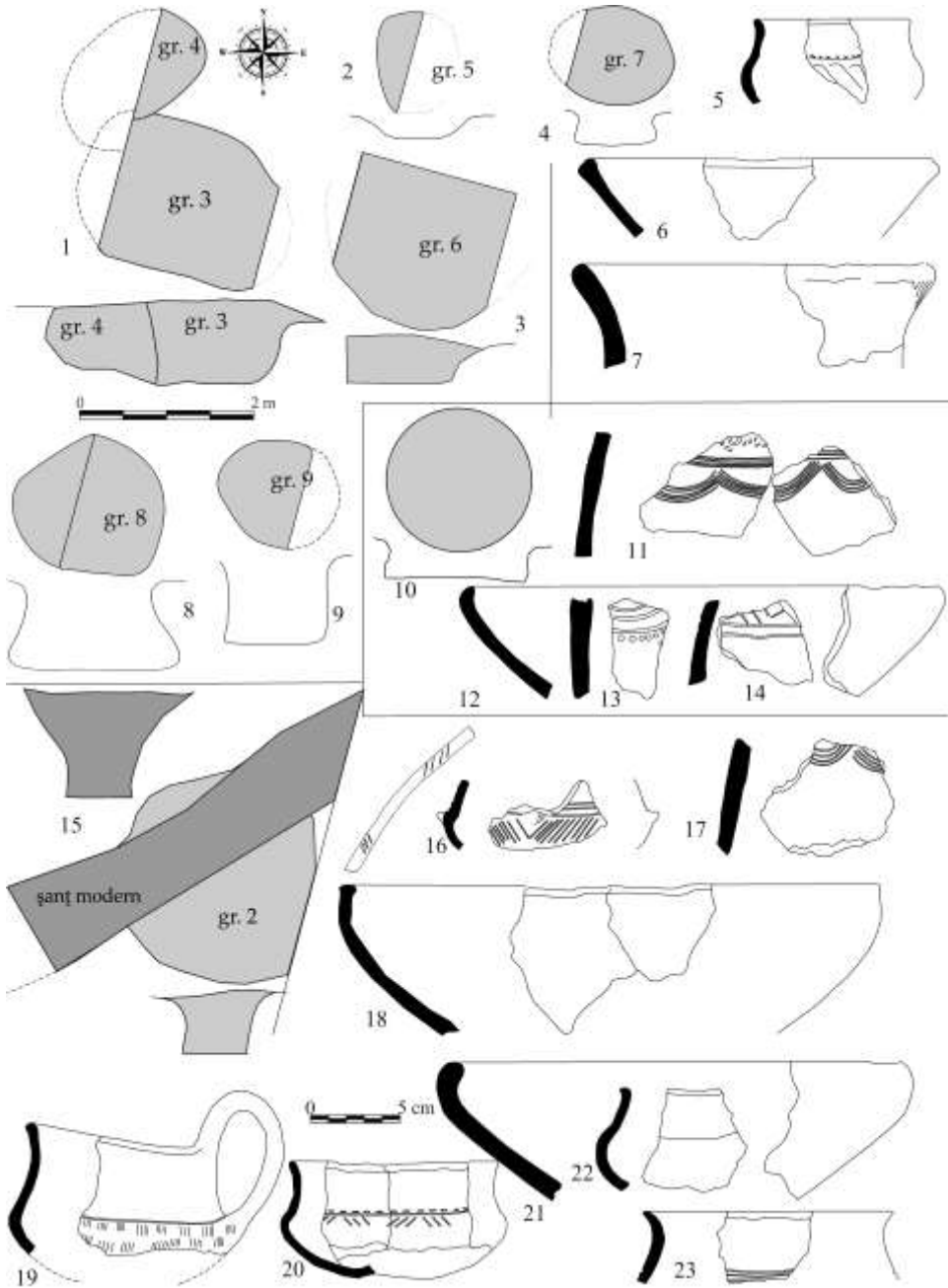
Pl. 41. Niculițel-Cornet 2000. 1-6. cx. SF-1; 7-12. cx. SF-2; 13-22. cx. SF-3.

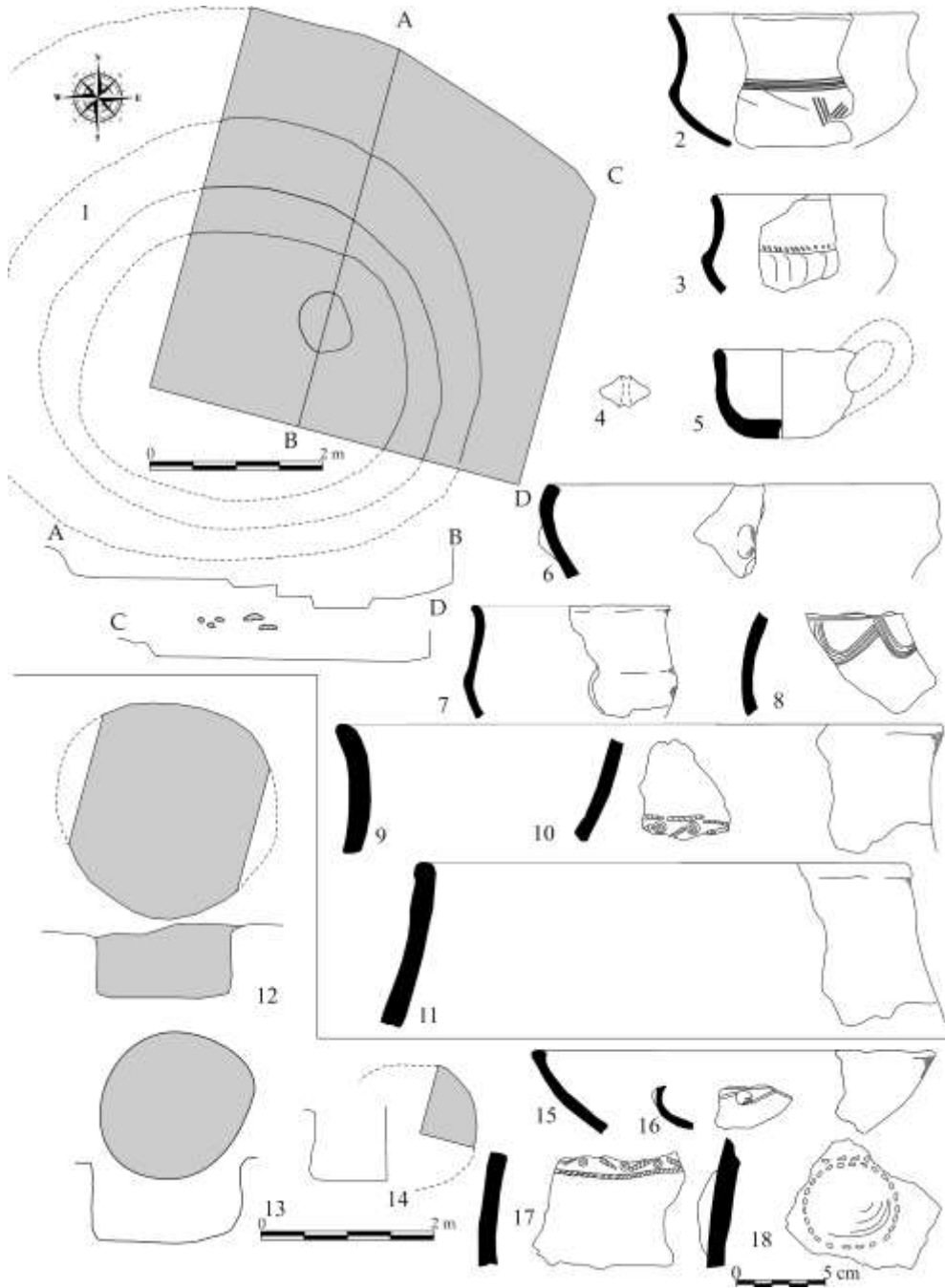
Pl. 42. Niculițel–Cornet 2000. 1-16. cx. SF-3.

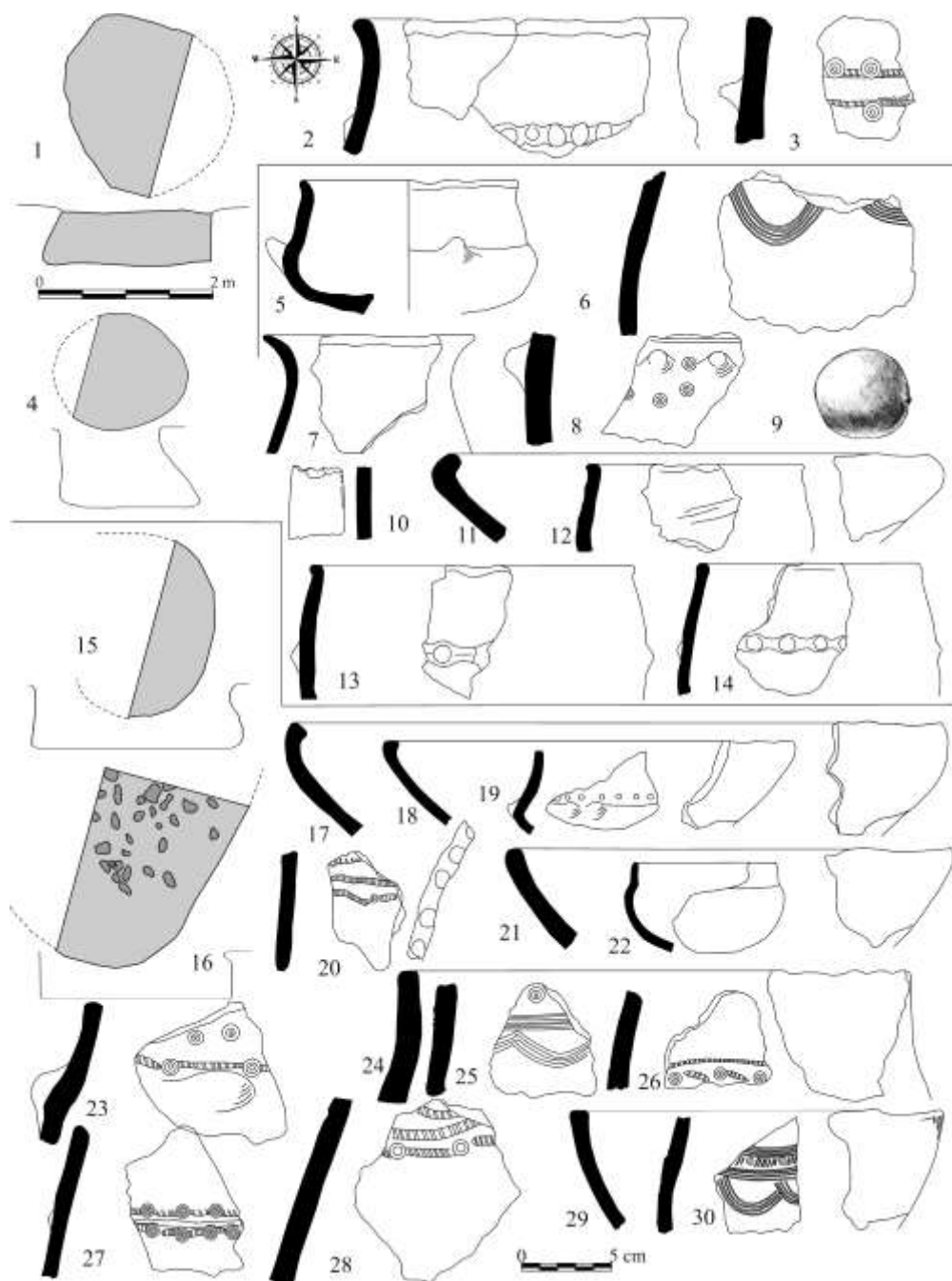
Pl. 43. Niculițel-Cornet 2000. 1-11. cx. SG-1; 12-30. cx. SG-2.

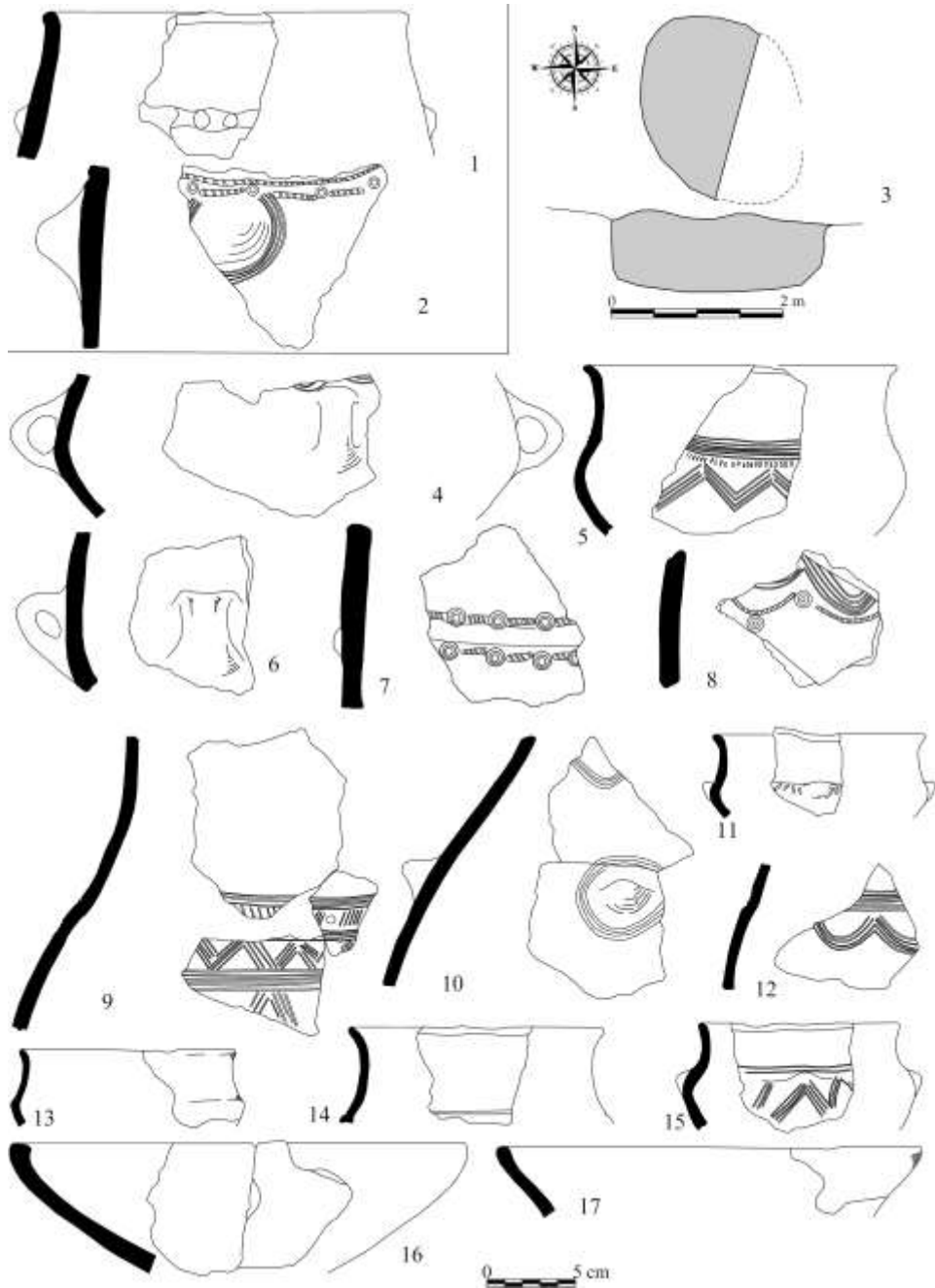
Pl. 44. Niculițel–Cornet 2000. 1. Cx. SG-3, SG-4; 2. Cx. SG-5; 3. Cx. SG-6; 4-7. Cx. SG-7; 8. Cx. SG-8; 9. Cx. SG-9; 10-14. Cx. SH-1; 15-23. Cx. SH-2.

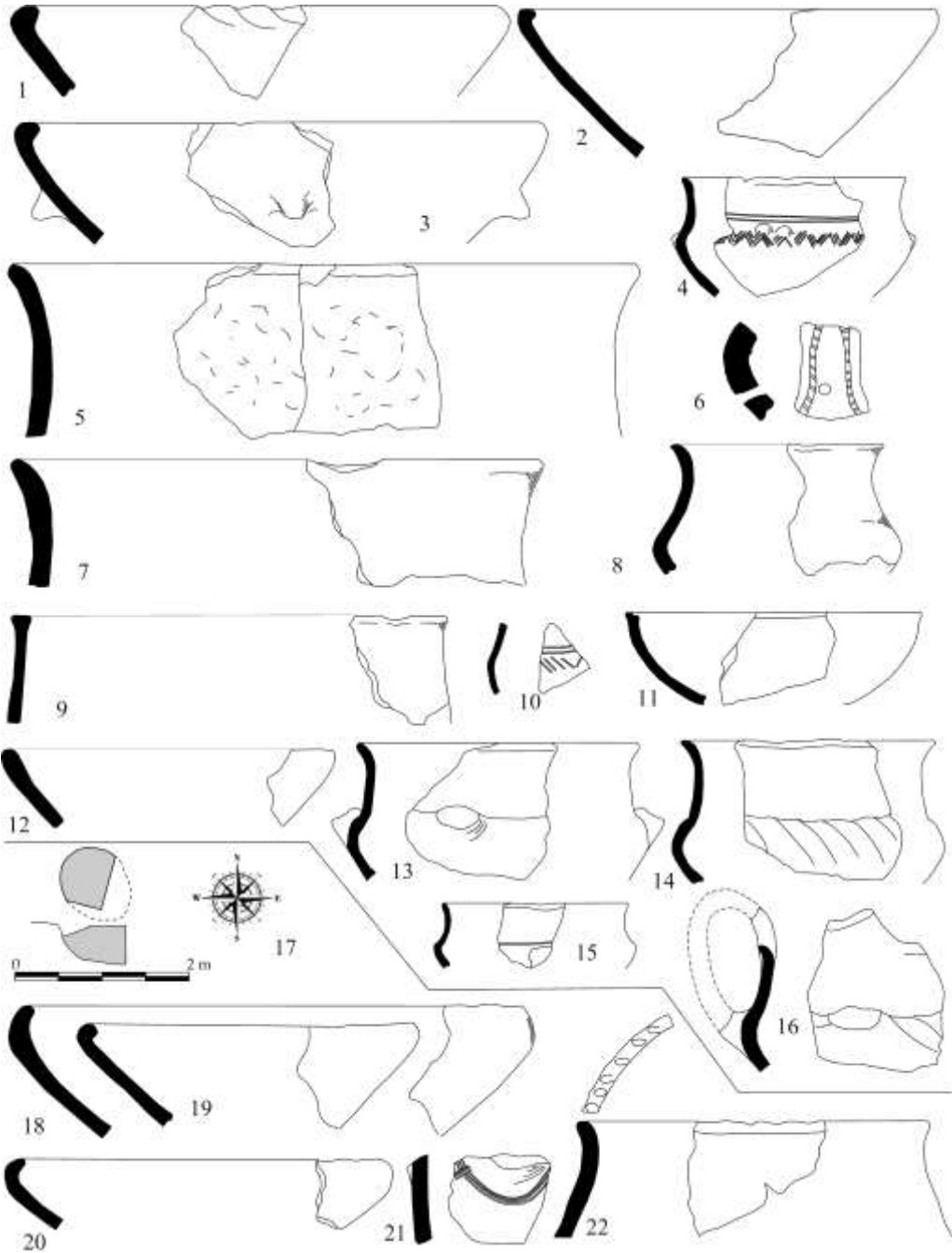
Pl. 45. Niculițel-Cornet 2000. 1-11. cx. SI-1; 12. cx. SI-3; 13. cx. SI-4; 14-18. cx. SJ-1.

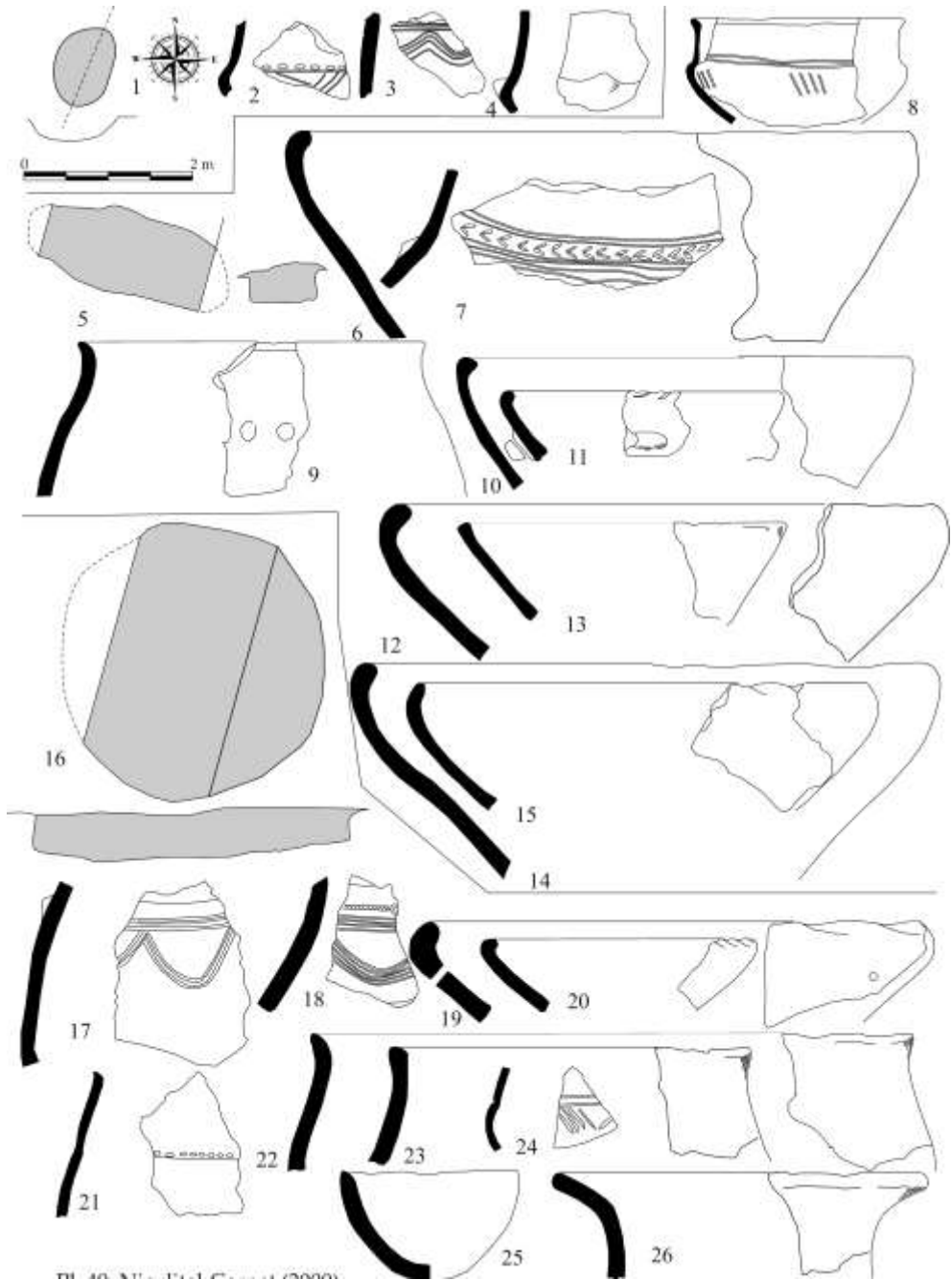
Pl. 46. Niculițel–Cornet 2000. 1-3. cx. SJ-2; 4-14. cx. SJ-3; 15. cx. SJ-4; 16-30. cx. SJ-5.

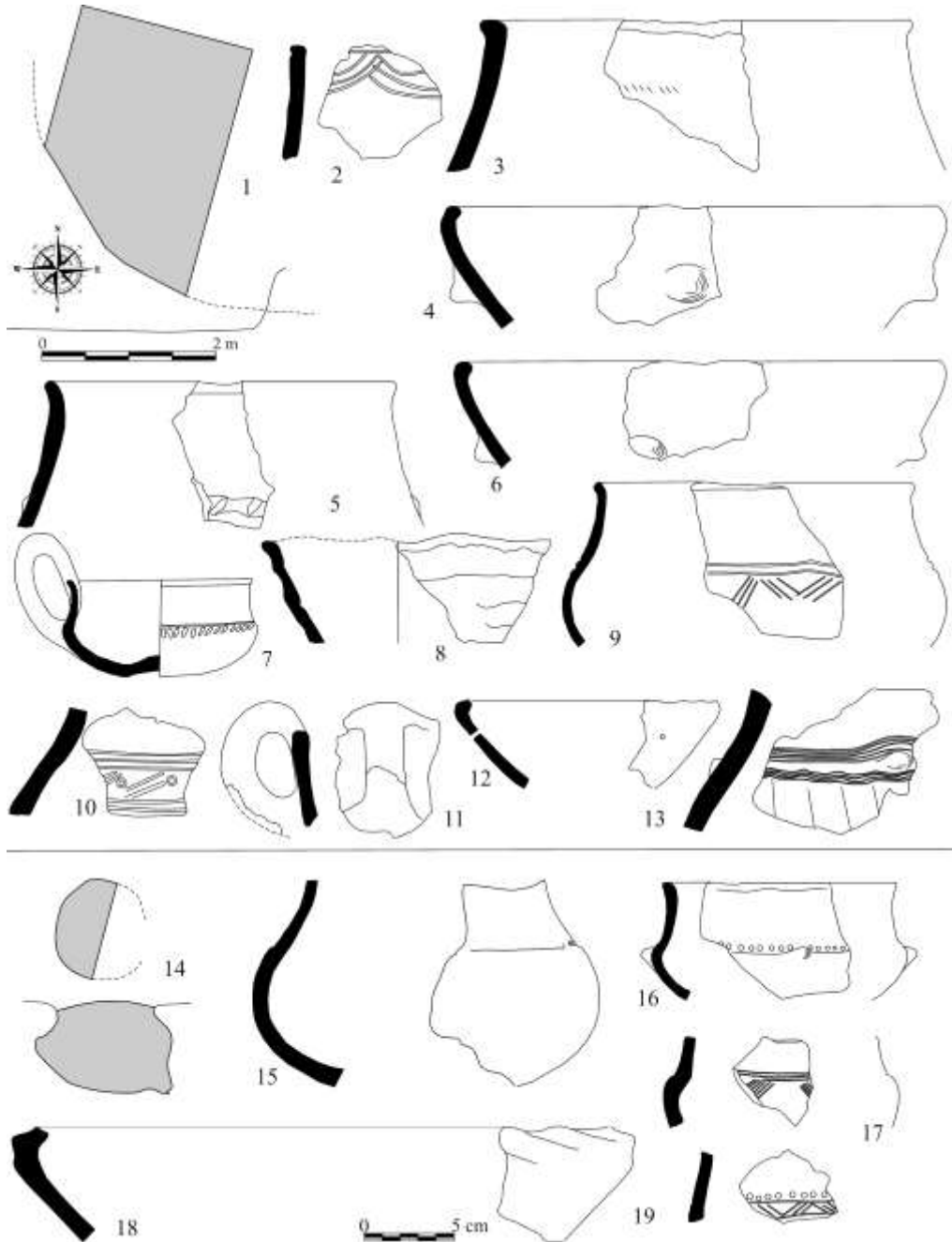
Pl. 47. Niculișel–Cornet 2000. 1-2. cx. SJ-5; 3-17. cx. SJ-6.

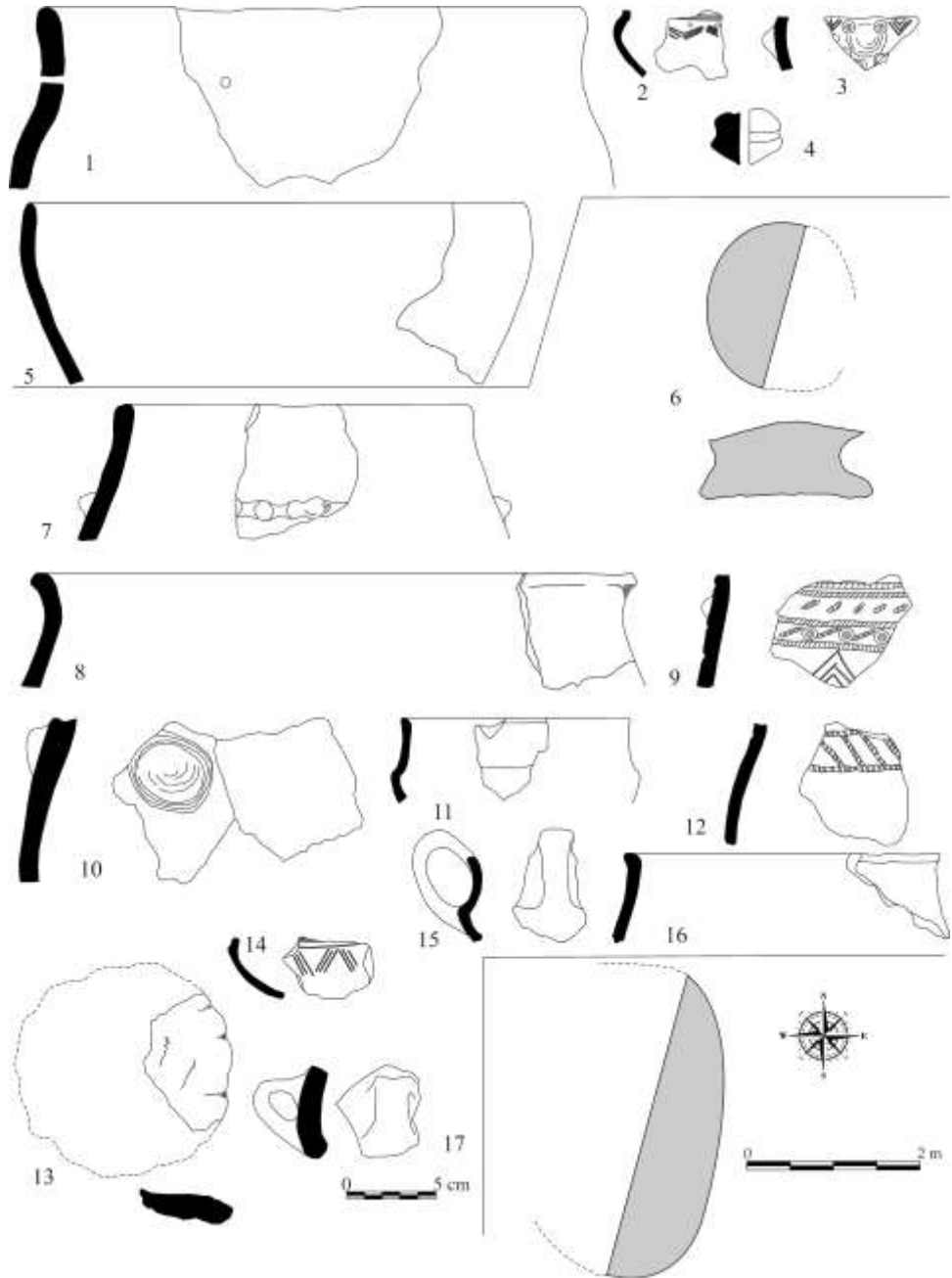
Pl. 48. Niculițel–Cornet 2000. 1-16. cx. SJ-16; 17-23. cx. SK-1.

Pl. 49. Niculițel-Cornet 2000. 1-4. ex. SK-2; 5-15. ex. SK-3; 16-26. ex. SK-4.

Pl. 50. Niculițel–Cornet 2000. 1-13. cx. SK-5; 14-19. cx. SL-1.

Pl. 51. Niculițel–Cornet 2000. 1-5. cx. SL-1; 6-17. cx. SL-2; 18. cx. SL-3.